

Raaseporin lukion opetussuunnitelma 2019

Nimi	Raaseporin lukion opetussuunnitelma 2019
Kunta	Raasepori
Hyväksymispäivämäärä	15.6.2021
Pdf luotu	10.6.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	4
3. Opetuksen toteuttaminen.	6
3.1. Opintojen rakenne.	6
3.1.1. Opintojen rakenne.	6
3.1.2.	7
3.1.3.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	7
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	8
3.4. Toimintakulttuuri.	9
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	13
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	18
4.1. Ohjaus.	18
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	22
4.3. Opiskeluhoolto.	25
4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet.	26
4.3.2. Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	30
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.	40
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	41
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	45
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	45
5.2. Opintojakson arviointi.	46
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	46
.	47
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	47
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	47
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	47
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	48
.	49

.....	49
.....	49
.....	49
.....	49
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	49
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	49
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	50
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	51
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	52
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	54
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	56
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	56
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	57
7. Oppiaineet.	61
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	61
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	62
ÄI1 Tekstit ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1).	64
ÄI2-ÄI3 Kieli, vuorovaikutus ja identiteetti, 2 op (ÄI2-ÄI3).	65
ÄI4 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (ÄI4).	66
ÄI5 Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5).	67
ÄI6-ÄI7 Kirjoittaminen ja puhumisen taito, 2 op (ÄI6-ÄI7).	68
ÄI8 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI8).	69
ÄI9 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9).	70
ÄI10 Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10).	71
ÄI11 Luku- ja tulkintataitojen syventäminen, 2 op (ÄI11).	71
KL/ÄI12 Ilmaisutaito, 2 op (KLÄI12).	72
KL/ÄI13 Luova kirjoittaminen, 2 op (KLÄI13).	73
KL/ÄI14 Kirjallisuusediplomikurssi, 2 op (KLÄI14).	73
7.1.2. Ruotsin kieli ja kirjallisuus (AI2).	74
MO1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (MO1).	76
MO2-3, 2 op (MO2-3).	77
MO4 Kirjallisuus 1, 2 op (MO4).	78
MO5 Tekstien tulkinta, 2 op (MO5).	79
MO6-7, 2 op (MO6-7).	80
MO8 Kirjallisuus 2, 2 op (MO8).	81
MO9 Vuorovaikutus 3, 2 op (MO9).	82
MO10 Kirjoittaminen 2, 2 op (MO10).	82

MO11 Tekstien tulkinta 2, 2 op (MO11).	83
EG/MO12 Prepkurs, 2 op (EGMO12).	84
EG/MO13 Filmkunskap, 2 op (EGMO13).	84
EG/MO14 Kreativt skrivande, 2 op (EGMO14).	85
EG/MO15 Retorik och argumentation, 2 op (EGMO15).	85
KBG/MO12 Skrivglädje, 2 op (KBGMO12).	86
KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8).	86
7.1.3. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	86
S21 Tekstit ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	89
S22 Kieli, vuorovaikutus ja identiteetti, 2 op (S22-23).	90
S23 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (S23).	91
S25 Tekstien tulkinta ja vaikuttaminen, 2 op (S25).	92
S25 Kirjoittaminen ja puhumisen taito, 2 op (S25).	92
S26 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S26).	93
S27 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S27).	94
S28 Luku- ja tulkintataitojen syventäminen, 2 op (S28).	94
S29 Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (S29).	95
7.2. Biologia (BI).	95
BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	98
BI2-3, 2 op (BI2-3).	99
BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	101
BI5 Ihmisen biologia, 2 op (BI5).	102
BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	103
EG/BI7 Repetitionskurs i biologi, 2 op (EGBI7).	105
EG/BI8 Ekologi i närmiljön, 2 op (EGBI8).	105
EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9).	105
KBG/BI7 Aktuell biologi, 2 op (KBGBI7).	106
KBG/BI8 Biologi i praktiken, 2 op (KBGBI8).	106
KL/BI7 Ekologia ja ympäristö, 2 op (KLBI7).	106
KL/BI8 Eliökokoelman tekeminen ja lajintuntemus, 1 op (KLBI8).	107
KL/BI9 Biologian kertaus, 1 op (KLBI9).	108
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	109
ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	111
ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	112
ET3 Kulttuurit, 2 op (ET3).	113
ET4 Katsomukset, 2 op (ET4).	115
ET5 Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5).	116
ET6 Tulevaisuus, 2 op (ET6).	117

KL/ET7 Elämänkatsomustiedon kertaus, 2 op (KLET7).	119
7.4. Filosofia (FI).	119
FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	121
FI2 Etiikka, 2 op (FI2).	123
FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	124
FI4 Totuus, 2 op (FI4).	125
KL/FI5 Filosofian kertaus, 2 op (KLFI5).	127
7.5. Fysiikka (FY).	127
FY1-2, 2 op (FY1-2).	130
KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1).	131
KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2).	131
FY3 Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	131
FY4 Voima ja liike, 2 op (FY4).	132
FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	133
FY6 Sähkö, 2 op (FY6).	134
FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	135
FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	136
EG/FY9 Repetition och fördjupning, 2 op (EGFY9).	137
EG/FY10 Modern fysik, 2 op (EGFY10).	138
KBG/FY9 Repetition och fördjupning, 2 op (KBGFY9).	138
KL/FY9 Fysiikan kertaus, 1 op (KLFY9).	138
7.6. Maantiede (GE).	139
GE1 Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	141
GE2 Sininen planeetta, 2 op (GE2).	143
GE3 Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	144
GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	146
EGGE5 Repetitionskurs i geografi, 2 op (EGGE5).	147
EG/GE6 En värld av regioner, 2 op (EGGE6).	147
KBG/GE5 Geofysik, 2 op (KBGGE5).	148
KBG/GE6 En värld i utveckling, 2 op (KBGGE6).	148
KL/GE5 Matkailumaantiede, 1 op (KLGE5).	149
KL/GE6 Kansainvälinen projekti, 1 op (KLGE6).	150
KL/GE7 Maantieteen kertaus, 1 op (KLGE7).	151
7.7. Historia (HI).	151
HI1 Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	154
HI2 Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	155
HI3 Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3).	156
HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	158

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	159
HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	160
EG/HI7 Historia inför studentskrivningarna, 2 op (EGHI7).	161
EG/HI8 Det aktuella världsläget, 2 op (EGHI8).	162
EG/HI9 Islams kultur och arabvärldens historia, 2 op (EGHI9).	162
EG/HI10 Antikens värld, 2 op (EGHI10).	162
EG/HI11 Förintelsen - ett historiskt undantag?, 2 op (EGHI11).	163
EG/HI12 Arkeologi som vetenskap, 1 op (EGHI12).	163
EG/HI13 Forntida kulturer, 1 op (EGHI13).	164
EG/HI14 Årets temakurs 1, 2 op (EGHI14).	164
EG/HI15 Årets temakurs 2, 2 op (EGHI15).	164
KBG/HI7 Fördjupning i modern finländsk historia, 2 op (KBGHI7).	165
KBG/HI8 Islamologi - vi och de?, 2 op (KBGHI8).	165
KBG/HI9 Antiken - grunden, 2 op (KBGHI9).	165
KBG/HI10 USA - från 13 kolonier till supermakt, 2 op (KBGHI10).	166
KBG/HI11 Skapa historia!, 2 op (KBGHI11).	166
KL/HI7 Antiikin maailma, 2 op (KLHI7).	166
KL/HI8 Maailma tänään, 2 op (KLHI8).	167
KL/HI9 Historian kertaus, 1 op (KLHI9).	168
7.8. Kemia (KE).	169
KE1-2 Kemia ja minä, kemia ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2).	171
KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1).	173
KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2).	173
KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3).	173
KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4).	174
KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5).	176
KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6).	177
EG/KE7 Repetition och fördjupning i kemi, 2 op (EGKE7).	178
EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9).	178
KBG/KE7 Vardagskemi, 2 op (KBGKE7).	179
KBG/KE8 Kemins värld, 2 op (KBGKE8).	179
KL/KE7 Kemian kertaus, 2 op (KLKE7).	179
KL/KE8 Kemian työkurssi, 2 op (KLKE8).	180
7.9. Uskonto (KT).	180
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	182
UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (RE1).	182
UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (RE2).	183

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (RE3).	184
UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (RE4).	186
UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (RE5).	187
UE6 Uskonto, tiede ja media, 2 op (RE6).	188
EG/RE7 Repetitionskurs i religion, 2 op (EGRE7).	189
KL/UE7 Uskonnon kertaus, 2 op (KLUE7).	189
KL/UE8 Uskonnon vierailukurssi, 2 op (KLUE8).	190
7.10. Kuvataide (KU).	191
KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KO1).	193
KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KO2).	195
KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KO3).	196
KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op (KO4).	197
KL/KU5 Nykytaiteen työpaja - kokeileva kuvataide, 2 op (KLKU5).	198
KL/KU6 Piirustus- ja maalausilmaisun työpaja, 2 op (KLKU6).	199
KL/KU7 Valokuvailmaisun työpaja, 2 op (KLKU7).	200
7.11. Lukiodiplomit (LD).	201
KOLD1/Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1).	202
KULD2/Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2).	203
KÄLD3/Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3).	204
LILD4/Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	205
MELD5/Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5).	205
MULD6/Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	206
TALD7/Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7).	207
TELD8/Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8).	207
7.12. Liikunta (LI).	208
LI1 Oppiva liikkuja, 2 op (LI1).	210
LI2 Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	211
LI3 Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	213
LI4 Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4).	214
LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	215
EG/KBG/LI6 Skolidrottstävlingar 1, 2 op (EGKBGLI6).	217
EG/KBG/LI7 Skolidrottstävlingar 2, 2 op (EGKBGLI7).	217
EG/LI8 Gamlas dans, 2 op (EGLI8).	217
EG/LI9 Antistress, 2 op (EGLI9).	218
KBG/LI8 Bollspel, 2 op (KBGLI8).	218
KBG/LI9 Volleyboll, 2 op (KBGLI9).	219
KL/LI6 Golfkurssi, 2 op (KLLI6).	219
KL/LI7 Ryhmäliikunta, 2 op (KLLI7).	220

KL/LI8 Vanhat tanssit, 2 op (KLLI8).	221
KL/LI9 Retkeilyn ja suunnistuksen taito, 2 op (KLLI9).	222
KL/LI10 Harrastusliikunta, 2 op (KLLI10).	223
KL/LI11 Nykytanssi, 4 op (KLLI11).	224
7.13. Matematiikka (MA).	224
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	226
MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2).	226
MAA3 Geometria, 2 op (MAA3).	227
MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4).	228
MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5).	229
MAA6 Derivaatta, 3 op (MAA6).	230
MAA7 Integraalilaskenta, 2 op (MAA7).	231
MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8).	232
MAA9 Talousmatematiikka, 1 op (MAA9).	233
MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10).	234
MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	235
MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	236
EG/MAA13 Matematiska helheter, 2 op (EGMAA13).	237
EG/MAA14 Matematisk uthållighet, 2 op (EGMAA14).	237
EG/MAA15 Grunder i ekonomisk matematik, 1 op (EGMAA15).	237
KBG/MAA13 Fortsättningskurs i matematiska modeller och tillämpningar, 2 op (KBGMAA13).	238
KL/MAA13 Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (KLMAA13).	238
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	239
MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	239
MAB3 Geometria, 2 op (MAB3).	240
MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	241
MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5).	242
MAB6 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6).	243
MAB7 Talousmatematiikka, 1 op (MAB7).	244
MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	244
MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	245
EG/MAB10 Repetition, 2 op (EGMAB10).	246
KBG/MAB10 Fördjupad matematisk analys, 2 op (KBGMAB10).	246
KL/MAB10 Kertauskurssi, 2 op (KLMAB10).	247
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	247
MAY1 Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAG1).	247
7.14. Musiikki (MU).	249

MU1 Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1).	251
MU2 Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	252
MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	254
MU4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	255
MU5 Ett musikaliskt projekt, 2 op (MU5).	256
EG/MU6 Sessions I, 2 op (EGMU6).	256
EG/MU7 Sessions II, 2 op (EGMU7).	256
KL/MU6 Vocal - laulamisen ilo, 2 op (KLMU6).	257
KL/MU7 Coda - bändikurssi, 2 op (KLMU7).	258
7.15. Opinto-ohjaus (OP).	259
OP1 Minä opiskelijana, 2 op (OP1).	260
OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2).	261
KL/OP3 Tutoroiminta, 2 op (KLOP3).	262
7.16. Psykologia (PS).	263
PS1 Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	265
PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	266
PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	268
PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	269
PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	271
EG/PS6 Repetitionskurs i psykologi, 2 op (EGPS6).	273
EG/PS7 Grupprocesser, kroppsspråk och kommunikation, 2 op (EGPS7).	273
EG/PS8 Interkulturell kommunikation, 2 op (EGPS8).	274
KL/PS6 Psykologian kertauskurssi, 2 op (KLPS6).	274
KL/PS7 Sosiaalipsykologia, 2 op (KLPS7).	275
7.17. Terveystieto (TE).	275
TE1 Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	277
TE2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	279
TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	280
EG/TE4 Repetitionskurs i hälsokunskap, 2 op (EGTE4).	282
KL/TE4 Terveystiedon kertauskurssi, 1 op (KLTE4).	282
7.18. Toinen kotimainen kieli, suomi (TKFI).	283
7.18.1. Suomi, A-oppimäärä (TKFIA1).	287
FINA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINA1).	287
FINA1-2, 4 op (FINA1-2).	288
FINA2 Ympäristö ja vaikutus, 3 op (FINA2).	289
FINA3 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FINA3).	290
FINA4 Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FINA4).	290

FINA5 Koulutus ja työelämä, 2 op (FINA5).	291
FINA6 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINA6).	292
FINA7 Viesti kirjoittaen, 2 op (FINA7).	293
FINA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINA8).	293
EG/FINA9 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFINA9). . .	294
EG/FINA10 Stadi tutuksi, 2 op (EGFINA10).	294
EG/FINA11 Utöka ditt ordförråd, 2 op (EGFINA11).	295
KBG/FINA9 Muntlig kommunikation på finska, 2 op (KBGFINA9).	295
KBG/FINA10 TOKI, 2 op (KBGFINA10).	295
7.18.2. Suomi, äidinkielenomainen oppimäärä (TKFIAI).	296
FIM1 Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen, 1 op (FIM1).	296
FIM2 Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FIM2).	297
FIM 1-2, 4 op (FIM1-2).	297
FIM3 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FIM3).	299
FIM4 Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FIM4).	299
FIM5 Koulutus ja työelämä, 2 op (FIM5).	300
FIM6 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FIM6).	301
FIM7 Viesti kirjoittaen, 2 op (FIM7).	302
FIM8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FIM8).	302
EG/FIM11 Stadi tutuksi, 2 op (EGFIM9).	303
EG/FIM9 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFIM10). . .	303
KBG/FIM10 TOKI, 2 op (KBGFINA10).	304
7.18.3. Suomi, B1-oppimäärä (TKFIB1).	304
FINB11 Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen, 1 op (FINB11).	304
FINB12 Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINB12).	305
FINB11-12, 4 op (FINB11-2).	305
FINB13 Media, yhteiskunta ja kestävä tulevaisuus, 2 op (FINB13).	306
FINB14 Koulutus ja työelämä, 2 op (FINB14).	307
FINB15 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINB15).	308
FINB16 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINB16).	309
FINB17 Viesti kirjoittaen, 2 op (FINB17).	309
EG/FINB18 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFINB18). .	310
EG/FINB19 Utöka ditt ordförråd, 2 op (EGFINB19).	310
EG/FINB111 Stadi tutuksi, 2 op (EGFINB110).	310
7.19. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	311

7.19.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1).	315
RUA1-2, 4 op (RUA1-2).	315
RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3). . .	316
RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4).	317
RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5).	318
RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6).	319
RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7).	320
RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8).	321
KL/RUA9 Johdanto lukio-opintoihin, 1 op (KLRUA9).	322
KL/RUA10 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLRUA10).	322
7.19.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	323
RUB11-2, 4 op (RUB11-2).	323
RUB13 Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	324
RUB14 Ympäristömme, 2 op (RUB14).	325
RUB15 Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	326
RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	327
RUB17 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	327
KL/RUB18 Johdanto lukio-opintoihin, 1 op (KLRUB18).	328
KL/RUB19 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLRUB19).	329
7.20. Temaattiset opinnot (TO).	329
KBG/TS2 Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi, 2 op (KBGTS2). . .	330
EG/KBG/TS1 Vardagskompetens, 2 op (EGKBGTS1).	330
7.21. Vieraat kielet (VK).	330
7.21.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	335
ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1).	335
ENA2 Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2).	336
ENA1-2 Opiskelutaidot sekä englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA1-2).	337
ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3).	339
ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). . .	340
ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	341
ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6).	341
ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	343
ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	343
EG/ENA9 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGENA9). . .	344

KBG/ENA9 Förberedelse inför studentprovet och fortsatta studier, 2 op (KBGENA9).	345
KL/ENA9 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLENA9).	345
7.21.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (FRB2).	345
RAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (FRB21).	346
RAB22 Perustaso 1, 2 op (FRB22).	346
RAB23 Perustaso 2, 2 op (FRB23).	347
RAB24 Perustaso 3, 2 op (FRB24).	348
RAB25 Perustaso 4, 2 op (FRB25).	349
RAB26 Perustaso 5, 2 op (FRB26).	350
RAB27 Perustason jatko 1, 2 op (FRB27).	350
RAB28 Perustason jatko 2, 2 op (FRB28).	351
EG/FRB29 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGFRB29).	352
EG/FRB210 Språkresa, 1 op (EGFRB210).	352
7.21.3. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (FRB3).	352
RAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (FRB31).	353
RAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (FRB32).	354
RAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (FRB33).	354
RAB34 Perustaso 1, 2 op (FRB34).	355
RAB35 Perustaso 2, 2 op (FRB35).	356
RAB36 Perustaso 3, 2 op (FRB36).	356
RAB37 Perustaso 4, 2 op (FRB37).	357
RAB38 Perustaso 5, 2 op (FRB38).	358
RAB39 Perustason jatko 1, 2 op (FRB39).	359
RAB310 Perustason jatko 2, 2 op (FRB310).	359
EG/FRB29 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGFRB311).	360
EG/FRB312 Språkresa, 1 op (EGFRB312).	360
7.21.4. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (TYB2).	361
SAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (TYB21).	361
SAB22 Perustaso 1, 2 op (TYB22).	362
SAB23 Perustaso 2, 2 op (TYB23).	363
SAB24 Perustaso 3, 2 op (TYB24).	363
SAB25 Perustaso 4, 2 op (TYB25).	364
SAB26 Perustaso 5, 2 op (TYB26).	365
SAB27 Perustason jatko 1, 2 op (TYB27).	366
SAB28 Perustason jatko 2, 2 op (TYB28).	366
EG/TYB9 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGTYB9).	367

EG/TYB210 Språkresa, 1 op (EGTYB210).	367
7.21.5. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (TYB3).	368
SAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (TYB31).	368
SAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (TYB32).	369
SAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (TYB33).	370
SAB34 Perustaso 1, 2 op (TYB34).	370
SAB35 Perustaso 2, 2 op (TYB35).	371
SAB36 Perustaso 3, 2 op (TYB36).	372
SAB37 Perustaso 4, 2 op (TYB37).	373
SAB38 Perustaso 5, 2 op (TYB38).	374
SAB39 Perustason jatko 1, 2 op (TYB39).	374
SAB310 Perustason jatko 2, 2 op (TYB310).	375
EG/TYB311 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGTYB311).	376
EG/TYB312 Språkresa, 1 op (EGTYB312).	376
7.21.6. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3).	376
EAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31).	377
EAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32).	377
EAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33).	378
EAB34 Perustaso 1, 2 op (EAB34).	379
EAB35 Perustaso 2, 2 op (EAB35).	380
EAB36 Perustaso 3, 2 op (EAB36).	380
EAB37 Perustaso 4, 2 op (EAB37).	381
EAB38 Perustaso 5, 2 op (EAB38).	382
7.22. Yhteiskuntaoppi (YH).	383
YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	385
YH2 Taloustieto, 2 op (YH2).	387
YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	388
YH4 Lakitieto, 2 op (YH4).	389
EG/YH5 Samhällslära inför studentexamen, 2 op (EGYH5).	390
EG/YH6 Politik i praktiken, 2 op (EGYH6).	391
EG/YH7 Aktuella samhällsfrågor, 2 op (EGYH7).	391
EG/YH8 Den globala och den lokala ekonomin, 2 op (EGYH8).	392
EG/YH9 Ung företagsamhet, 2 op (EGYH9).	392
KBG/YH5 Politik i praktiken, 2 op (KBGYH5).	393
KBG/YH6 Ekonomi i praktiken, 2 op (KBGYH6).	393
KBG/YH7 Just nu, 2 op (KBGYH7).	393
KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8).	394

KL/YH5 Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 1 op (KLYH5).	394
KL/YH6 Nuori yrittäjyys- projekti, 2 op (KLYH6).	394
KL/YH7 Opiskelijakunnan toiminta, 2 op (KLYH7).	395
7.23. Delaktighet i skolvardagen (DIS).	396
EG/DIS1 Tutorverksamhet, 2 op (EGKBGDIS1).	396
EG/DIS2 Elevkårsverksamhet, 2 op (EGKBGDIS2).	397
EG/DIS3 Teamverksamhet, 2 op (EGDIS3).	397
EG/DIS4 Grupphandledning, 2 op (EGDIS4).	398
7.24. Draama (DRA).	398
EG/DRA1 Drama och improvisation, 2 op (EGDRA1).	398
EG/DRA2 Fördjupad drama och improvisation, 2 op (EGDRA2).	398
7.25. Tekninen työ (TEK).	399
Tekninen työ 1, 1 op (TEK1).	399
Tekninen työ 2, 1 op (TEK2).	400
7.26. Kotitalous (KOT).	401
Ruoka ja etiketti maailmalla, 1 op (KLKOT1).	401
Opiskelijan ateriat, 1 op (KLKOT2).	402
7.27. Raaseporin urheiluakatemia (RIA).	403
RIA 1, 2 op (RIA1).	403
RIA 2, 2 op (RIA2).	404
RIA 3, 2 op (RIA3).	405
RIA 4, 2 op (RIA4).	405
RIA 5, 2 op (RIA5).	406
7.28. Henkilökohtainen valmennus (PTR).	407
PTR1 Henkilökohtainen valmennus 1, 2 op (PTR1).	407
PTR2 Henkilökohtainen valmennus 2, 2 op (PTR2).	408
PTR3 Henkilökohtainen valmennus 3, 2 op (PTR3).	409
PTR4 Henkilökohtainen valmennus 4, 2 op (PTR4).	409
PTR5 Henkilökohtainen valmennus 5, 2 op (PTR5).	410
7.29. Hurja Piruetti (HUP).	411
HUP1 Tanssin perusopinnot 1, 3 op (HUP1).	411
HUP2 Tanssin perusopinnot 2, 3 op (HUP2).	412
HUP3 Tanssin perusopinnot 3, 4 op (HUP3).	413
HUP4 Tanssin syventävät opinnot 1, 3 op (HUP4).	413
HUP5 Tanssin syventävät opinnot 2, 3 op (HUP5).	414
7.30. Raaseporin Musiikkiopisto (MURAS).	415
Musiikin perusopinnot 1, 3 op (MURAS1).	415
Musiikin perusopinnot 2, 3 op (MURAS2).	415

Musiikin perusopinnot 3, 4 op (MURAS3).	415
Musiikin syventävät opinnot 1, 3 op (MURAS4).	416
Musiikin syventävät opinnot 2, 3 op (MURAS5).	416
7.31. Internationalisering (INT).	416
EG/INT1 Tematisk exkursion, 1 op (EGINT1).	416
EG/INT2 Interkulturell kommunikation, 2 op (EGINT2).	417
EG/INT3 Känn Kina, 2 op (EGINT3).	417
7.32. Integraatio-opintojaksot.	418
EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9).	418
KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1).	418
KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8).	420
KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2).	420
8. Liitteet.	423
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	423
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	423
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	430
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	430
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	436
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	436
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	441
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	442
8.6. Paikalliset liitteet.	447
8.6.1.	447
8.6.2.	447
8.6.3.	447

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämisluvasta liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukiodien ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukion arvopohjan tavoitteena on

- kaksikielisyyden ja monipuolisten kieliopintojen edistäminen monikulttuurisuuden kunnioittamisen ja globaalin tietoisuuden edistämisen pohjalta
- toimia lähikouluna, joka kannustaa opiskelijoita kehittymään paikallisen identiteettinsä pohjalta uteliaiksi ja avoimiksi maailmankansalaisiksi
- kestävän kehityksen mukainen toiminta.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista

arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Lukion arvopohjan tavoitteena on

- kaksikielisyyden ja monipuolisten kieliopintojen edistäminen monikulttuurisuuden kunnioittamisen ja globaalin tietoisuuden edistämisen pohjalta
- toimia lähikouluna, joka kannustaa opiskelijoita kehittymään paikallisen identiteettinsä pohjalta uteliaiksi ja avoimiksi maailmankansalaisiksi
- kestävä kehityksen mukainen toiminta.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opintojen jakautumista opintojaksoihin ja opintojen suorittamisjärjestyttä täsmennetään kunkin oppiaineen osalta.

3.1.1. Opintojen rakenne

Opintojen jakautumista opintojaksoihin ja opintojen suorittamisjärjestyttä täsmennetään kunkin oppiaineen osalta.

Lukiokoulutukseen sisältyvät opinnot

Aineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opintopisteinä	opinnot	Valinnaiset opintopisteinä	opinnot
<i>Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot</i>				
-Äidinkieli ja kirjallisuus	12		6	
-A-kieli	12		4	
-B1-kieli	10		4	
-B2- ja B3-kielet			16+16	
<i>Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot</i>				
-Matematiikan yhteiset opinnot	2			
-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppikurssi				
- Lyhyt	10		4	
- Pitkä	18		6	
-Biologia	4		6	
-Maantieto	2		6	
-Fysiikka	2		12	
-Kemia	2		8	
<i>Humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset opinnot</i>				
-Filosofia	4		4	
-Psykologia	2		8	
-Historia	6		6	
-Yhteiskuntaoppi	6		2	
-Uskonto ja elämänkatsomustieto	4		8	

3.1.2.

3.1.3.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosessistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästi kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan

ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Lukioiden lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan opiskeluympäristön ja opiskelumenetelmien kehittämistä eri yksiköissä.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestäväää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolittietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omaan päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Oppiva yhteisö

Raaseporin lukiot pyrkivät edistämään kaikkien opiskelijoidensa oppimista ja tavoitteellista työtä

- tarjoamalla erilaisia työtapoja, kuten ilmiöoppimista, ongelmalähtöistä opetusta, ryhmitöitä, kokeiluja, hankkeita, keskustelua, luentoja, draamaa ja tutkimusta
- hyödyntämällä oppimisessa digitaalisia työkaluja ja erilaisia pedagogisia ympäristöjä
- luomalla rutiineja yhteydenpidolle kotien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa
- pyrkimällä erityyppisiin yhteistyömuotoihin yksittäisten kurssien, eri oppiaineiden ja eri oppilaitosten opiskelijoiden välillä
- aktivoimalla opiskelijat jatkuvaan työskentelyyn kurssin aikana
- arvioimalla oppimista ja suorituksia oikeudenmukaisesti ja monipuolisesti
- auttamalla opiskelijoita tiedostamaan oppimistapansa ja arvioimaan oppimisprosessinsa sekä hyödyntämään vertaispalautetta
- järjestämällä opiskelijoille mahdollisuuksia kehittää esiintymistaitojaan sekä mahdollisuuksia esitellä omia suorituksiaan
- antamalla opiskelijoille mahdollisuuden tutustua paikalliseen kulttuuriperintöön ja sen historiaan sekä osallistua itse paikalliseen kulttuuriperintöön
- tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuden kansainväliseen toimintaan
- parantamalla opiskelijoiden opiskelutekniikkaa ja kykyä suunnitella ja asettaa tavoitteita sekä kykyä kohdentaa henkilökohtaisia voimavarojaan tarkoituksenmukaisesti
- lisäämällä opiskelijoiden vastuullisuutta, luotettavuutta ja itseluottamusta
- kannustamalla opiskelijoita uteliaisuuteen, tiedonjanoon ja kunnianhimoisuuteen
- arvioimalla vuosittain koulun toimintaa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Raaseporin lukiot pyrkivät huomioimaan osallisuuden ja yhteisöllisyyden toiminnassaan

- arvioimalla opiskelijoiden näkemyksiä säännöllisesti ja vaihtelevin tavoin
- järjestämällä opiskelijakunta- ja tuutoritoimintaa sekä kannustamalla opiskelijoita osallistumaan toimintaan
- sitouttamalla opiskelijakunnan hallitus koulun toimintakulttuuriin liittyviin kysymyksiin
- antamalla opiskelijakunnan hallitukselle mahdollisuus osallistua säännöllisesti opettajien kokouksiin
- osallistumalla paikallista yhteiskuntaa palvelemaan yleishyödylliseen toimintaan

- käyttämällä yhteisöllisyyttä, suvaitsevaisuutta ja joustavuutta vahvistavia toimintatapoja
- kasvattamalla toistemme mielipiteiden ja elämäntapojen kunnioittamiseen
- järjestämällä ekskursioita ja virkistystapahtumia
- sitouttamalla opiskelijat teemapäivien ja juhlatilaisuuksien suunnitteluun ja toteuttamiseen
- tiedottamalla kaikkien koulu yhteisön jäsenten oikeuksista ja velvollisuuksista
- järjestämällä ensimmäisen vuoden opiskelijoille yhteispäiviä koulunkäynnin alkaessa
- tarjoamalla vuosittaiset kehityskeskustelut opiskelijoiden kanssa
- tekemällä aktiivisesti yhteistyötä huoltajien kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Raaseporin lukiot pyrkivät edistämään hyvinvointia ja kestävästä kehitystä toiminnassaan

- seuraamalla ja parantamalla jatkuvasti fyysisen koulu ympäristön olosuhteita sekä ergonomisesti että rakennusteknisesti
- seuraamalla ja päivittämällä säännöllisesti opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä suunnitelmia
- huomioimalla opiskelijoiden kansallisen kouluterveyskyselyn alueelliset ja koulu kohtaiset tulokset
- kehittämällä opiskelijahuoltoa keskittymään hyvinvoinnin ennaltaehkäisyyn
- informoimalla opettajia siitä, miten he voivat arjessa seurata opiskelijoiden hyvinvointia
- informoimalla opettajia siitä, miten heidän tulisi toimia, jos he havaitsevat puutteita opiskelijoiden fyysisessä tai henkisessä hyvinvoinnissa
- edistämällä opintojen etenemistä ja yhteisöllisyyttä yksilöllisellä tuella ja kannustamisella sekä tukemalla omien voimavarojen realistista itse arviointia
- kannustamalla opiskelijoita liikkumaan enemmän
- vahvistamalla ajatuksia, jotka hyödyttävät kestävästä kehitystä arjessa, paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtämällä ilmaston ongelmien isompia rakenteita ja parantamalla siten opiskelijoiden mahdollisuuksia toimia kestävästä kehityksen puolesta.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Raaseporin lukiot pyrkivät huomioimaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toiminnassaan

- huomioimalla, että jokainen henkilö on yksilöllinen sukupuoli-identiteetin, seksuaalisen suuntautumisen, elämäntapojensa, kielellisen ja kulttuurisen identiteetin suhteen sekä häntä on kohdeltava niitä kunnioittaen
- torjumalla kaikenlaista syrjintää koulussa
- kouluttamalla opiskelijoita turvalliseen, vastuulliseen ja hyväkäytöksiseen sosiaalisen median ja internetin käyttöön
- kasvattamalla muiden kulttuurien ja tapojen aktiiviseen suvaitsevaisuuteen ja ymmärrykseen mm. kannustamalla opiskelijoita vaihto-opintoihin ja kansainvälisiin hankkeisiin
- seuraamalla koulun laatimia suunnitelmia opiskelijoiden suojelemiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Raaseporin lukiot pyrkivät huomioimaan kulttuurisen moninaisuuden ja kielitietoisuuden toiminnassaan

- kehittämällä opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja äidinkielellä, toisella kotimaisella ja vieraalla kielellä sekä suullisesti että kirjallisesti
- siten että kaikkien aineiden opettajat vastaavat opiskelijan ainekohtaisen terminologian ja kielenkäytön kehittämisestä
- tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia osallistua erilaisiin kulttuurikokemuksiin kirjallisuudessa, musiikissa, teatterissa ja kuvataiteessa ja kannustamalla opiskelijoita myös omaan luovuuteen
- kiinnittämällä opiskelijoiden huomiota kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen paikallisilla ja kansallisilla hankkeilla sekä kielirajat ylittävällä yhteistyöllä
- kehittämällä yhteistyötä Raaseporin suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välillä ja kansallisesti
- tiedottamalla opiskelijoita useiden kielten osaamisen hyödyistä
- tekemällä opiskelijat tietoisiksi suomalaisesta ja eurooppalaisesta kulttuuriperinnöstämme
- muun kulttuuritaustan omaavien opiskelijoiden kielitaidon ja kulttuurisen taidon hyödyntäminen.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Lukiot pyrkivät hyvään yhteistyöhön kotien ja huoltajien kanssa

- pitämällä yhteyttä Wilman kautta siihen asti, kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta, minkä jälkeen opiskelijan luvalla

- o ryhmäohjaajat ja opinto-ohjaajat pitävät yhteyttä huoltajiin tarvittaessa
- o opiskelijahuolto toimii yhteistyössä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa
- o järjestämällä vanhempainkokouksia vuosittain ajankohtaisista asioista
- o hyödyntämällä vanhempien osaamista.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkyviä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakoulu yhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja refleктоivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

YHTEISTYÖ KORKEAKOULUJEN KANSSA

Yhteistyön muiden oppilaitosten kanssa tulee perustua pääosin lukioiden toiminnan yleisiin ja koulukohtaisiin tavoitteisiin ja opiskelijoiden tarpeisiin. Lukiot tarjoavat siten mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin

- tutustumiskäyntien kautta
- opinto-ohjauksen kautta
- yksittäisten eri oppiaineiden kurssien kautta
- opiskelemalla korkeakouluissa osana lukio-opintoja, esimerkiksi verkko-opintoina avoimen yliopiston tai avoimen ammattikorkeakoulun kautta.

Lukioiden lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan yhteistyötä muiden lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden yksittäisten yksiköiden oppilaitosten kanssa.

Työelämätaidot

Raaseporin lukiot tarjoavat mahdollisuuden yhteistyöhön työelämän kanssa

- järjestämällä tutustumiskäyntejä yrityksiin
- kutsumalla vieraita paikallisista yrityksistä ja järjestöistä
- kannustamalla opiskelijoita vapaaehtoistyöhön.

Kansainvälinen osaaminen

Raaseporin lukiot kehittävät opiskelijoiden kansainvälistä osaamista

- kutsumalla vieraita muista maista ja kulttuureista
- tarjoamalla opetusta lyhyissä kielissä, tarvittaessa Raaseporin lukioiden välisenä yhteistyönä

- varaamalla opiskelijoille mahdollisuuden edustaa kouluaan sekä kansallisissa että kansainvälisissä yhteyksissä
- kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaihto-ohjelmiin ja vastaanottamaan vaihto-opiskelijoita.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolittetoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisasiässä lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

4.1 Ohjaus

Opiskelijoiden tukeminen ja ohjaus

Ohjaustoiminta lukiossa

- Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja.
- Ohjaus tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä ja sekä tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen. Lisäksi se kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.
- Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja oma-aloitteisuutta tulee ylläpitää ja kehittää edelleen lukion aikana.
- Ohjauksen tehtävänä on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulutuksessa sekä ehkäistä syrjäytymistä.
- Opiskelijoita ohjataan oman, henkilökohtaisen opinto-ohjelmansa laadinnassa ja sen seurannassa. Ohjaus tukee opiskelijoita opinnoissa etenemisessä.
- Ohjaus on lukion koko henkilökunnan yhteinen tehtävä ja sitä tulee johtaa tavoitteellisesti. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva osapuoli.
- Opinto-ohjaaja kantaa päävastuun ohjauksen käytännön järjestelyistä sekä ohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta kokonaisuutena.
- Ryhmänohjaaja on opiskelijaryhmän lähin ohjaaja.
- Aineenopettajat ohjaavat opiskelijoita oman oppiaineensa opiskelutekniikoissa, auttavat opiskelijoita kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä tukevat opiskelijoiden edellytyksiä jatko-opintoihin. Aineenopettajat ohjaavat opiskelijoita myös työelämätaidoissa oman oppiaineensa kautta.
- Opintoja ja opiskelijoiden hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhoitohenkilöstön kanssa.
- Ohjaus on erityisen tärkeää opintojen välitavoitteissa ja nivelvaiheissa.
- Uusien opiskelijoiden aloittaessa lukion heille kerrotaan oppilaitoksen toiminnasta ja lukio-opinnoista.
- Opiskelijoille annetaan lukioaikana mahdollisuus tutustua sekä työelämään että mahdollisiin jatko-opiskelupaikkoihin.
- Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukiokoulutuksen loppuvaiheessa.

Vastuutehtävien jako lukiossa

Opinto-ohjaaja

- vastaa ohjauksen käytännön järjestelyistä sekä ohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta kokonaisuutena.
- antaa yksilöllistä ohjausta ja ohjaa lukio-opintoihin, ylioppilaskirjoituksiin, uravalintoihin ja jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä
- henkilökohtainen opintosuunnitelma
- ylioppilaskirjoitussuunnitelma
- jatko-opintosuunnitelma
- seuraa opiskelijoiden opintosuunnitelmien toteutumista
- pitää opinto-ohjauksen oppitunteja
- järjestää tutustumiskäyntejä ja infotilaisuuksia, joissa esitellään eri ammatteja ja koulutuksia
- kuuluu lukion johtoryhmään
- on koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsen
- vastaa yhteydenpidosta alueen muihin oppilaitoksiin sekä tekee yhteistyötä muiden ulkopuolisten työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa
- tiedottaa perusopetuksen yhdeksäsluokkalaisia ja heidän huoltajiaan lukio-opinnoista yhdessä muun kouluhenkilöstön kanssa
- tarjoaa valmistuneille opiskelijoille mahdollisuutta ohjaukseen.

Ryhmänohjaaja

- on opiskelijaryhmänsä lähin ohjaaja
- ohjaa opiskelijaa lukion käytännöissä
- seuraa opintojen etenemistä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- seuraa opiskelijan poissaoloja ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin
- huolehtii yhteydenpidosta kotiin ja osallistuu vanhempainiltoihin
- pitää ryhmänohjaajatapaamisia
- järjestää opiskelijaryhmänsä toimintaa erilaisissa tilaisuuksissa ja huolehtii käytännön asioista.

Rehtori

- huolehtii yhteydenpidosta muihin koulutuksen järjestäjiin
- hyväksyy muussa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen yhdessä aineenopettajan kanssa
- hyväksyy opintojen tilapäisen keskeyttämisen määräajaksi
- tiedottaa ylioppilaskirjoituksista ja vastaa erityisjärjestelyhakemuksista
- huolehtii vieraita kieliä koskevista lausunnoista
- huolehtii ylioppilaskirjoitusten osallistumisoikeuden valvonnasta
- toimii koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana
- vastaa lukion markkinoinnista

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa omassa aineessaan ja opiskelutekniikassa
- auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- tukee opiskelijan edellytyksiä jatko-opintoihin
- ohjaa opiskelijoita työelämätaidoissa oman oppiaineensa osalta
- seuraa poissaoloja oman aiheensa osalta
- ohjaa itsenäisesti kursseja suorittavia opiskelijoita

Erityisopettaja

- kartoittaa opiskelijoiden luku- ja kirjoitushäiriöitä
- kartoittaa opiskelijoiden oppimiseen liittyviä haasteita
- kirjoittaa todistuksia luku- ja kirjoitushäiriöistä ylioppilastutkintolautakuntaa varten
- ohjaa opiskelijoita opiskelutekniikoissa
- tukee opiskelijoiden oppimista eri oppiaineissa
- ohjaa aineenopettajia erityispedagogiikkaan liittyvissä asioissa
- osallistuu aktiivisesti opiskeluhuoltoon
- seuraa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa opiskelijoiden suorituksia

Tutorit

- toimivat esikuvina ja tukena lukion aloittaville opiskelijoille
- osallistuvat erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden vahvistamiseksi lukiossa
- osallistuvat vanhempien ja yhdeksäsluokkalaisten tiedotustilaisuuksiin

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien

ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopeutus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä

opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun opimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

4.2 Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Kaikissa Raaseporin lukioissa tukitoimia järjestetään opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tuen tarvetta kartoitetaan lukio-opintojen alussa ja jatkuvasti, mikäli tuen tarve ilmenee opintojen myöhemmässä vaiheessa. Opiskelijoiden tukitarpeiden kartoittamisesta vastaa erityisopettaja tai se henkilö, jonka asiantuntemus parhaiten soveltuu tarkoitukseen.

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen kerrotaan lukuvuoden alussa heidän oikeudestaan tukeen. Tieto jaetaan sekä kirjallisesti että suullisesti ensimmäisen vuoden opiskelijoiden oppitunneilla sekä vanhempainilloissa. Tiedon tulee olla selkeää ja sekä opiskelijoiden että huoltajien saatavissa, joten tiedottamiseen hyödynnetään useita eri tiedotuskanavia.

Koulujen erityisopettajat suorittavat syyslukukaudella ns. luku- ja kirjoitusvaikeuksien seulonnan, johon osallistuvat kaikki lukio-opintonsa aloittaneet. Seulonnan yhteydessä myös opiskelijoille tiedotetaan heidän oikeudestaan ja mahdollisuuksistaan tukeen.

Tuen tarpeen kartoituksessa otetaan huomioon tehty seulonta sekä aikaisemmat todistukset tai lausunnot. Edellä mainittuja käytetään yksilöllisen tuen tarpeen määrittämiseen. Opiskelijat, jotka ovat joko ilmaisseet tuen tarpeensa, jättäneet tukitoimien tarvetta koskevan lausunnon tai joiden tukitoimien tarve on seulonnan yhteydessä ilmennyt, kutsutaan yksilölliseen keskusteluun erityisopettajan kanssa. Jos opiskelija haluaa, huoltajakin voi osallistua keskusteluun. Keskustelun tavoitteena on määrittellä käyttöön otettavat tukitoimet sekä määrittellä, miten tukitoimia arvioidaan. Päätetyt tukitoimet kirjataan omalle välilehdelle Wilmassa. Tehty seulonta toimii yksilöllisen tarpeen arvioinnin perustana. Yksilöllisestä tarpeen arvioinnista käy ilmi, miten tarve toteutetaan. Keskeistä toteutuksessa on opiskelijoiden, tukimuotojen toteutuksesta vastaavan ja mahdollisen opetus- ja/tai muun henkilöstön välinen yhteistyö. Tuen tarvetta kartoitetaan ja siitä keskustellaan yhdessä opiskelijan kanssa, ja mahdollisuuksia tuen tarpeen toteuttamiseen kartoitetaan yhdessä asian osapuolten kanssa.

Tarpeiden kartoittamisen ja mahdollisten tukitoimien määrittelyn jälkeen laaditaan suunnitelma näiden toteuttamiseksi. Keskeistä on selkeä työnjako jo toteutettujen tukitoimien seurannan helpottamiseksi ja selkeyttämiseksi. Tukitoimia voidaan seurannan jälkeen tarkistaa. Mikäli tukitoimet ovat pidempiaikaisia, esimerkiksi ylioppilastutkintolautakunta on myöntänyt opiskelijalle erityisjärjestelyjä, jatkuva seuranta on vähemmän tärkeää. Tällaisessa tilanteessa opiskelijan on kannettava suurempaa vastuuta siitä, että hän saa sitä tukea, johon hän on oikeutettu.

Koulun erityisopettaja vastaa ensisijaisesti tukitoimista tiedottamisesta, tuen tarpeen arvioinnista sekä päätettyjen tukitoimien toteuttamisesta. Samoin koulun erityisopettaja vastaa ensisijaisesti toteutettujen tukitoimien kirjaamisesta opiskelijan opintosuunnitelmaan sekä toteutettujen tukitoimien seurannasta ja arvioinnista. Mikäli tuen tarve on luonteeltaan sellainen, että tarvitaan muunlaista kuin koulun erityisopettajan tarjoamaa asiantuntemusta, vastuunjako voi olla toisenlainen kuin edellä kuvattu.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoollon toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoollona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen

järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoitoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollissa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoillon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhoillon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoillon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoillon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoito on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoillon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämiseksi tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoillon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen

yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuilla. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoiton monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoiton kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoiton ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoiton ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoiton palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyys, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoiton tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoiton palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoiton yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

- Kaikkien oppilaitoksen opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuollon palveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitoksen hyvinvointia.
- Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisen opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen
- Huoltajien mahdollisuuksia osallistua yhteistyöhön, suunnitteluun ja kehittämiseen kannustetaan
- Yhteinen opiskeluhoito toimii yhteistyössä muiden kunnan viranomaisten sekä nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Yksilöllinen opiskelijahuolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen.
- Opiskelijan osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa.
- Opiskeluhuollon henkilöstö dokumentoi asiakastyön eri ohjelmiinsa. Koulupsykologi ja terveydenhoitaja dokumentoivat työnsä Pegasos-tietokantaan ja kuraattorit Aura-ohjelmaan.

Opiskelijat ja huoltajat saavat tietoa saatavilla olevista opiskeluhuollon palveluista Wilman kautta ja vanhempainilloissa. Opiskeluhuollon henkilöstö tapaa ja esittäytyy uusille ryhmille lukuvuoden alussa. Esittelyn aikana opiskeluhuollon henkilöstö kertoo menettelytavoista ja opiskelijoiden oikeuksista.

Yksilöllisesti kohdennetulla opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle tarjottavia:

1. Opiskeluterveydenhuoltopalveluita

Opiskeluterveydenhuolto on osa toisen asteen oppilaitosten opiskeluhoitoa.

2. Psykologi- ja kuraattoripalveluita

Opiskelijalle taataan mahdollisuus keskustella lukion kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemän työpäivän kuluttua opiskelijan pyynnöstä. Kiireellisessä tapauksessa opiskelijalla on oikeus saada aika kuraattorille tai psykologille samana tai seuraavana työpäivänä.

3. Monialainen asiantuntijaryhmä

Yhteistyössä opiskelijan kanssa ja kirjallisella suostumuksella voidaan kutsua koolle monialainen asiantuntijaryhmä tukemaan opiskelijan hyvinvointia.

Opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhoitotyötä toteutetaan kolmenlaisissa opiskeluterveysryhmissä:

1. Raaseporin kaupungin oppilashuoltotiimi toimii oppilas- ja opiskelijahuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaavana ohjausryhmänä.
2. Kussakin lukiossa lukion opiskeluhoitoryhmä vastaa yksikön opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
3. Tarvittaessa asetetaan monialainen asiantuntijatyöryhmä tapauskohtaisesti kunkin opiskelijan asioita koskien.

Raaseporin ohjausryhmä

Raaseporin kaupungin oppilashuollon ohjausryhmä vastaa

oppilas- ja opiskelijahuollon ja -terveyden suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista kaupungin kouluissa.

Oppilashuollon ohjausryhmän työtä johtaa

sivistystoimenjohtaja.

Raaseporin kaupungin oppilashuollon ohjausryhmään kuuluvat:

- sivistystoimenjohtaja
- opetuspäälliköt
- johtava koulukuraattori
- varhaiskasvatuspäällikkö
- terveystalvospäällikkö
- ennaltaehkäisevän terveydenhuollon yksikönpäällikkö
- psykologi
- lääkäri
- vapaa-aikapäällikkö

Raaseporin oppilashuollon ohjausryhmä ei osallistu yksittäisten koulujen opiskeluhoitotyöhön eikä yksittäisten opiskelijoiden kanssa tehtävään työhön. Ohjausryhmä seuraa

kaupungin oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia osana koulutuksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskyselyn säännöllistä arviointia.

Raaseporin opiskelijahuoltoryhmät

Jokaisessa Raaseporin lukiossa toimii opiskeluhoitoryhmä

- jonka koulun rehtori kutsuu koolle ja johtaa
- joka johtaa ja vastaa koulun yhteisestä opiskeluhoitotyöstä
- joka tukee koulunkäyntiä ja nuoren fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista arjen kasvua ja kehitystä ehkäisevällä opiskelijahuoltotyöllä
- jonka jäseniä ovat muun muassa koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koulupsykologi. Opiskelijahuoltoryhmässä voi lisäksi olla opettajakunnan,

erityisopettajien, opinto-ohjaajien ja opiskelijoiden edustajia sekä muita huoltajien edustajia ja asiantuntijoita.

Lukion opiskeluhoitoryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta vähintään kerran lukukaudessa.

Kokouksissa käsiteltävät asiat dokumentoidaan. Opiskeluhoitoryhmän kokoonpano voi vaihdella koulun koon ja edellytysten mukaan. Ryhmän kokoonpano määritellään vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Opiskeluhoitoryhmä arvioi ja kehittää yhteistä ja yksilöllistä opiskeluhoittoa.

Asiantuntijaryhmä

- Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämistä ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämistä koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti asetettavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.
- Ryhmään voidaan nimittää asiantuntijoita vain opiskelijan suostumuksella tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, huoltajan suostumuksella.
- Asiantuntijaryhmän kokoukseen voivat osallistua tarpeen mukaan opiskelija, huoltaja ja muu läheinen, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, ryhmänohjaaja ja ulkopuolisia asiantuntijoita.
- Lisäksi ryhmän jäsenillä on oikeus anonyymisti konsultoida asiantuntijoita, jotta opiskelija saa parhaan mahdollisen tuen.

- Asiantuntijaryhmän kokouksessa kartoitetaan mm. opiskelijan aiempia ja nykyisiä tukitoimia, nykytilaa ja tulevia tuen tarpeita sekä seurantasuunnitelmaa.
- Ryhmässä nimetään vastuuhenkilö, joka dokumentoi suunnitelman, toimenpiteet ja seurannan ajankohdan Wilmassa Memo-välilehden alla.

Allekirjoitettu suostumuslomake säilytetään rehtorin arkistossa.

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitosuunnitelmia.

Opiskeluhoito opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoilossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitohuitosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoillon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhoillon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoillon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoillon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoillon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet

- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

4.3 Opiskeluhoolto

- Kaikkien oppilaitoksen opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoollon palveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitoksen hyvinvointia.
- Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisen opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen
- Huoltajien mahdollisuuksia osallistua yhteistyöhön, suunnitteluun ja kehittämiseen kannustetaan
- Yhteinen opiskeluhoolto toimii yhteistyössä muiden kunnan viranomaisten sekä nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Yksilöllinen opiskelijahuolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen.
- Opiskelijan osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa.
- Opiskeluhoollon henkilöstö dokumentoi asiakastyön eri ohjelmiinsa. Koulupsykologi ja terveydenhoitaja dokumentoivat työnsä Pegasos-tietokantaan ja kuraattorit Aura-ohjelmaan.

Opiskelijat ja huoltajat saavat tietoa saatavilla olevista opiskeluhoollon palveluista Wilman kautta ja vanhempainilloissa. Opiskeluhoollon henkilöstö tapaa ja esittäytyy uusille ryhmille lukuvuoden alussa. Esittelyn aikana opiskeluhoollon henkilöstö kertoo menettelytavoista ja opiskelijoiden oikeuksista.

Yksilöllisesti kohdennetulla opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle tarjottavia:

1. Opiskeluterveydenhuoltopalveluita

Opiskeluterveydenhuolto on osa toisen asteen oppilaitosten opiskeluhoolltoa.

2. Psykologi- ja kuraattoripalveluita

Opiskelijalle taataan mahdollisuus keskustella lukion kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemän työpäivän kuluttua opiskelijan pyynnöstä. Kiireellisessä tapauksessa opiskelijalla on oikeus saada aika kuraattorille tai psykologille samana tai seuraavana työpäivänä.

3. Monialainen asiantuntijaryhmä

Yhteistyössä opiskelijan kanssa ja kirjallisella suostumuksella voidaan kutsua koolle monialainen asiantuntijaryhmä tukemaan opiskelijan hyvinvointia.

Opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoolltotyötä toteutetaan kolmenlaisissa opiskeluterveysryhmissä:

1. Raaseporin kaupungin oppilashuollotiimi toimii oppilas- ja opiskelijahuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaavana ohjausryhmänä.

2. Kussakin lukiossa lukion opiskeluhoolltoryhmä vastaa yksikön opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

3. Tarvittaessa asetetaan monialainen asiantuntijatyöryhmä tapauskohtaisesti kunkin opiskelijan asioita koskien.

Raaseporin ohjausryhmä

Raaseporin kaupungin oppilashuollon ohjausryhmä vastaa

oppilas- ja opiskelijahuollon ja -terveyden suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista kaupungin kouluissa.

Oppilashuollon ohjausryhmän työtä johtaa

sivistystoimenjohtaja.

Raaseporin kaupungin oppilashuollon ohjausryhmään kuuluvat:

- sivistystoimenjohtaja
- opetuspäälliköt
- johtava koulukuraattori
- varhaiskasvatuspäällikkö
- terveystaluspäällikkö
- ennaltaehkäisevän terveydenhuollon yksikönpäällikkö
- psykologi
- lääkäri
- vapaa-aikapäällikkö

Raaseporin oppilashuollon ohjausryhmä ei osallistu yksittäisten koulujen opiskeluhoitotyöhön eikä yksittäisten opiskelijoiden kanssa tehtävään työhön. Ohjausryhmä seuraa

kaupungin oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia osana koulutuksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskyselyn säännöllistä arviointia.

Raaseporin opiskelijahuoltoryhmät

Jokaisessa Raaseporin lukiossa toimii opiskeluhoitoryhmä

- jonka koulun rehtori kutsuu koolle ja johtaa
- joka johtaa ja vastaa koulun yhteisestä opiskeluhoitotyöstä
- joka tukee koulunkäyntiä ja nuoren fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista arjen kasvua ja kehitystä ehkäisevällä opiskelijahuoltotyöllä
- jonka jäseniä ovat muun muassa koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koulupsykologi. Opiskelijahuoltoryhmässä voi lisäksi olla opettajakunnan,

erityisopettajien, opinto-ohjaajien ja opiskelijoiden edustajia sekä muita huoltajien edustajia ja asiantuntijoita.

Lukion opiskeluhoitoryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta vähintään kerran lukukaudessa.

Kokouksissa käsiteltävät asiat dokumentoidaan. Opiskeluhoitoryhmän kokoonpano voi vaihdella koulun koon ja edellytysten mukaan. Ryhmän kokoonpano määritellään vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Opiskeluhoitoryhmä arvioi ja kehittää yhteistä ja yksilöllistä opiskeluhoittoa.

Asiantuntijaryhmä

- Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämistä ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämistä koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti asetettavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.
- Ryhmään voidaan nimittää asiantuntijoita vain opiskelijan suostumuksella tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, huoltajan suostumuksella.
- Asiantuntijaryhmän kokoukseen voivat osallistua tarpeen mukaan opiskelija, huoltaja ja muu läheinen, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, ryhmänohjaaja ja ulkopuolisia asiantuntijoita.
- Lisäksi ryhmän jäsenillä on oikeus anonyymisti konsultoida asiantuntijoita, jotta opiskelija saa parhaan mahdollisen tuen.

- Asiantuntijaryhmän kokouksessa kartoitetaan mm. opiskelijan aiempia ja nykyisiä tukitoimia, nykytilaa ja tulevia tuen tarpeita sekä seurantasuunnitelmaa.
- Ryhmässä nimetään vastuuhenkilö, joka dokumentoi suunnitelman, toimenpiteet ja seurannan ajankohdan Wilmassa Memo-välilehden alla.
- Allekirjoitettu suostumuslomake säilytetään rehtorin arkistossa.

Raaseporin opiskeluhooltosuunnitelma

Opiskeluhooltosuunnitelma kuvaa, miten opiskeluhoolto toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään. Raaseporin opiskeluhooltosuunnitelma on yhteinen Raaseporin lukioille, osa siitä on koulukohtainen. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhooltohenkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

1. Opiskeluhoollon ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarve

Palvelujen tasapuolisen jakautumisen ja toiminnan tarkoituksenmukaisen kohdentumisen varmistamiseksi arvioidaan koulujen opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoollon palvelut kerran lukukaudessa laaditulla lomakkeella (liite 1). Saman lomakkeen perusteella tehdään vuosittainen arviointi.

2. Yhteinen opiskeluhoolto ja siihen liittyvät menettelytavat

Opiskeluhoolto:

- kuuluu kaikille koulussa työskenteleville sekä opiskeluterveydenhuoltopalveluista vastaaville viranomaisille
- toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja huoltajan kanssa
- sisältää sekä kollektiivista että yksilöllistä tukea, mutta myös yhteiseen opiskeluhooltoon sisältyvän työn mukaista yksilöllistä tukea
- järjestetään sivistystoimen ja kaupungin sosiaali- ja terveystoimen välisenä monialaisena yhteistyönä

Opiskeluhoollon tehtävänä on:

- osana koulun toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa ja koulu yhteisöä vahvistavaa oppimisympäristöä myönteisen vuorovaikutuksen ja keskinäisen välittämisen ilmapiiriin edistämiseksi
- puuttua tarvittaessa ongelmatilanteisiin
- koko koulu yhteisön hyvinvoinnin kehittäminen, seuranta ja arviointi
- seurata jokaisen opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukea opiskelijaa ja puuttua mahdollisiin hyvinvoinnin muutoksiin yhteistyössä huoltajan kanssa
- huolehtia siitä, että opiskelijan yksilölliseen kasvuun, kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon koulun arjessa

Yhteisöllisyyttä edistävät toimenpiteet

Koulun opiskeluhooltoryhmä vastaa oman koulu yhteisön viihtyisyyttä ja turvallisuutta edistävästä työstä. Yhteisöllisyyttä edistävät toimet toteutetaan yhteistyössä opettajien ja opiskelijoiden kanssa tarpeen mukaan. Toimet riippuvat koulun tarpeista ja voivat koostua esimerkiksi tutustumispäivästä lukuvuoden alussa, teemapäivistä, kutsutuista luennoitsijoista jne. Opiskelijahuoltoryhmä kerää tietoa koulu yhteisöstä eri tavoin, esim. Kouluterveyskyselyn, aloituskeskustelujen, terveystarkastusten ja opettajien havaintojen perusteella ja suunnittelee toimenpiteet tarpeiden pohjalta. Toimet arvioidaan lukuvuoden lopussa ja ne kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa.

Opiskelijakunta

Opiskelijakunnan hallitus toimii opiskelijoiden hyväksi ja yrittää muun muassa keksiä mukavaa ohjelmaa ja kiinnostavia teemapäiviä opiskelijoille. Opiskelijakunnan hallituksen jäsenillä on myös oikeus osallistua opettajien kokouksiin. Hallituksen jäsenillä on tärkeä tehtävä koulun suunnitelmien, kuten opetussuunnitelman, tasa-arvosuunnitelman, päihdesuunnitelman ja kiusaamisen vastaisen suunnitelman, valmisteluun osallistumisessa. Koulun suunnitelmien laatiminen tapahtuu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Tutorit

Tutorit ovat toisen vuoden opiskelijoita, jotka auttavat ja tukevat uusia opiskelijoita ensimmäisen lukiovuoden aikana. Tutorit ovat saaneet tutorointikoulutuksen. Tutorit ohjaavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita opinto-ohjelman laatimisessa sekä antavat neuvoja lukio-opintoihin. Tutorilla on tärkeä rooli koulun kulttuurin välittäjänä, toverihengen rakentajana ja yhteenkuuluvuuden tunteen rakentajana koulussa ja siten myös turvallisuuden tunteen edistäjänä koulussa. Tutorit osallistuvat erilaisiin tilaisuuksiin, esimerkiksi kertoakseen lukiosta ja lukio-opinnoista tuleville opiskelijoille.

3. Yksilöllisen opiskelijahuollon järjestäminen

Opiskelijahuollon vastuunjako

Rehtorin tehtävät:

- vastata siitä, että kouluyhteisön opiskelijahuollon turvallisuus- ja hyvinvointisuunnitelmat on laadittu, niitä tarkastellaan vuosittain ja että koulussa työskentelevät ovat tietoisia suunnitelmien sisällöstä
- vastata siitä, että kouluyhteisön turvallisuuden ja hyvinvoinnin puutteista ja riskeistä tiedotetaan niille tahoille, jotka jakavat vastuuta turvallisuudesta ja hyvinvoinnista
- valmistella kouluympäristön ja kouluhyvinvoinnin tutkimuksiin liittyviä tarkastuksia

koulun opiskeluhuoltoryhmässä keräämällä tietoa kouluyhteisön turvallisuudesta ja hyvinvoinnista ottaen huomioon opettajien, oppilaiden ja huoltajien näkemykset.

Lehtorin/ryhmänohjaajan tehtävät:

luokassa ja yksittäin opiskelijoiden kanssa:

- keskustella säännöllisesti ryhmänsä kanssa koulun arkeen liittyvistä kysymyksistä ja tiedottaa opiskelijoille asioista, joista on keskusteltu henkilöstökokouksissa tai joista rehtori on päättänyt

- käydä arviointikeskusteluja kunkin

opiskelijan kanssa

- tuntee opiskelijoiden mahdolliset

opiskeluun ja oppimiseen liittyvät vaikeudet

- vastata yhteydenpidosta huoltajiin silloin, kun opiskelija tarvitsee tukea tai opiskeluterveydenhuoltotoimia

- seurata opiskelijoiden poissaoloja ja selvittää mahdollisia epäselvyyksiä

- seurata jatkuvasti opintojen etenemistä ja informoida sekä opiskelijaa ja että tämän huoltajia niiden etenemisestä

yhteistyössä kodin kanssa:

- tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille lukujärjestyksistä,

järjestyssäännöistä ja ajankohtaisista asioista

- ylläpitää yhteydenpitoa opiskelijoiden huoltajiin ja järjestää säännöllisesti vanhempainiltoja

yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa:

- tehdä yhteistyötä erityisopettajan, opinto-ohjaajan, koulukuraattorin ja muun opiskeluhuollon ammatillisen henkilöstön ammattilaisten kanssa opiskelijoiden opintojen etenemiseksi ja kehittämiseksi

Opiskelijaterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuolto on osa lain (1287/2013) tarkoittamista oppilas- ja opiskeluhuollon palveluista. Opiskeuluterveydenhuoltoon kuuluvat terveydenhoitajan ja koululääkärin palvelut. Terveystarkastaja suunnittelee ja vastaa opiskeluterveydenhuollosta koulukohtaisesti yhteistyössä koululääkärin kanssa. Opiskeuluterveydenhuolto toimii läheisessä yhteistyössä opiskelijan ja hänen perheensä, rehtorin, opettajien, opiskeluhoitohenkilöstön sekä sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimijoiden kanssa. Opiskeluterveydenhuolto perustuu opiskelijan fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen kehityksen ja terveydentilan seurantaan. Toiminta on suureksi osaksi ennalta ehkäisevää. Se voidaan jakaa osa-alueisiin seuraavasti:

- yksilökohtainen terveyden- ja sairaanhoito
- toimintaympäristöä huomioiva terveydenhuolto
- terveystieteiden ja ennaltaehkäisevä valistustoiminta sekä yksilöille että ryhmille.

Opiskeluterveydenhuollon keskeisenä tehtävänä on opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja opiskelukykyä seuranta ja edistäminen. Opiskelijoille tehdään ensimmäisenä opiskeluvuotena terveystarkastus, jota voidaan pitää ikäryhmä- tai elämänvaihetarkastuksena, ja sen sisältö muistuttaa paljon työterveyshuollossa tehtävää terveystarkastusta. Opiskelijan terveystarkastuksen tarve selvitetään opiskelijan alussa terveystieteiden kyselyllä ja aiempiin terveystietoihin tutustumalla.

Toisena opiskeluvuotena järjestetään lääkärintarkastus. Kutsuntavelvollisille opiskelijoille opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastus on perusteltua tehdä kutsuntavuonna, koska asevelvollisten lääkärin suorittama ennakkoterveystarkastus järjestetään opiskeluterveydenhuollossa oppilaitoksessa.

Koulukuraattori

Koulukuraattorin tehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista erityisesti sosiaalisen kehityksen ja toimintakyvyn pohjalta. Kuraattorin työmenetelmiä ovat yksilötyö, ryhmätyö sekä verkostotyö. Koulukuraattori on osa yksittäisen oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmää ja kuraattori toimii tiiviissä yhteistyössä erityisesti opiskeluterveydenhuollon ja koulupsykologin kanssa.

- Koulukuraattori osallistuu opiskeluhuollon ja oppilaitoksen yleisen opiskeluhoitotyön kehittämiseen ja toteuttamiseen oman ammattialansa asiantuntijana (esim. osallistumalla koulun kriisi-, turvallisuus- ja päihdesuunnitelmien laatimiseen sekä osallistumalla kiusaamisen vastaiseen työhön). Yleisen työn työmenetelmiä ovat esimerkiksi luokkatyö tai ryhmätyö, vanhempainillat, konsultointitilaisuudet, osallistuminen erilaisiin, esim. hyvinvointiin liittyviin tilaisuuksiin sekä osallistuminen tutoritoimintaan.
- Koulukuraattorin yksilötyön tavoitteena on tarjota opiskelijoille tukea ja ohjausta koulunkäyntiin sekä sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Tuen tarve voi liittyä koulunkäyntiin (esim. koulumenestys, motivaatio), sosiaalisiin suhteisiin (esim. kaverisuhteet, perhe ja seurustelu), hyvinvointiin ja arjen hallintaan (esim. emotionaaliset taidot ja vuorovaikutus muiden kanssa) liittyviin kysymyksiin.
- Koulukuraattori kartoittaa aluksi opiskelijan tilanteen ja tuen tarpeen. Kartoitus on sosiaalinen selvitys, jolla selvitetään mm. opiskelijan koulunkäyntiä, yksilöllistä

toimintakykyä, sosiaalisia suhteita ja vapaa-aikaa. Koulukuraattori selvittää opiskelijan (ja perheen) voimavaroja ja mahdollisia riskitekijöitä sekä sitä, onko opiskelijalla kasvuun ja kehitykseen liittyviä haasteita. Tapaamisten tiheyttä ja opiskelijan tarvetta arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa. Joskus opiskelijan tuki voi koostua vain yhdestä neuvontatai ohjaustapahtumasta.

Koulupsykologi

Psykologi osallistuu Raaseporin opiskeluhooltoon eri tasoilla. Psykologin työhön kuuluu yleisen hyvinvoinnin kehittäminen ja seuranta sekä koulun ongelmien ehkäiseminen, mutta myös korjaava työ.

- Psykologi osallistuu yksittäisten koulujen opiskeluhooltoryhmiin. Opiskeluhooltoryhmien ja siis myös psykologin työssä painottuu vahvasti ennalta ehkäisevä työ. Tavoitteena on edistää hyvinvointia ja turvallisuutta koko kouluyhteisössä.
- Yksilöllinen opiskelijaterveys on merkittävä osa psykologin työtä. Painopiste on yksittäisessä opiskelijassa ja hänen lähimmässä verkostossaan. Psykologi tekee usein yhteistyötä opettajien ja muun kouluhenkilöstön kanssa. Työ on luonteeltaan tukevaa. Psykologi tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden tukikeskusteluun silloin, kun oppilaan psyykkisestä pahoinvoinnista on huolta. Psykologi voi myös arvioida hoidon tarpeen ja tarvittaessa ohjata opiskelijan/perheen lisätukeen sekä osallistua opiskelijoiden verkostokokouksiin. Psykologi osallistuu tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan koulun opiskelijoiden tukitoimien suunnitteluun ja seurantaan.
- Psykologi tekee tarvittaessa tutkimuksia opiskelijoiden oppimis- ja koulumenestysvaikeuksien selvittämiseksi. Tutkimusten jälkeen psykologi osallistuu koulun opiskelijoiden tukitoimien suunnitteluun ja seurantaan.
- Psykologi voi osallistua asiantuntijaryhmiin yksittäisten opiskelijoiden asioissa.
- Opettajat voivat konsultoida psykologia yksittäisiin opiskelijoihin liittyvissä asioissa.

Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa hoidetaan pääosin vanhempainiltojen, vuosittaisten arviointikeskustelujen, väliraporttien ja lukuvuosidistuksen sekä Wilman kautta. Wilma mahdollistaa mm. opintojen etenemisen päivittäisen seurannan sekä katsauksen mahdollisista poissaoloista. Huoltajiin otetaan yhteyttä, kun henkilöstö kokee huolta opiskelijan terveydestä tai hyvinvoinnista tai kun opiskelija ohjataan opiskeluterveydenhuoltopalveluihin. Ryhmänohjaaja ottaa aina henkilökohtaisesti yhteyttä huoltajaan, jos opiskelija on ollut luvattomasti poissa, hänelle määrätään kurinpitorangeistus tai hänen oikeutensa opetukseen on evätty.

Opiskeluhooltotyön rakenteet ja periaatteet esitellään huoltajille vuosittain syksyllä koko koulun yhteisissä vanhempainkokouksissa. Kaupungin kotisivuilta löytyy tietoa opiskeluhoollon organisaatiosta ja rakenteesta sekä opiskeluhoollon ammattilaisten yhteystiedot.

Monialainen yhteistyö

Opiskeluhooltotyössä kouluissa tehdään yhteistyötä useiden eri yhteistyötahojen, kuten nuorisotyön, lastensuojelun, poliisiviranomaisen, erikoissairaanhoidon ja kolmannen sektorin kanssa. Yhteistyötahot kutsutaan tarvittaessa mukaan koulun opiskeluhooltoryhmän keskusteluun.

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Rehtori vastaa siitä, että henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyökumppaneille tiedotetaan opiskeluhooltotyön järjestämisestä ja kuvauksesta paikallisessa opetussuunnitelmassa ja sen soveltamisesta koulussa. Huoltajille on erityisesti tiedotettava yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskelijahuoltoasian käynnistämisestä ja valmistelusta. Rehtori vastaa koulukohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista. Suunnitelma laaditaan lukuvuosisuunnitelmassa ja tarkistetaan vuosittain.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamisenmenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.4 Suunnitelma kurinpidollisten toimenpiteiden ja menettelytapojen käyttämisestä

Kurinpitotoimia koskeva toimintasuunnitelma

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangeaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

(Lukiolaki 21.8.1998/629)

Järjestyssäännöt

Kouluyhteisössä käyttöön otetuilla järjestys- ja viihtyvyyssäännöillä edistetään koulujen sisäistä järjestystä ja hyvää ilmapiiriä, jotta opiskeluympäristö olisi rauhallinen ja turvallinen. Järjestyssääntöjä on noudatettava kouluaikana ja koulussa järjestettävässä toiminnassa.

Raaseporin kaupungin lukion järjestyssäännöt liitteessä 4.

Järjestyssääntöjä ja lakisääteisiä kurinpitotoimenpiteitä seurataan, esitellään ja keskustellaan henkilöstön, opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa kunkin uuden lukuvuoden aluksi.

Rehtori vastaa siitä, että henkilöstöllä on tarvittava pätevyys kurinpitovaltuuksien käyttämiseen. Nuhteluun ja kurinpitoon liittyvät toimenpiteet dokumentoidaan Wilmaan.

Jos opiskelijaan kohdennetaan kurinpidollisia toimia, täytyy asiaa selvittäessä arvioida opiskelijahuollon tarve. Tarkastuksen suorittavat ryhmänohjaaja, rehtori ja asianomainen aineenopettaja yhdessä opiskelijan kanssa. Keskustelu dokumentoidaan Wilman Tuki-sivulle. Tarvittaessa kutsutaan koolle asiantuntijaryhmä.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1

momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelua ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta

saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan

oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Erityisillä kieli- ja kulttuuriryhmillä tarkoitetaan tässä opiskelijoita, joiden äidinkielenä on saame, romanikieli, viittomakieli tai vieras kieli. Näiden opiskelijoiden opetuskieli on ruotsi/suomi ja äidinkielen opetus tapahtuu saman oppimäärän mukaan kuin muidenkin opiskelijoiden äidinkielenopetus. Opetus voidaan järjestää myös yksilöllisesti R2/S2-opetuksena. Maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille opiskelijoille voidaan heidän oman äidinkielenensä opetusta järjestää yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Tällöin on noudatettava Opetushallituksen suositusta maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteista lukiokoulutuksessa.

Maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille ja muille vieraskielisille opiskelijoille on kerrottava jo lukio-opintojen alussa heidän opiskelumahdollisuuksistaan, erilaisista tukitoimista sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

- 1. Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
- 2. Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailta suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämänskatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimäärästä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä

- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/ elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hyläytyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksytyjen ja hyläytyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely

- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolittetoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoon käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävästä elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

ÄI1 Tekstit ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kurssilla opitaan keskeisiä lukio-opiskeluissa tarvittavia tekstitaitoja ja kirjoittamisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearviointin avulla.

ÄI2-ÄI3 Kieli, vuorovaikutus ja identiteetti, 2 op (ÄI2-ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla harjaannutetaan ja rohkaistutaan toimimaan ryhmässä ja antamaan rakentavaa palautetta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla pohditaan omaa kieli-identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearviointin avulla.

ÄI4 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla korostuu elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

ÄI5 Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet

- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan vaikuttamisen keinoja ja kriittistä lukutaitoa sekä syvennetään medialukutaitoa. Materiaaleina käytetään ajankohtaisia tekstejä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssilla luetaan eettisiin kysymyksiin ja ympäristöasioihin liittyviä ajankohtaisia mediatekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

ÄI6-ÄI7 Kirjoittaminen ja puhumisen taito, 2 op (ÄI6-ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan puheenvuoron pitämistä ja syvennetään vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearviointin avulla.

ÄI8 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kirjallisuutta osana yhteiskuntaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan suomalaista ja maailmankirjallisuutta eri konteksteissaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

ÄI9 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään opiskelussa ja aikuiselämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

ÄI10 Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoitustaidon ylioppilaskokeessa tarvitaan taitoa yhdistää eri alojen tietoa ja omia kokemuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

ÄI11 Luku- ja tulkintataitojen syventäminen, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla syvennetään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

KL/ÄI12 Ilmaisutaito, 2 op (KLÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää itsetuntemustaan ja rentoutumiskykyään.
- Opiskelija saa valmiuksia rohkeaan esiintymiseen ja itseilmaisuun niin arjessa kuin näyttämölläkin.
- Opiskelija kehittää omaa ilmaisuaan ja toisten tekemän teatterin analysoimista.
- Tutustutaan teatteritaiteen perusteisiin käytännön harjoitusten kautta.
- Opitaan antamaan vertaispalautetta ja toimimaan vaihtelevissa ryhmissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisiä työtapoja: fyysinen ilmaisu, puheilmaisu, aistiharjoitukset, rentoutumis- ja keskittymisharjoitukset, miiminen ilmaisu, roolityöskentely ja improvisaatio
- näyttelijätöyöhön ja teatteriin perehtyminen esimerkkien kautta
- mahdollisesti laajemman yhtenäisen esityksen tekeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ilmaisutaidon opiskelu vahvistaa yhteistyökykyä ja empatia- ja tunnetaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksolla myös arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearviointin avulla.

KL/ÄI13 Luova kirjoittaminen, 2 op (KLÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii kirjoittamaan monipuolisesti erilaisten virikkeiden pohjalta: tekstit, kuvat, musiikin, omat havainnot, kokemukset, aistit, elämykset ja vierailut.
- Harjoitellaan erilaisia ilmaisutapoja ja fiktiivisten tekstien kuten novellin, runon ja draaman tuottamista.
- Opiskelija kehittyy palautteen antamisessa ja vastaanottamisessa.
- Opiskelija oppii ymmärtämään kirjoitusprosessia ja hallitsemaan sen eri vaiheita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään palautteen antamiseen ja vastaanottamiseen
- fiktiivisten tekstilajien keskeiset piirteet
- lyhyiden ja pidempienkin omien tekstien tuottaminen ja muokkaaminen
- Kirjoittamisprosessin vaiheet ja erityisesti kirjoittamisen esteiden työstäminen, ideointitekniikat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luova kirjoittaminen ohjaa opiskelijaa hahmottamaan omiaan vahvuuksiaan ja rakentamaan identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearviointin avulla. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KL/ÄI14 Kirjallisuusdiplomikurssi, 2 op (KLÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kaunokirjallisuuden tulkintatapojen hallintaa ja peruskäsitteiden tuntemusta.
- Opiskelija laajentaa kirjallisuuden lajien tuntemustaan.
- Opitaan jäsentämään lukukokemustaan kirjoittamalla ja keskustelemalla muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luetaan länsimaisen kirjallisuuden näytteitä eri aikakausilta.
- Luetaan länsimaista lyriikkaa ja proosaa syvällisemmin kuin pakollisilla kursseilla on mahdollista.
- Käydään kirjallisuuskeskusteluita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden lukeminen vahvistaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.1.2. Ruotsin kieli ja kirjallisuus (AI2)

Oppiaineen tehtävä

Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä on saman laajuinen kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä, ja myös tavoitteet ja sisältö ovat suurelta osin samanlaiset lukuun ottamatta joitakin kielikohtaisista ja kulttuurisista tekijöistä johtuvia poikkeuksia. Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine nähdään kehitysprosessina, joka antaa elämäntaitoja. Oppiaine edistää myös opiskelijan identiteetin rakentumista ja syventää opiskelijan historia- ja kulttuuritietoisuutta.

Oppimäärällä on keskeinen kulttuuria ylläpitävä ja identiteettiä luova tehtävä Suomen ruotsinkielisissä lukioissa. Ruotsin kielen ja kirjallisuuden opetuksella tuetaan jatkuvasti opiskelijan kielitietoisuutta ja kielenkäyttöä lukiossa sekä edistetään monikielisyiden käyttöä voimavarana. Opetuksessa on otettava huomioon opiskelijoiden vaihteleva kieli- ja kulttuuritausta. Opetuksessa ruotsin kieltä ja kirjallisuutta tarkastellaan pohjoismaiseen kontekstiin nähden.

Oppimäärän tehtävänä on syventää opiskelijan ruotsin kielen tuntemusta ja taitoa sekä vahvistaa opiskelijan osaamista erityisesti ruotsin kielen kulttuurista ja kirjallisuudesta Suomessa. Ruotsin kieli on sekä oppimisen kohde että väline kaikissa oppiaineissa. Opetus lisää opiskelijan tietoisuutta hyvän kielellisen osaamisen merkityksestä myös jatko-opintojen kannalta. Opetuksessa yhdistyvät eri osa-alueet: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, teksti, kirjallisuus, draama ja mediataidot. Eri osa-alueisiin kuuluvat tiedot ja taidot ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikissa moduuleissa kehitetään teksti-, vuorovaikutus- ja kirjoitustaitoja sekä luetaan ja käsitellään kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin moduulin näkökulmasta. Moduulien keskeiseen sisältöön kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Ruotsin kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä, niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet sekä osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan sekä antaa ja ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Ruotsin kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

MO1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (MO1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (MO1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO2-3, 2 op (MO2-3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (MO2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (MO3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO4 Kirjallisuus 1, 2 op (MO4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (MO4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä

- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*
- *suomenruotsalainen kirjallisuus osana pohjoismaista kirjallisuutta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO5 Tekstien tulkinta, 2 op (MO5)

Opintojakson moduulit

- *Tekstien tulkinta 1, 2 op (MO5), Pakollinen*

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO6-7, 2 op (MO6-7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (MO6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (MO7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO8 Kirjallisuus 2, 2 op (MO8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (MO8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO9 Vuorovaikutus 3, 2 op (MO9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (MO9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden ja niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO10 Kirjoittaminen 2, 2 op (MO10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (MO10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MO11 Tekstien tulkinta 2, 2 op (MO11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (MO11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/MO12 Prepkurs, 2 op (EGMO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/MO13 Filmkunskap, 2 op (EGMO13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/MO14 Kreativt skrivande, 2 op (EGMO14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/MO15 Retorik och argumentation, 2 op (EGMO15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/MO12 Skrivglädje, 2 op (KBGMO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.1.3. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden

ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessä
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

S21 Tekstit ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

S22 Kieli, vuorovaikutus ja identiteetti, 2 op (S22-23)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys,

kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet

- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

S23 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelevaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielisiä kaunokirjallisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

S25 Tekstien tulkinta ja vaikuttaminen, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

S25 Kirjoittaminen ja puhumisen taito, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

S26 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

S27 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

S28 Luku- ja tulkintataitojen syventäminen, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan

- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

S29 Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä,

teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävänsä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävänsä elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävänsä tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet

liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

- Karjaan lukiossa ensimmäistä kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija perehtyy biologian peruskäsitteisiin ja oppii hallitsemaan niitä, mikä mahdollistaa kiinsotuksen biologiaan oppiaineena.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat kirjoittavat kurssin aikana lyhyitä tieteellisiä tekstejä käyttäen biologian termejä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään tukitieteiden, kuten kemian ja fysiikan, tarpeellisuuden biologiassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii organismien monimuotoisuudesta ja monimuotoisuuden taustalla olevista mekanismeista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

BI2-3, 2 op (BI2-3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii hyvään elinympäristöön kohdistuvista uhkista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kirjoittamaan tutkielmatekstiä tai muuta vastaavaa tekstiä liittyen kurssin teemoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija suunnittelee ja suorittaa pienen tutkimustyön tai tutkielman ympäristön tilasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija seuraa mediasta uutisointia paikallisista, alueellisista ja globaaleista ympäristöongelmista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kestävästä elämäntavoista, yksilön omasta vastuusta ja mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristöön omien valintojensa kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa käsityksen yksilön ja ihmiskunnan moraalista velvollisuudesta suojella ympäristöä, edistää kiertotaloutta ja kuluttaa kestävästi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolun
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää geenien ja ympäristön vaikutukset yksilön terveyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan tieteiden välisiä yhteyksiä kemiaan ja biokemiaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään keskustelua geeneistä, perinnöllisyydestä ja sikiödiagnostiikasta voidakseen seurata yhteiskunnallista keskustelua ja osallistua siihen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijat saavat tietoa ja tietoisuutta geneettisistä sairauksista ja esimerkiksi mutaatioista ja siitä, mitä eettisiä valintoja niistä seuraa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

BI5 Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudosis, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden erityys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää ihmiskehon toimintaa ja pystyy tämän tiedon perusteella edistämään omaa terveyttään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mahdollisesti keskustelu tai yhteistyö lukion uskonnon/elämäkatsomustiedon ja filosofian kurssine kanssa genetiikkaa ja diagnostiikkaa koskevissa keskusteluissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu mm. sikiödiagnostiikan eettisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii mikrobeista, geenitekniikasta ja lääketieteellisistä sovelluksista, jotka voivat edistää tai vahingoittaa hyvinvointia ja terveyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija suunnittelee ja suorittaa pienimuotoisen tutkimuksen virtuaalisesti tai lukiolla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot osoittavat biologisten sovellusten merkityksen elintarviketuotannossa, ympäristönsuojelussa ja lääketieteellisessä kehityksessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinnot käsittelevät jalostuksen eettisiä näkökohtia, geenitekniikkaa ja geenitestausta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

EG/BI7 Repetitionskurs i biologi, 2 op (EGBI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/BI8 Ekologi i närmiljön, 2 op (EGBI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KBG/BI7 Aktuell biologi, 2 op (KBGBI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/BI8 Biologi i praktiken, 2 op (KBGBI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/BI7 Ekologia ja ympäristö, 2 op (KLBI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa Suomen tyypillisiä ekosysteemejä, niiden lajistoa ja ympäristöongelmia, osaa havainnoida ja analysoida ympäristöään ja sen ekosysteemejä.
- Opiskelija perehtyy ekologian teoriaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

106

- Retkeillään koulun ympäristössä havainnoiden, keräten materiaalia ja analysoiden sitä.
- Opetellaan Suomen tyyppisten ekosysteemien rakennetta ja lajistoa.
- Opiskelija tekee kurssityön, joka voi olla esimerkiksi tutkimusraportti, tutkielma, juliste tai esitelmä.
- Ekologiaa käsitellään myös laajemmin, esimerkiksi seuraamalla uutisointia.
- Moduulin arviointi voi sisältää kokeen, esim. ekosysteemien ja lajien tunnistus. Moduulin laajuus on 1-2 opintopistettä ja siitä saa suoritusmerkinnän. BI7-kurssille voi osallistua, vaikka BI2 ja BI3 olisivat opiskelematta.
- Ekologia ja ympäristö -moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija syventyy ympäristöongelmiin biologian näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

- Kurssilla työskennellään ryhmissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mainittu yllä.

KL/BI8 Eliökokoelman tekeminen ja lajintuntemus, 1 op (KLBI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tietyn alueen tai ekosysteemin johonkin eliöryhmään.
- Opiskelija oppii lajien etsimistä ja tunnistamista luonnossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kokoaa oman eliökokoelman joko keräämällä, valokuvaamalla tai piirtämällä. Eliökokoelman oheen kirjoitetaan keräysraportti, jossa kerrotaan keräysalueesta ja kerätyistä lajeista. Lopuksi pidetään lajitentti kokoelmasta ja mahdollisesti muista lajeista. Moduulin arviointi on hyväksyty/hylätty.
- Itsenäisesti suoritettava moduuli, joka suoritetaan lukuvuoden lisäksi tarvittaessa kesäloman aikana. Moduulin suorittamisesta on sovittava etukäteen opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija voi halutessaan yhdistää kuvataiteita, luonnossa liikkumista (liikunta) ja biologiaa.
- Opiskelija luo eliökokoelman keräämällä, valokuvaamalla tai piirtämällä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija tutustuu johonkin luonnonympäristöön. Hän voi valokuvata uhanalaisia eliöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ks. ylempänä.

KL/B19 Biologian kertaus, 1 op (KLBI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu biologian ylioppilaskirjoituksiin, syventää valtakunnallisilla biologian moduuleilla hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan biologian valtakunnallisten moduulien aiheita, harjoitellaan ylioppilaskokeiden tekemistä, käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä sekä opiskelijoiden toiveiden mukaisia aiheita.
- Moduuli on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat biologian ylioppilaskirjoituksiin. Moduulin laajuus on 1 opintopiste. Moduulin loppukokeena on preliminäärikoe. Moduulista saa suoritusmerkinnän.
- Kertausmoduulia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija vahvistaa ja syventää ympäristöosaamistaan yhdistämällä aiempien biologian lukiokurssiensa tietoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ks. yllä.

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämisaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään*

erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*

- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan kykyä käydä elämäkatsomuksellista keskustelua.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle välineitä elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen. Kokonaisuudessa käsitellään myös hyvään elämään ja elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään erilaisia moninaisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvioita.

ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalien oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntavokseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monipuolisesti erilaisia yhteiskuntaan ja sen toimijoihin liittyviä kysymyksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aiheisiin kuuluvat kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutokseen liittyvät kysymykset sekä erilaiset yksilö- ja yhteiskuntaetiikkaan liittyvät aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluvat mm. globaali oikeudenmukaisuus ja yhteiskunnallisten toimijoiden vaikutus maailmankuviin ja elämäntavokseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

ET3 Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa keskustellaan kulttuurin käsitteestä ja tutustutaan sekä suomalaiseen että globaaliin kulttuuriperintöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin kulttuurintutkimuksen aloihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aiheisiin kuuluvat monikulttuurisuuteen ja globaaliin kulttuuriin liittyvät määrittelyt ja erilaiset yhteiskunnalliset tulkinnat.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään rasmin ja syrjinnän sekä yhdenvertaisuuden historiaa ja nykytilannetta eri kulttuureissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

ET4 Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämäkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin poliittisiin maailmankatsomuksiin ja arvioidaan erilaisten yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutusta omaan elämäntapaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan laajasti erilaisiin katsomuksiin, kulttuureihin ja yhteiskuntamuotoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan katsomuksiin liittyviin kysymyksiin monitieteisestä näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvioita.

ET5 Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntapaansa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*

- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomuserinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan laajasti erilaisiin katsomuksiin, kulttuureihin ja yhteiskuntamuotoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan katsomuksiin liittyviin kysymyksiin monitieteisestä näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aiheisiin kuuluvat uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus politiikassa ja oikeudenkäytössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

ET6 Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*

- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseensa
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan tulevaisuuden monitieteiseen tutkimiseen muun muassa teknologian, yhteiskuntatieteiden ja ekologian näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tulevaisuutta tarkastellaan opintojaksossa muun muassa yhteiskunnan, talouden sekä työn kautta, ja pohditaan teknologian kehityksen mahdollisia vaikutuksia yhteiskuntaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan esimerkiksi globaalisti vaikuttavia ekologisia muutoksia ja teknologian kehityksen vaikutuksia kulttuuriin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ilmastonmuutokseen ja ekologiaan liittyvät kysymykset kuuluvat opintojakson keskeisiin aiheisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

KL/ET7 Elämänkatsomustiedon kertaus, 2 op (KLET7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aiempien elämänkatsomustiedon opintojaksojen sisältöjen kertaaminen ja syventäminen.
- Elämänkatsomustiedon ajankohtaisiin ilmiöihin ja niiden taustoihin perehtyminen.
- Elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeeseen valmistautuminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maailmankatsomukset ja kulttuurit
- hyvä elämä, identiteetti ja ihmisyyt
- ihmisoikeudet
- katsomukset, yksilöt ja yhteiskunnat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan elämänkatsomustietoa monitieteisenä alana, joka mahdollistaa erilaisten ilmiöiden tarkastelun monen eri tieteenalan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasioita mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkua.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen

ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväen toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluita: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia aiheita, joihin liittyviä väitteitä perustellaan tutkimusmenetelmien näkökulmasta. Tavoitteena on löytää eroja ja yhteneväisyyksiä eri oppiaineiden näkökulmien välillä, ja ymmärtää, kuinka eri tutkimusalojen menetelmät eroavat toisistaan.

Filosofian tavoitteena ei ole arvottaa eri tieteenaloja niiden totuudellisuuden perusteella, sillä tietoa pidetään aina luonteeltaan epävarmana. Tieteelliset teoriat eivät filosofisessa mielessä välttämättä aina täytä tiedolle asetettuja kriteerejä, ja filosofian tehtävänä tieteen joukossa onkin tarkastella eri tieteenaloille yhteisiä, yleisiä periaatteita.

Opintojakson aikana opiskelijat kehittävät luovaa osaamistaan harjoituksilla, joiden tarkoituksena on löytää ja esittää perusteluita väitteille ja harjoittaa pätevää loogista päättelyä sekä suullisessa että kirjallisessa muodossa. Lisäksi opiskelija soveltaa filosofisen ajattelutavan periaatteita, kuten luokittelua ja käsitteiden määrittelyä sekä ajatuskokeiden käyttöä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee tulkitsemaan toisten väitteitä myönteisellä ja suvaitsevaisella tavalla. Tavoitteena on myös, että opiskelija harjoittelee ilmaisemaan itseään filosofisen keskustelun periaatteiden mukaisesti, eli opettelee puolustamaan väitteitään, kuuntelemaan muita ja arvostamaan muiden mielipiteitä. Opintojakson kuluessa opiskelija ymmärtää, että filosofisen keskustelun tarkoituksena ei ole löytää väittelylle voittajaa, vaan tavoitteena on, että jokainen keskusteluun osallistuva oppii jotakin uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnissa painotetaan ajattelu- ja argumentointitaitoja. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

FI2 Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan etiikan käsitteeseen ja normatiivisen etiikan teorioihin, joita soveltamalla opiskelija oppii analysoimaan moraalisiin liittyviä kysymyksiä ja päätöksiä. Tavoitteena on myös lisätä opiskelijan etiikkaan liittyvää itsetuntemusta ja auttaa hahmottamaan omia moraalisiin liittyviä käsityksiä. Etiikan opiskelu edistää moraalisesti kestävästä toimintaa.

Opintojakson aikana käsitellään ympäristöasioita, eläinten oikeuksia, ympäristöetiikan peruskäsitteitä sekä valintoihin ja vastuuseen liittyviä kysymyksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Elämänfilosofiassa pohditaan hyvää elämää ja elämän tarkoitusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa työkaluja omien moraalisten käsitystensä tunnistamiseen ja niiden muotoilemiseen sanalliseen muotoon. Etiikkaan liittyvät argumentaatioharjoitukset kehittävät sekä verbalisia kykyjä että tunnetaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Etiikka koskee kaikkia elämän osa-alueita, tiede mukaan lukien. Osa nykyisistä maailmanlaajuisista eettisistä haasteista liittyy tieteiden kehitykseen esimerkiksi fysiikan, kemian, lääketieteen ja taloustieteen aloilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Etiikan opinnot korostavat demokratian ihanteita ja ymmärrystä oikeuksien merkityksestä oikeudenmukaiselle yhteiskunnalle. Ihmisten keskinäinen kunnioitus luo pohjan kestäväälle tulevaisuudelle ja toimivalle yhteiskunnalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan moraalisesti ja ekologisesti kestäväää ja vastuullista elämäntapaa. Opintojaksossa käsitellään myös globaalin yhteistyön vahvuuksia ja mahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnissa painotetaan ajattelu- ja argumentointitaitoja. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa työkaluja opiskelijan arkipäivässä esiintyvien ilmiöiden syvällisempään ymmärtämiseen esimerkiksi poliittisen keskustelun tai uutislähetysten osalta. Tavoitteena on, että opiskelijan ymmärrys yhteiskunnan toimijoista lisääntyy, mikä auttaa hahmottamaan myös erilaisia näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat oikeudenmukaisuus ja sen eri muodot, tasa-arvo, yhteiskuntaluokat, vallankäyttö ja sorto. Lisäksi käsitellään myös oikeusvaltiota ja oikeuksia kaikki kansalaiset huomioon ottavan yhteiskuntajärjestyksen perustana. Opiskelijoita kannustetaan aktiiviseen kansalaisuuteen tasa-arvon, vapauden ja demokratian hengessä. Opintojakson aikana voidaan käsitellä myös ympäristömuutoksiin liittyviä asioita ja esimerkiksi analysoida ympäristöpolitiikan toimijoita ja heidän ideologista taustaansa.

Hyvinvointiosaaminen

Epätasa-arvo, oikeuksien puute, syrjintä, demokratian vastustus ja globaalit ilmiöt, kuten ilmastokriisi heikentävät yksilöiden hyvinvointia. Opintojakso tarjoaa yleiskatsauksen kyseisten seikkojen hyvinvointivaikutuksista ja korostaa toivoa ympäristöllisesti ja eettisesti kestävästä kehityksestä keinona käsitellä epävarmuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnissa painotetaan ajattelu- ja argumentointitaitoja. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

FI4 Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso käsittelee tieteen toimintaedellytyksiä suhteessa totuuden esittämiseen ja tiedon käsitteeseen. Yksi keskeisistä tavoitteista on kehittää opiskelijan ymmärrystä tieteestä todellisuuden ymmärtämisen apuvälineenä. Opintojaksossa tutustutaan eri tieteenalojen yhtäläisyyksiin ja eroihin, tieteen kriteereihin, sekä eri menetelmien, havaintojen ja tulkintojen merkitykseen tieteessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Luovaa osaamista harjoitellaan argumenttien muotoilun ja ajatuskokeiden avulla. Osaamista voidaan tukea myös käytettyjen harjoitus- ja raportointimenetelmien valinnan avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana kehitetään ja harjoitetaan argumentointitaitoja liittyen suhteellisen monimutkaisiin asioihin, kuten totuus ja todellisuus. Painopiste on argumentin loogisessa rakenteessa sekä erilaisten näkökulmien kunnioittamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso käsittelee totuuden suhteellisuutta ja eri näkemyksiä todellisuudesta. Tämä on tärkeää eri kulttuureiden ymmärtämiseksi, ja tulkittaessa erilaisia ääniä keskustelussa kulttuurin eri tasoilla. Toisaalta on tärkeää, että opiskelija ymmärtää, että liian yksipuolisesti tulkittu tietorelativismi ei toimi esimerkiksi päätöksenteossa.

Hyvinvointiosaaminen

Kypsä toimijuus edellyttää sen ymmärtämistä, ettei sellaista järjellä perusteltua ajatusjärjestelmää, joka antaisi varmuuden todellisuuden luonteesta tai siitä, miten elää, ole olemassakaan. Hyvinvointia tuetaan siis oppimalla elämään epävarmuuden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnissa painotetaan ajattelu- ja argumentointitaitoja. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

KL/FI5 Filosofian kertaus, 2 op (KLFI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aiempien filosofian opintojaksojen sisältöjen syventäminen ja kokonaisvaltainen hahmottaminen.
- Opiskelija kehittää argumentointitaitojaan ja ymmärtää filosofisten kysymysten erityisluonteen.
- Opiskelija valmistautuu filosofian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- filosofian historia ja keskeiset suuntaukset
- argumentaatio
- etiikka
- metafysiikka
- epistemologia
- yhteiskuntafilosofia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on antaa kokonaiskuva filosofiasta tieteenalana ja ohjata filosofiseen ajatteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen

jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

FY1-2, 2 op (FY1-2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

FY1: Opintojaksolla harjaannutaan tietojen esittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen

FY1: Opintojaksolla opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

FY1: Monitieteellistä osaamista kehitetään oppimalla sekä oppiainekohtaisia että ainerajat ylittäviä käsitteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

FY2: Yhteiskunnallista osaamista käsitellään eri energiamuotojen vertailussa, sisältäen mm. maankäytön, liikenteen ja kuljetuksen sekä päästöt.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

FY2: Opintojaksolla käsitellään eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja, kuten voimalaitoksiin ja polttoaineiden lämpöarvoon liittyviä kysymyksiä. Opiskelijat pohtivat omaa energian käyttöään jokapäiväisessä elämässään muun muassa peseytymisen, ruoanlaitto- ja lämmityskustannusten muodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

FY3 Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opitaan kestävästä energiantuotannosta tarkastelemalla erilaisia energiantuotantotapoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Käsiteltäessä energiantuotantoa syvenee opiskelijoiden näkemys globaalin energiantuotannon vaikutuksista ilmastoon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijoiden yhteiskunnallinen osaaminen kasvaa, sillä siirtyminen kestäväan energiantuotantoon on myös yhteiskunnallinen kysymys.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään muun muassa tulkitsemalla kuvaajia ja esittämällä mittaustuloksia keskusteluissa niin opiskelijoiden kesken kuin opiskelijan ja opettajankin välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

FY4 Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään liikettä ja liikkumista, mikä tukee hyvinvointiosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista kehitetään käsittelemällä liikenneturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä muun muassa Newtonin liikelakien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertuminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan fysiikan vaikutukseen yhteiskunnan historiallisessa kehityksessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointia ja melutasoa koulussa, mikä tukee eettistä ja ympäristöosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehitetään tarkastelemalla voiman momenttia ja ihmiskehoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

FY6 Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

134

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sähköturvallisuuden käsittely tukee yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu tiedonsiirtoon valokuidulla, mikä tukee vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tarkastelemalla sähköverkkoja ja vertailemalla sähkönsiirtoratkaisuja Euroopan unionissa, Yhdysvalloissa ja muualla maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tuetaan tarkastelemalla sähköverkkoja ja vertailemalla sähkönsiirtoratkaisuja kansallisella tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön

- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvanttittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvanttittuminen

Keskeiset sisällöt

- energian kvanttittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvanttittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan säteilyyn ja fissioon energianlähteenä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuetaan tutustumalla säteilyn käyttöön lääketieteessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

EG/FY9 Repetition och fördjupning, 2 op (EGFY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/FY10 Modern fysik, 2 op (EGFY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/FY9 Repetition och fördjupning, 2 op (KBGFY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/FY9 Fysiikan kertaus, 1 op (KLFY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan fysiikan pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija muodostaa opintojakson aikana kuvan siitä, mitä jo osaa ja mitä hänen pitää vielä harjoitella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista perustuen oppiaineen tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kurssiarvosanaa. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja*

vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavasta välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävästä tulevaisuudesta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomeediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

GE1 Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Paikallinen lisäys

- Karjaan lukiossa GE1-moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen siitä, miten ihmisen vaikutus luontoon ja yhteiskunnan kehitykseen vaikuttaa ympäristöön, terveyteen ja hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii maantieteen käsitteitä ja tuottaa maantieteellistä tekstiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa keskustellaan ihmisen vaikutuksesta luontoon, yhteiskunnan muutoksista ja kehitysnäkymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduuli käsittelee kehityskysymyksiä, kehitysyhteistyötä ja globaalia vastuuta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduuli käsittelee ilmastonmuutosta ja muita ympäristöongelmia sekä niiden ratkaisuja. Moduulissa käsitellään kestäväen kehityksen kolmea muotoa: ekologista, taloudellista ja sosiaalista vastuuta maailmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

GE2 Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoita tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luomaan ja analysoimaan geomedialla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää endo- ja eksogeenisten riskien syitä ja seurauksia sekä ratkaisukeinoja. Geomedian käyttö (mm. kartat ja tilastot).

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää geodiversiteetin, sen mahdollistaman elollisen luonnon ja luonnonmaisemien merkityksen ihmiskunnalle. Luonnonmaisemien tulkinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Nimistö- ja käsiteosaamisen kehittäminen. Opiskelija oppii ympäristöolojen merkityksen eri alueiden mahdollisuuksille. Luonnonmaisemien tulkinta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

GE3 Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla

- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemus. Ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syiden, seurausten ja ratkaisukeinojen tuntemus.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnalliset riskit ja niiden ratkaisukeinot. Väestömaantieteeseen liittyvät ihmisoikeuskysymykset (pakolaisuus, siirtolaisuus, koulutuksen merkitys). Kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen kulttuuripiireihin, nimitysoosaamisen kehittäminen, kulttuurimaisemien tulkinta. Alkuperäiskansojen asema.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämässä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

- Karjaan lukiossa GE4-moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Moduulissa opiskellaan, miten yhteisön suunnittelu- ja kehitystyö parantavat elinolosuhteita, esim. kaavoitus.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii esseen tai tutkielman tekemistä ja tuottamaan teemakarttoja ja diagrammeja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii, miten yksilö voi vaikuttaa aluesuunnitteluun, yhteiskunnan kehitykseen ja kehitysyhteistyöhön.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduulissa opiskellaan, miten maantieteellistä osaamista käytetään toimivan maankäytön suunnitteluun ympäristövaikutukset arvioiden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

EGGE5 Repetitionskurs i geografi, 2 op (EGGE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/GE6 En värld av regioner, 2 op (EGGE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/GE5 Geofysik, 2 op (KBGGE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/GE6 En värld i utveckling, 2 op (KBGGE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KL/GE5 Matkailumaantiede, 1 op (KLGE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu monipuolisesti matkailuun erilaisilla alueilla.
- Opiskelija ymmärtää matkailun merkityksen, uhat ja mahdollisuudet alueen luonnolle, väestölle, kulttuurille, elinkeinoille ja infrastruktuurille.
- Opiskelijaa tutustuu geomedian käyttöön ja luomiseen, kuten karttoihin ja diagrammeihin. Lisäksi hän harjoittelee esseemuotoisen tekstin tuottamista kirjoittamalla tutkielman.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee vähintään kahdesta erilaisesta matkailualueesta maantieteellisen tutkielman: muun muassa taustat, nykytilanne, matkailun vaikutukset, ongelmat ja mahdollisuudet nyt ja tulevaisuudessa, SWOT-analyysi.
- Itsenäisesti suoritettava moduuli, jonka laajuus on 1 opintopiste. Vähintään kaksi maantieteen valtakunnallista moduulia on oltava hyväksytysti suoritettuna ennen GE5-moduulin osallistumista.
- GE5-moduulissa ei ole koetta, mutta siinä voi olla arviointikeskustelu. GE5-moduulista saa suorituserkinnän.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija perehtyy eri alueiden kulttuuriin sekä pohtii kulttuurin vaikutusta matkailuun ja matkailun vaikutusta kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija luo itse geomedioita, kuten karttoja ja diagrammeja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suorituserkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ks. yllä.

KL/GE6 Kansainvälinen projekti, 1 op (KLGE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli tarjoaa kokemuksia ja tietämystä erilaisista kulttuureista, rohkaisee vieraan kielen käyttöön, antaa mahdollisuuden luoda henkilökohtaisia kansainvälisiä kontakteja ja opettaa projektin suunnittelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduuli sisältö ja laajuus vaihtelee kunkin kansainvälisen projektin mukaan.
- Moduulin laajuus on 1-2 opintopistettä ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä.
- Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tutustuu toiseen kulttuuriin ja luo kontakteja muiden maiden opiskelijoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija valmistee projektiin kuuluvia tehtäviä ryhmissä. Myös ulkomailla työskennellään ryhmissä.
- Opiskelija käyttää ainakin yhtä vierasta kieltä tai toista kotimaista kieltä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Kansainvälisessä projektissa käytetään ainakin yhtä vierasta kieltä tai toista kotimaista kieltä.
- Opiskelija luo sisältöjä projektiin, esim. suunnittelee kiertoajelun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ks. yllä.

KL/GE7 Maantieteen kertaus, 1 op (KLGE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu maantieteen ylioppilaskirjoituksiin ja syventää valtakunnallisilla maantieteen moduuleilla hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan maantieteen valtakunnallisten moduulien aiheita, harjoitellaan ylioppilaskokeiden tekemistä, käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä sekä opiskelijoiden toiveiden mukaisia aiheita.
- Moduuli on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat maantieteen ylioppilaskirjoituksiin. Moduulin laajuus on 1 opintopiste.
- Moduulin loppukokeena on preliminäärikoe. Moduulista saa suoritusmerkinnän.
- Kertausmoduulia ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduulin tavoitteet ja sisältö ovat samat kuin GE8-moduulin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija kertoo aiemmin opiskelemiensa maantieteen moduulien aiheita ja syventää osaamistaan sekä yhdistää aiheet kokonaisuuksiksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opiskelija saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ks. yllä.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen

luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden

ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohdana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maaillmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tiedon luotettavuuden arviointi on historianopetuksen ytimessä. Historian lukutapa suhtautuu teksteihin tulkinnan kohteena, ei neutraalina informaationa. Se vahvistaa opiskelijoiden kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä. Historian tekstitaitojen opiskelu vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian opiskelu auttaa suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin. Historiallisesti katsoen muutos on maailmassa aina läsnä, eikä itsessään hyvä tai paha asia. Esimerkkejä sopivista moduuleista sekä sisältö- ja taitotavoitteista: • väestön ja ilmaston muutokset - kriisien jälkeen uusi nousu; ratkaisuja ongelmiin (esim. työolot).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina esim: löytöretket ja kolonialismi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

HI2 Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*

- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päätyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian ja yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin (muutos ja jatkuvuus).

Vuorovaikutusosaaminen

Sananvapaus ja oikeus lausua poliittinen mielipide pelkäämättä vainoa (huomioiden sananvapauden rajat)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

HI3 Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Historianopetus tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden ja muutoksen erilaisissa ajallisissa ja maantieteellisissä konteksteissa. (suomalaisuuden synty)

Historian opiskelu auttaa suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin. Historiallisesti katsoen muutos on maailmassa aina läsnä, eikä itsessään hyvä tai paha asia. (Hyvinvointiyhteiskunnan kehitys- (muutos ja jatkuvuus)).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä, mutta myös kulttuuriperinnön kriittinen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen. (Suomalaisuuden rakentaminen ja Suomen historian myyti)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*

- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tiedon luotettavuuden arviointi on historianopetuksen ytimessä. Historian lukutapa suhtautua teksteihin tulkinnan kohteena, ei neutraalina informaationa, vahvistaa opiskelijoiden kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä. Historian tekstitaitojen vahvistaminen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä, mutta myös kulttuuriperinnön kriittinen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen ovat osa historianopetusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*

- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

maailmankuvan kehitys, suomalaisuuden synty, historian käyttö

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

suomalaisten, saamelaisten ja muiden vähemmistöjen kulttuuriperintö

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä

- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiategstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina. Tällä kurssilla tarkastellaan miten eurooppalaiset ovat suhtautuneet muihin kulttuureihin. Historianopetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä, mutta myös kulttuuriperinnön kriittinen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen kuuluvat osaksi historianopetusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä- Opiskelijat saavat eri muodoissa annettavaa palautetta.

EG/HI7 Historia inför studentskrivningarna, 2 op (EGHI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI8 Det aktuella världsläget, 2 op (EGHI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI9 Islams kultur och arabvärldens historia, 2 op (EGHI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI10 Antikens värld, 2 op (EGHI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

162

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI11 Förintelsen - ett historiskt undantag?, 2 op (EGHI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/HI12 Arkeologi som vetenskap, 1 op (EGHI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI13 Forntida kulturer, 1 op (EGHI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI14 Årets temakurs 1, 2 op (EGHI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/HI15 Årets temakurs 2, 2 op (EGHI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

164

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/HI7 Fördjupning i modern finländsk historia, 2 op (KBGHI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/HI8 Islamologi - vi och de?, 2 op (KBGHI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/HI9 Antiken - grunden, 2 op (KBGHI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/HI10 USA - från 13 kolonier till supermakt, 2 op (KBGHI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/HI11 Skapa historia!, 2 op (KBGHI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/HI7 Antiikin maailma, 2 op (KLHI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietojaan antiikin kulttuurista ja sen vaikutuksista muihin kulttuureihin historian eri aikoina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan Kreikan ja Rooman kulttuurin eri alueisiin sekä antiikin tapakulttuuriin. Tarkastellaan mm. seuraavia aiheita: jokilaaksokulttuurien vaikutukset Kreetan ja Kreikan korkeakulttuurin syntyyn, Kreikan ja Rooman mytologiaa, antiikin kuvataiteet, kirjallisuus ja tieteet, antiikin ajan suurkaupunki, esim. Ateena ja Rooma, antiikin ajan perhe-elämää, mm. naisten ja lasten asemaa, miten asuttiin, elettiin ja huviteltiin, antiikin kulttuurin vaikutus Bysantiin ja arabikulttuuriin, antiikin vaikutukset Euroopan kulttuuriin myöhempinä vuosisatoina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Antiikin kurssilla opiskelijat tekevät kirjallisia töitä ja suullisia esityksiä hyödyntäen erilaista lähdeaineistoa

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla tehdään kirjallisia ja suullisia esityksiä yksin ja ryhmässä muiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin juuriin

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lähdekriittisyyttä harjoitellaan kurssilla kirjallisten töiden ja esitysten muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä (S) tai numeroarviointi (4-10). Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä ja he saavat eri muodoissa annettavaa palautetta.

KL/HI8 Maailma tänään, 2 op (KLHI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin poliittisiin tapahtumiin ja niiden historiallisiin taustoihin. Erityisesti pyritään etsimään tapahtumien taustasyitä ja pohtimaan niiden vaikutuksia maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kansainvälisen politiikan teemojen syventäminen, maailmantapahtumat ja niiden historialliset taustat, suurvaltojen historia, rooli ja asema, talous ja sen vaikutus maailmanpolitiikkaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla perehdytään ajankohtaiseen suurvaltapolitiikkaan ja talouteen ja näin vahvistetaan yhteiskunnallista osaamista

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla käytetään vaihtelevia työtapoja, tehdään kirjallisia ja suullisia esityksiä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Suurvaltapolitiikkaa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä (S) tai numeroarviointi (4-10). Opintojaksolla opiskelijat saavat eri muodoissa annettavaa palautetta.

KL/HI9 Historian kertaus, 1 op (KLHI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan historian ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso soveltuu erityisesti niille, jotka aikovat osallistua ylioppilastutkinnon historian reaalikokeeseen. Jaksolla täydennetään ja syvennetään aiempien opintojaksojen keskeisiä teemoja ja harjoitella esseevastauksen rakennetta. Harjoitellaan reaalikokeen eri tehtävätyyppeihin vastaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä (S). Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä ja opiskelijat saavat eri muodoissa annettavaa palautetta.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

*Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä*

vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla

- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

KE1-2 Kemia ja minä, kemia ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestäväen elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestäväen elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

KE1: Vuorovaikutusosaaminen: kemian käsitteillä puhuminen, ryhmätyöskentely, ongelmanratkaisutaito SKA SKRIVAS TILL LÖPANDE TEXT

Hyvinvointiosaaminen

KE1: Hyvinvointiosaaminen: arjen aineiden turvallisuuden arviointi (elintarvikkeet ja elintarvikelisiäaineet, hivenaineet ja terveys) SKA SKRIVAS TILL LÖPANDE TEXT

Yhteiskunnallinen osaaminen

KE1: Yhteiskunnallinen osaaminen: kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa

KE2: Kemian merkitys ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa. SKA SKRIVAS TILL LÖPANDE TEXT

Monitieteinen ja luova osaaminen

KE2: Kemian merkitys ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa. SKA SKRIVAS TILL LÖPANDE TEXT

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, kannustaa oppimisen edistämiseen ja tarvittaessa huomioi henkilökohtaiset tarpeet vaarantamatta oikeanmukaista arviointia. Opintojakso voidaan arvioida käyttäen erilaista formatiivista arviointia, mahdollisia projektitöitä, oppimistehtäviä, laboratorioraportteja tai/ ja loppukoetta.

KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen voi keskittyä ihmiselle, muille eläimille sekä kasveille tärkeisiin ravintoaineisiin ja keskeisiin orgaanisiin aineisiin arkipäivässä, esim. lääkeaineet, kosmeettiset tuotteet ja mausteetn.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen painottuu vaatimuksessa osata mallintaa, piirtää ja nimetä orgaanisia yhdisteitä ja niiden isomeerejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen merkitys käy ilmi siitä, miten teollisuudessa käytetään eri spektrometrisiä menetelmiä orgaanisten ja epäorgaanisten aineiden analysointiin, valmistamiseen ja laaduntarkkailuun. Tyypillisiä opiskeltavia aiheita ovat elintarvikkeiden ravinto- ja lisäaineet, lääkeaineet, dopingaineet ja lääketieteellisen hoidon analyysit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, kannustaa oppimisen edistämiseen ja tarvittaessa huomioi henkilökohtaiset tarpeet vaarantamatta oikeanmukaista arviointia. Opintojakso voidaan arvioida käyttäen erilaista formatiivista arviointia, mahdollisia projektitöitä, oppimistehtäviä, laboratorioraportteja tai/ ja loppukoetta.

KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen tärkeys on erityinen laboratoriotöiden, ryhmätöiden, ongelmaratkaisun ja avointen laborointien yhteydessä sekä pyrkimyksessä käyttää oppitunneilla kemian terminologiaa oikealla tavalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen ilmenee kun uusia materiaaleja nostetaan esiin ja keskustellaan kestävästä kemiasta. Aihealueet, joita voidaan käsitellä ovat vaate- ja elintarviketuotanto, pakkausmateriaalit, pesuaineet ja entsyymit.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyydestä ja ympäristöosaamisesta voidaan keskustella muovipolymeerien yhteydessä. Muovien luokittelu antaa hyvän pohjan tutkia mm. elinkaariajattelua, kierrätystä, uudelleenkäyttöä ja ympäristövaikutuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, kannustaa oppimisen edistämiseen ja tarvittaessa huomioi henkilökohtaiset tarpeet vaarantamatta oikeanmukaista arviointia. Opintojakso voidaan arvioida käyttäen erilaista formatiivista arviointia, mahdollisia projektitöitä, oppimistehtäviä, laboratorioraportteja tai/ ja loppukoetta.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen tärkeys on erityinen laboratoriotöiden, ryhmätöiden, ongelmaratkaisun ja avointen laborointien yhteydessä sekä pyrkimyksessä käyttää oppitunneilla kemian terminologiaa oikealla tavalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista on hyödynnettävä, jotta ymmärtää kemian ja fysiikan tukevan toisiaan keskustelussa energiaratkaisuista yleisemmällä tasolla ja myös kun keskustellaan eri energialähteiden toimintaperiaatteista. Luovaa osaamistaan voidaan hyödyntää ongelmanratkaisun ja esim. eri energialähteiden avoimen laboroinnin yhteydessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu keskusteluissa mm. eri energiaratkaisuista, materiaalien talteenotosta ja kierrätyksestä ja niiden vaikutuksesta yhteiskuntaan

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keskustelut näistä teemoista (ks. yllä) vahvistavan myös eettistä osaamista ja ympäristöosaamista. Kuinka, missä ja missä olosuhteissa metalleja otetaan talteen? Heitämmekö tyhjän alumiinipurkin roska-astiaan vai olemmeko tietoisia, että alumiinin valmistaminen vaatii isoja energiaresursseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, kannustaa oppimisen edistämiseen ja tarvittaessa huomioi henkilökohtaiset tarpeet vaarantamatta oikeanmukaista arviointia. Opintojakso voidaan arvioida käyttäen erilaista formatiivista arviointia, mahdollisia projektitöitä, oppimistehtäviä, laboratorioraportteja tai/ ja loppukoetta.

KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kurssi tarjoaa mahdollisuuden tutustua terveys- ja ympäristöongelmiin ja vahvistaa näin hyvinvointiosaamista. Tätä osaamista voidaan kehittää käsiteltäessä puskurijärjestelmiä, joita löytyy luonnosta, elimistöstä ja yhteiskunnalle tärkeitä teollisista prosesseista (esim. ammoniakkin valmistuksen Haber-Bosch -prosessi).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssi tarjoaa mahdollisuuden tutustua terveys- ja ympäristöongelmiin ja vahvistaa näin hyvinvointiosaamista. Tätä osaamista voidaan kehittää käsiteltäessä puskurijärjestelmiä, joita löytyy luonnosta, elimistöstä ja yhteiskunnalle tärkeitä teollisista prosesseista (esim. ammoniakkin valmistuksen Haber-Bosch -prosessi).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan kerätyn ja prosessoidun datan graafisessa esittämisessä. Opiskelijoiden on pohdittava, miten he esittävät mahdollisimman selkeällä tavalla työstämänsä datan. Samaa osaamista harjoitetaan ryhmälaboratoinneissa, jolloin opiskelijoiden on yhdessä keskustellen löydettävä ratkaisut, jotka kaikki ryhmäläiset ymmärtävät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, kannustaa oppimisen edistämiseen ja tarvittaessa huomioi henkilökohtaiset tarpeet vaarantamatta oikeanmukaista arviointia. Opintojakso voidaan arvioida käyttäen erilaista formatiivista arviointia, mahdollisia projektitöitä, oppimistehtäviä, laboratorioraportteja tai/ ja loppukoetta.

EG/KE7 Repetition och fördjupning i kemi, 2 op (EGKE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KBG/KE7 Vardagskemi, 2 op (KBGKE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/KE8 Kemins värld, 2 op (KBGKE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/KE7 Kemian kertaus, 2 op (KLKE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukion kemian syventävien ja pakollisten opintojaksojen sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija muodostaa opintojakson aikana kuvan siitä, mitä jo osaa ja mitä hänen pitää vielä harjoitella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty / hylätty

KL/KE8 Kemian työkurssi, 2 op (KLKE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tehdään kokeellisia töitä syventäen pakollisten ja syventävien kurssin osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan kokeellista työskentelyä, joka antaa opiskelijalle kuvan luonnontieteistä ja luonnontieteellisen tiedon rakentumisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

hyväksytty / hylätty

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa

hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekritiiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (RE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin, ja kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluvat Lähi-idän uskontojen piirteet, kulttuuriperintö ja niiden vaikutus länsimaiseen kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan uskontojen tieteelliseen tutkimukseen sekä uskonnon ja tieteen suhteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (RE2)

Opintojakson moduulit

- **Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen**

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maaailmanlaajuinen kristinuskko

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyyden ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinuskko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan globaaliin kristinuskoon ja tarkastellaan kristinuskon asemaa ja vuorovaikutusta ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan valtion ja uskonnon välisiin suhteisiin eri Euroopan maissa sekä pohditaan kirkkojen yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia kristinuskon ja etiikan kysymyksiä esimerkiksi ympäristöön liittyen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (RE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksat ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan Kauko-idän uskontoihin ja kulttuureihin. Tavoitteena on kehittää opiskelijan uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisältöihin kuuluvat Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen eettisiin periaatteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (RE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan uskontojen ja uskonnollisten yhteisöjen asemaan suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa sekä tarkastellaan uskonnollisia yhteisöjä kolmannen sektorin toimijoina.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisältöihin kuuluvat uskonnon- ja katsomuksenvapauteen sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan itsetuntemusta ja erilaisten katsomusten ja kulttuurien arvostamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (RE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään uskonnon näkymiseen taiteessa ja populaarikulttuurissa ja uskonnon vaikutukseen eri taiteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, esimerkiksi uskontotieteen ja teologian eri tutkimusaloilla sekä taiteentutkimuksessa, kulttuurintutkimuksessa ja yhteiskuntatieteissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään uskontoihin liittyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

UE6 Uskonto, tiede ja media, 2 op (RE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään uskontojen näkyvyyttä mediassa sekä uskontojen roolia konflikteissa ja rauhantyydyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään uskontoihin liittyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

EG/RE7 Repetitionskurs i religion, 2 op (EGRE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/UE7 Uskonnon kertaus, 2 op (KLUE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija muodostaa kokonais käsityksen uskonnoista ja katsomuksista ja niiden tutkimuksesta.
- Opiskelija kertaa aiempien uskonnon opintojaksojen keskeisimmät sisällöt.
- Opiskelija valmistautuu uskonnon ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ajankohtaiset uskonnolliset ilmiöt ja niiden taustat
- uskonnollinen kuva- ja symbolikieli
- maailmanuskontojen keskeiset piirteet, suuntaukset, opilliset käsitykset ja pyhä kirjallisuus

- uskonto Suomessa
- uskonnot yhteiskunnallisesta näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan uskontoja ja katsomuksia sekä globaaleina että paikallisina ilmiöinä, ja syvennetään tietoa uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutuksesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään uskontojen vaikutusta politiikkaan ja yhteiskuntien toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

KL/UE8 Uskonnon vierailukurssi, 2 op (KLUE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu eri katsomusten materiaaliseen, rituaaliseen ja yhteisölliseen ulottuvuuteen
- opiskelija soveltaa uskonnon opintojaksoilla oppimiaan asioita käytännön esimerkkien tulkintaan
- opiskelija syventää tietämystään lähiseudulla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä ja niiden toiminnasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- uskonnolliset yhteisöt uskonnollisen toiminnan harjoittajina ja sosiaalisina yhteisöinä
- uskontojen ja uskonnollisten yhteisöjen pyhät rakennukset sekä uskonnollinen taide
- kirkkoarkkitehtuuri
- uskontojen ja katsomusten näkyvyys julkisessa tilassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan. Katsomuksiin perehdytään monitieteisestä näkökulmasta käsin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan uskontojen, kulttuurien ja yhteiskunnan vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytyy/hylätty.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentamista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentamista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi*

visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa

- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KO1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja identiteetin rakentaminen sekä toisin näkemisen mahdollisuus erilaisten kuvailmaisun välineiden kokeilun kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Keskustelut kuvien äärellä niin yhdessä ryhmän kanssa kuin myöskin kahdenkeskisessä vuorovaikutuksessa opettajan ja opiskelukavereiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi pohjautuu suulliseen ja kirjalliseen, kannustavaan ja vuorovaikutteiseen palautteeseen. Opiskelija käy työskentelyn äärellä dialogia niin opettajan kuin muiden opiskelijoiden kanssa. Lisäksi opiskelija toteuttaa kurssin aikana portfolion, josta opettaja antaa kirjallisen palautteen.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KO2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*

- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ymmärtää kuvalla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti oman työskentelyn kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi pohjautuu opiskelijan valmiuksiin ratkaista tarkoituksenmukaisesti ekologisia, eettisiä ja esteettisiä ongelmia. Opiskelija toteuttaa kurssin aikana portfolion, josta opettaja antaa palautetta.

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KO3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsen tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsen mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun tuottamalla ja tulkitsemalla mediakuvastoa ja laajemmin visuaalista kulttuurikuvastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi pohjautuu opiskelijan valmiuksiin suunnitella ja toteuttaa ilmaisullisesti ja teknisesti kiinnostavia kannanottoja median ajankohtaisiin ilmiöihin ja kysymyksiin. Opiskelija toteuttaa päättötyönä kurssin aikana tehdyistä harjoituksista digitaalisen portfolion, jonka pohjalta arvioidaan opiskelijan kykyä ilmentää työprosessia ja oppimaansa mediaesityksen muodossa.

KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op (KO4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää suhdettaan kulttuuriperintöön oman kuvailmaisunsa kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija etsii uusia merkityksiä omaan taiteelliseen työskentelyyn soveltamalla erilaisia kuvallisen ilmaisun keinoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi pohjautuu opiskelijan työskentelyprosessiin ja valmiisiin kuvallisiin tuotoksiin. Arvioinnin osana kurssin aikana käyty keskustelut, joissa etsitään yhdessä vastauksia opiskelijan kysymyksiin ja kuvailmaisun haasteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KL/KU5 Nykyaiteen työpaja - kokeileva kuvataide, 2 op (KLKU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kannustetaan ja ohjataan opiskelijaa kuvan tekemisen menetelmällisiin, ilmaisullisiin ja sisällöllisiin kokeiluihin.
- Ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan itselle luonteenomaiset ja läheiset kuvan tekemisen keinot ja rohkaista omien rajojen rikkomiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvallisen kokeilun lähtökohtana ovat opiskelijan omat tavoitteet ja toiveet. Opiskelija rakentaa itselleen sopivan kokeilujen kokonaisuuden, joka voi koostua yhdestä tai useammasta teoksesta.
- Teokset voi toteuttaa vapaasti valitsemillaan materiaaleilla ja tekniikoilla.
- Taideteoksia tarkastellaan oman kuvataiteellisen työskentelyn ja kuvallisen kuva-analyysin avulla.
- Kuvataidetta tarkastellaan taiteilijoiden, teosten ja eri ilmiöiden kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Nykytaiteen kurssi tukee opiskelijan uteliaisuutta ja lisää motivaatiota oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita aivan uudella tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja rakentamaan näin identiteettiään mikä tukee hänen henkistä kasvuaan ja hyvinvointiaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija joutuu eettisten ja ekologisten valintojen eteen toteuttaessaan taideteostaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija toimii globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Pyydettyäessä myös numeroarviointi.

KL/KU6 Piirustus- ja maalausilmaisun työpaja, 2 op (KLKU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia tuntemaan ja käyttämään erilaisia piirtämisen ja maalaamisen työvälineitä sekä ilmaisukeinoja, tekniikoita ja käsitteitä.
- Oppia piirtämään ihmisvartaloa ja maalaamaan muotokuvaa.
- Auttaa opiskelijaa arvioimaan ja tarkastelemaan omaa työskentelyään sekä omia ja muiden tekemiä piirustuksia ja maalauksia.
- Oman persoonallisen ja itsenäisen kuvalliseen ilmaisuun kehittyminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Piirtämisen ja maalaamisen perus- ja kokeilevat tekniikat ja niiden sovellus omaan persoonalliseen kuvalliseen ilmaisuun.
- Lyijykynä, hiili, liitu, tussi, akvarelli-, peiteväri-, akryyli- ja öljymaalaukset.
- Opiskelijaa ohjataan kiinnittämään huomiota maalausten sisältöön ja aiheen kehittelyyn.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kurssilla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Kurssi kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä.

Kurssi vaalii muun muassa opiskelijan psyykkistä hyvinvointia, koska hän voi taiteen tekemisen kautta omaksua hyvinvointia tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä löytää omaa viiteryhmiänsä muista kuvantekijöistä. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkitykselliset kulttuuri ja eettisyys.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla opiskelija tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään. Kuvaa tehdessä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä tunteitaan, jolloin niitä on myös helpompi säädellä. Päästessään ilmaisemaan omia tunteitaan opiskelija oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen ilmenee kurssilla muun muassa materiaali- ja aihevalintojen kautta, koska silloin tulee väistämättä pohdittua toiminnan eettisiä, esteettisiä ja ekologisia arvolähtökohtia. Keskittyneesti kuvaa tehdessä opiskelija myös väistämättä tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia (visuaalisia) ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Pyydettyä myös numeroarviointi.

KL/KU7 Valokuvailmaisun työpaja, 2 op (KLKU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valokuvan eri käyttömuotoihin tutustuminen tarkastelemalla valokuvataidetta ja median valokuvia.
- Kehittää opiskelijan persoonallista valokuvailmaisua sekä syventää kuvan sommittelutaitoja.
- Opiskelija syventää kuvailmaisun taitojaan toteuttaessaan valitsemastaan aiheesta valokuvakokonaisuuden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valokuvauksen idea ja pimiökokeilu (neulanreikäkuvaus)
- Valokuvauksen perusharjoitteet ja kuvien tarkastelu

- Ilmaisulliset harjoitteet
- Kuvankäsittely
- Voimaannuttava valokuvaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla opiskelija tulee nähdyksi omana itsenään. Valokuvailmaisun kautta opiskelijalla on mahdollisuus päästä käsittelemään ja ilmaisemaan omia tunteitaan, jolloin hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä. Näin hän oppii käyttämään tunteitaan voimavarana vuorovaikutuksessa.

Hyvinvointiosaaminen

Valokuvailmaisun kurssilla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Valokuvaus itseilmaisun keinona lisää psyykkistä hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Valokuvatessa opiskelija eittämättä kohtaa myös eettiset, esteettiset ja ekologiset valinnat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Pyydettyä numeroarviointi.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

KOLD1/Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)

Opintojakson moduulit

- Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1), Valinnainen

Tavoitteet

Kotitalouden lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

Kotitalouden lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin*
- *muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfolioista, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

KULD2/Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

KÄLD3/Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3)

Opintojakson moduulit

- Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3), Valinnainen

Tavoitteet

Käsityön lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä
- osoittaa osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä oppimisensa arvioinnissa
- osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset
- hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan
- osaa ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden, omaehtoisuuden näkökulmat ja ekologisuuden vaatimukset
- osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.

Keskeiset sisällöt

Käsityön lukiodiplomi

- perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin
- muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

LILD4/Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

MELD5/Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5)

Opintojakson moduulit

- Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5), Valinnainen

Tavoitteet

Median lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan
- osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä
- osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa
- osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.

Keskeiset sisällöt

Median lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

MULD6/Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

TALD7/Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa
- kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen
- kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian
- tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ
- tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

TELD8/Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa
- vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys
- työskentelyprosessin hallinta
- taiteellisen prosessin arviointitaidot
- taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen
- teatterin keinot
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään tietoa uusilla tavoilla, ja kehittää itsenäisen oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Opetushallituksen ohjeitten mukaisesti.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvyistään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaavaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.*

Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta koulu yhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suorituskuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti

- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

LI1 Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia sekä auttaa ja kannustaa muita ryhmässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää liikuntataitoja ja osaamistaan erilaisissa harjoituksissa, liikuntamuodoissa ja urheilulajeissa. Liikunnan oppimistilanteet ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita ja kehittävät siten opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Liikunnanopetuksessa vahvistetaan yhteiskunnallista osaamista oppimalla ottamaan vastuuta omista ja yhteisistä toiminnoista ja turvallisuudesta sekä auttamalla ja tukemalla muita liikunnanopetuksessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija toimii vastuullisesti ja kunnioittaa ryhmän muita jäseniä. Opiskelija hyödyntää ympäristöä tarkoituksenmukaisesti ja kunnioittavasti liikuntaharjoitteluun eri vuodenaikoina ja erilaisissa olosuhteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Fyysinen aktiivisuus toimii globaalina, yhteisenä ja ruumiillisena kielenä, joka yhdistää erilaisia ihmisiä ja kulttuureja ja vahvistaa siten globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivinen arviointi toteutetaan jatkuvana opiskelijan oppimista ja työtä edistävänä palautteena. Summatiivinen arviointi tehdään opetuksen tavoitteiden toteutumisen perusteella ja se perustuu erilaisiin suorituksiin ja työskentelyyn kurssin aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI2 Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*

- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija antaa rakentavaa palautetta sekä vertaispalautetta sekä auttaa ja kannustaa muita ryhmäläisiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Liikunnan oppimistilanteet ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita ja kehittävät täten opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Liikunnanopetuksessa vahvistetaan yhteiskunnallista osaamista, kun opiskelija ottaa vastuuta omista ja yhteisistä aktiviteeteista ja niiden turvallisuudesta sekä auttaa ja tukee toisia liikunnantunneilla.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Fyysinen aktiivisuus toimii globaalina, yhteisenä ja kehollisena kielenä, joka yhdistää ihmisiä ja kulttuureita ja vahvistaa näin globaalia ja kulttuurista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja kunnioittaa muita ryhmäläisiä. Opiskelija hyödyntää ympäristöä liikkumiseen eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa tavoitteenmukaisesti ja kunnioittavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa arvioidaan itsearvioinnin ja fyysisten ominaisuuksien kehittymisen pohjalta. Opiskelijaa arvioidaan sen perusteella, miten hän kykenee ottamaan huomioon oman toimintakykynsä ja ympäristönsä ja tekemään perusteltuja valintoja kehittääkseen fyysistä

toimintakykyään ja lisätäkseen fyysistä aktiivisuuttaan. Opiskelijaa arvioidaan sen mukaan, miten hän osaa kunnioittaa toisia vuorovaikutustilanteissa sekä auttaa ja rohkaista muita liikunnantunneilla. Opiskelijan arvioinnissa huomioidaan hänen kykynsä tehdä parhaansa sekä työskennellä vastuullisesti ja aktiivisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

LI3 Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on tutustua koululiikunnassa vieraampiin liikuntalajeihin sekä kehittää ja harjoittaa aikaisemmin opittuja liikuntataitoja.
- Moduulin tavoitteena on kokea liikunnallisia elämyksiä niin yksin kuin ryhmässä, sekä toimia vastuullisesti ja kunnioittavasti ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Paikallinen lisäys

- Pyritään tutustumaan lajeihin, joihin ei pakollisilla kursseilla ole tutustuttu ja joita on mahdollisuus harrastaa paikallisesti, kuten esim. keilaus, melonta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että liikkumisvalmiudet ja fyysinen aktiivisuus ovat perustavanlaatuisia omalle toimintakyvylle, terveydelle ja hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen ja tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee ja soveltaa liikkumisvalmiuksiaan ja -taitojaan uusilla tavoilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuunsa suhteessa osallistumiseen ja sitoutumiseen sekä ottaa huomioon muut. Opiskelija hyödyntää ympäristöä tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan arvioinnissa huomioidaan kuinka hän soveltaa liikuntavalmiuksiaan ja -taitojaan eri harjoituksissa ja uusin tavoin. Opiskelijan arvioinnin perustana on hänen vartalonhallintansa. Opiskelijaa arvioidaan sen mukaan, miten hän osaa kunnioittaa toisia vuorovaikutustilanteissa sekä auttaa ja rohkaista muita liikunnantunneilla. Opiskelijan arvioinnissa huomioidaan hänen kykynsä tehdä parhaansa sekä työskennellä vastuullisesti ja aktiivisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

LI4 Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija työskentelee hyvässä hengessä yhteisen tavoitteen suuntaisesti, pyrkimyksenä lisätä fyysistä aktiivisuutta opiskelijoiden keskuudessa.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Yhteisen liikunnallisen projektin, kuten ulkoilupäivän tai palloilutapahtuman, suunnittelu ja toteutus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa aktiviteetteja, jotka edistävät omaa ja toisten toimintakykyä sekä hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija antaa rakentavaa palautetta, auttaa ja rohkaisee toisia. Opiskelijat tekevät yhteistyötä saavuttaakseen yhteiset tavoitteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Liikunnan oppimistilanteet ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita ja kehittävät siten opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Liikunnanopetuksessa vahvistetaan yhteiskunnallista osaamista, kun opiskelija oppii ottamaan vastuuta omista ja yhteisistä aktiviteeteista ja niiden turvallisuudesta sekä auttamaan ja tukemaan toisia liikunnantunneilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman vastuunsa suhteessa osallistumiseen ja sitoutumiseen ja kunnioittaa muita ryhmäläisiä. Opiskelija ottaa huomioon ympäristön suunnitellessaan ja toteuttaessaan aktiviteetteja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan arviointi perustuu siihen, miten hän tavoittaa fyysisen aktiivisuuden tavoitteen. Opiskelijaa arvioidaan sen mukaan, miten hän osaa kunnioittaa toisia vuorovaikutustilanteissa sekä auttaa ja rohkasta muita liikunnantunneilla. Opiskelijan arvioinnissa huomioidaan hänen kykynsä tehdä parhaansa sekä työskennellä vastuullisesti ja aktiivisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta.
- Moduulin tavoitteena on harjoitella liikunnallisia ja kehollisia keinoja stressin hallintaan ja purkamiseen.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Virkistystä ja mielen hyvinvointia lisäävät liikuntamuodot, kuten rentousharjoitukset, jooga, pilates..
- Liikkumispaikat mahdollisuuksien mukaan ulkona luonnossa sekä salissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että liikkumisvalmiudet ja fyysinen aktiivisuus ovat perustavanlaatuisia omalle toimintakyvylle, terveydelle ja hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija antaa rakentavaa palautetta, auttaa ja rohkaisee toisia. Opiskelijat tekevät yhteistyötä saavuttaakseen yhteiset tavoitteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee ja soveltaa liikkumisvalmiuksiaan ja -taitojaan uusin tavoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää osallistumisvastuunsa ja huomioi ryhmän muut jäsenet. Opiskelija ottaa ympäristön huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa arvioidaan hänen kyvyissään työskennellä tavoitteenmukaisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen. Opiskelijan arvioinnissa huomioidaan hänen kykynsä arvioida omaa osaamistaan ja energiatasoaan ja tehdä perusteltuja valintoja fyysisistä harjoitteista, jotka parantavat hänen toiminta- ja opiskelukykyään. Sekä ymmärrystä siitä, kuinka fyysinen aktiivisuus ja urheilu edistävät opiskelukykyä ja terveyttä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/KBG/LI6 Skolidrottstävlingar 1, 2 op (EGKBGLI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/KBG/LI7 Skolidrottstävlingar 2, 2 op (EGKBGLI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/LI8 Gamlas dans, 2 op (EGLI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/LI9 Antistress, 2 op (EGLI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/LI8 Bollspel, 2 op (KBGLI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/LI9 Volleyboll, 2 op (KBGLI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KL/LI6 Golfkurssi, 2 op (KLLI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu golfiin, johon on Raaseporissa hyvät harrastusmahdollisuudet .

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Golfkurssilla tutustutaan lajiin sekä harjoitellaan golfin lajitaitoja ja pelataan Ruukkigolfissa. Opiskelijat suorittavat Green Cardin mahdollisuuksien mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle. Opiskelija tiedostaa, että golf lajina kehittää keskittymistä, stressinhallintaa ja vaikuttaa positiivisesti psyykkiseen terveyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kannustamaan muita sekä antamaan positiivista ja rakentavaa palautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii soveltamaan liikunnallisia perustaitojaan erilaisissa liikuntalajeissa ja olosuhteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii toimimaan aktiivisena kansalaisena omaa ja yhteisön hyvinvointia kunnioittaen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää mitä vaikutuksia omalla toiminnalla on ympäristöterveyteen, ja toimii vastuullisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii liikuntalajin, jossa toimitaan samalla tavalla pelillisesti, ja joka opettaa yleisiä käyttäytymisen toimintamalleja koko maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehittämisestään.*

KL/LI7 Ryhmäliikunta, 2 op (KLLI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on kehittää oppilaan aerobista- ja lihaskuntoa.
- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu monipuolisesti erilaisiin aerobista ja lihaskuntoa kehittäviin ryhmäliikunnan muotoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aerobicin ja tanssin erilaiset kuntoilutunnit, lihaskuntoharjoittelu kehonpainolla ja välineiden kanssa, erilaiset liikkuvuus- ja kehonhuoltoharjoitteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tiedostaa ja oppii, että tietyt liikuntamuodot ovat samoja maasta riippumatta, jolloin voi osallistua myöhemmin samalle liikuntatunnille turvallisesti, koska on jo hankkinut tarvittavat tiedot ja taidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pystyy osoittamaan luovuuttaan ja vahvistaa siten psyykkistä terveyttään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kannustamaan muita sekä antamaan positiivista palautetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehitymisestään.*

KL/LI8 Vanhat tanssit, 2 op (KLLI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on ymmärtää tanssi- ja tapakulttuuri hyvänä seurustelu- ja liikuntamuotona ja osana kulttuuriperintöämme.
- Moduulin tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa Vanhojen päivän tapahtuma sekä harjaannuttaa tanssitaitea.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla opetellaan ja harjoitellaan juhla- ja paritanssien koreografioita sekä valmistaudutaan Vanhojen päivän tanssinäytökseen. Lisäksi syvennetään terveyden sosiaalisen osa-alueen taitoja pari- ja ryhmätanssien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle. Opiskelija ymmärtää, miten oma toiminta vaikuttaa muiden psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppilas osaa kannustaa ja auttaa muita yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään omaa luovuuttaan suunnitellessaan tansseja ja esitystä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii toimimaan aktiivisena kansalaisena omaa ja yhteisön hyvinvointia kunnioittaen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman vastuunsa ryhmän jäsenenä esityksen onnistumiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kokee yhteenkuuluvuutta muiden maiden ja kansalaisten kesken sillä musiikki ja tanssi ovat kieli, jota kaikki ovat aina käyttäneet ja tulevat käyttämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehitymisestään.*

KL/LI9 Retkeilyn ja suunnistuksen taito, 2 op (KLLI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on oppia kunnioittamaan luontoa. Tärkeä on myös kehittää erä- ja suunnistustaitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opetellaan ja harjoitetaan erilaisia erä- ja suunnistustaitoja. Lisäksi sisältönä on turvallinen liikkuminen maastossa, sekä leirytyminen ja tulenteko merkityillä paikoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle. Lisäksi opiskelija ymmärtää, että luonnossa liikkuminen vaikuttaa psyykkiseen terveyteen positiivisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii miten toimia vuorovaikutuksessa muiden luonnossa liikkujien kanssa ja oppii kunnioittamaan luonnon rauhaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoja selviytyäkseen vieraassa maastossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii kunnioittamaan ympäristöään jossa liikkuu, ja valitsee vähiten ympäristöä kuormittavia tapoja toimissaan, jolloin kestävän kehityksen periaate toteutuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehitymisestään.*

KL/LI10 Harrastusliikunta, 2 op (KLLI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietämystä harrastamastaan lajista ja muiden opiskelijoiden aktivoiminen liikuntaa edistävään toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduuli toteutetaan itsenäisesti ohjatussa liikuntaryhmässä. Kurssista pidetään päiväkirjaa.
- Moduulin sisältönä on säännöllinen lajin harrastaminen sekä liikuntakertojen analysointi. Lisäksi opiskelija pitää lajin näytetunteja muille opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle. Opiskelija kokee, että omaehtoisesti valittu liikuntamuoto edistää psyykkistä terveyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kannustamaan muita sekä antamaan positiivista palautetta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija aktivoituu harrastamassaa lajissa ja innostaa muitakin lajin pariin, joka vaikuttaa yhteiskuntaan terveyttä edistävasti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehitymisestään.*

KL/LI11 Nykytanssi, 4 op (KLLI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pääsee tutustumaan paikallisen tanssikoulun, Hurjan Piruetin toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin sisältönä on toimia johdatuksena tanssilliseen ilmaisuun ja tanssin eri ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kannustamaan muita sekä antamaan positiivista palautetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että fyysinen aktiivisuus ja liikunnalliset perusvalmiudet ovat edellytys omalle toimintakyvylle ja terveydelle. Opiskelija kokee tanssin vaikutuksen psyykkiseen hyvinvointiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pystyy osoittamaan luovuuttaan tanssin avulla ja vahvistaa siten psyykkistä terveyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä. *Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta kehitymisestään.*

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyä hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota.

Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan kaikilla matematiikan opintojaksoilla tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojen aikaisella opiskelun tuella vahvistetaan opiskelijaa huomaamaan omia vahvuuksiaan ja tuetaan oppimaan oppimista. Opetuksessa kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta luomalla työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista ja sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA3 Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrasta tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan muun muassa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Eukleideen geometriaan ja matematiikan historian kehitykseen sekä matematiikan luonteeseen universaalina kielenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen

- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään asioita oppiainerajat ylittäen. Opintojaksolla opiskelija syventää matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään asioita oppiainerajat ylittäen. Opintojaksolla opiskelija syventää matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA6 Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita

- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan muun muassa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija tutustuu luovien ratkaisutapojen käyttöön ilmiöiden mallintamisessa. Opiskelijat käyttävät monipuolisesti ohjelmistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA7 Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin

- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden vuorovaikutustaidot kehittyvät, kun he tekevät yhteistyötä keskustellen, esittävät omia ratkaisumenetelmiään ja sanoittavat omaa ajatteluaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelijaa innostetaan uteliaisuuteen sekä motivoidaan oppimaan uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä

- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää, miten tilastot auttavat tekemään päätöksiä tilastollisen analyysin pohjalta sekä ennustamaan tulevaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA9 Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan talouden peruskäsitteisiin. Käsitteiden ymmärtäminen ja matemaattinen käsittely auttavat opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelijaa innostetaan uteliaisuuteen sekä motivoidaan oppimaan uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monessa paikassa yhteiskunnassamme hyödynnetään algoritmeja ja ohjelmointia. Moduulissa tutustutaan erilaisiin algoritmeihin ja harjoitellaan ohjelmointia. Moduulin eräänä tavoitteena onkin herättää kiinnostusta ohjelmointia kohtaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelijaa innostetaan uteliaisuuteen sekä motivoidaan oppimaan uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden vuorovaikutustaidot kehittyvät, kun he tekevät yhteistyötä keskustellen, esittävät omia ratkaisumenetelmiään ja sanoittavat omaa ajatteluaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelijaa innostetaan uteliaisuuteen sekä motivoidaan oppimaan uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

EG/MAA13 Matematiska helheter, 2 op (EGMAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/MAA14 Matematisk uthållighet, 2 op (EGMAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/MAA15 Grunder i ekonomisk matematik, 1 op (EGMAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KBG/MAA13 Fortsättningskurs i matematiska modeller och tillämpningar, 2 op (KBGMAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/MAA13 Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (KLMAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pitkän matematiikan pakollisten opintojaksojen sisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija muodostaa opintojakson aikana kuvan siitä, mitä jo osaa ja mitä hänen pitää vielä harjoitella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin

oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kun opiskelija on valinnut lyhyen matematiikan yhteisen matematiikan kurssin jälkeen, pääsee hän opettelemaan omien vahvuksiensa tunnistamista, mikä kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus osaaminen kehittyy, kun tehtävistä ja esimerkiksi yhtälöiden muodostamisesta keskustellaan yhdessä pienessä ryhmässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista kehitetään mallintamalla esimerkiksi talouteen liittyviä ilmiöitä lukujonojen ja summien avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB3 Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tuetaan kannauttamalla opiskelijoita muun muassa matemaattiseen keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön. Vuorovaikutusosaaminen näkyy moduulissa myös siten, että geometrian tehtävissä samasta asiasta puhutaan usealla eri tavalla: arkikielellä, matematiikan käsitteillä, symboleilla ja kuvioilla.

TEXT SAKNAS, SE SVENSKA VERSIONEN

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lineaarisia ja eksponentiaalisia malleja käsiteltäessä voidaan harjoitella mallintamaan erilaisia yhteiskunnallisia, globaaleja ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä. Tällaisia ilmiöitä voivat olla esimerkiksi radioaktiivinen hajoaminen, sairauksien leviäminen tai erilaiset yhteiskunnalliset kasvumallit. Opiskelijat pääsevät pohtimaan myös erilaisten mallien toimivuutta. Moduuli kehittää siis yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Lineaarisia ja eksponentiaalisia malleja käsiteltäessä voidaan harjoitella mallintamaan erilaisia yhteiskunnallisia, globaaleja ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä. Tällaisia ilmiöitä voivat olla esimerkiksi radioaktiivinen hajoaminen, sairauksien leviäminen tai erilaiset yhteiskunnalliset kasvumallit. Opiskelijat pääsevät pohtimaan myös erilaisten mallien toimivuutta. Moduuli kehittää siis yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tilastomatematiikan osaaminen on osa medialukutaitoa ja se auttaa muodostamaan oikean käsityksen ympäröivästä yhteiskunnasta ja globaalista maailmasta, jossa elämme. Moduuli kehittää siis opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa tutustutaan myös erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opintojakson aikana opiskelija oppii huomaamaan lisää matematiikan sovellusaloja. Moduuli tukee siis monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB6 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa tutkitaan ja perehdytään talouden peruskäsitteisiin, kuten verotukseen, indekseihin ja korkolaskentaan. Käsitteiden ymmärtäminen ja matemaattinen käsittely auttavat opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kehittävät opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB7 Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa syvennetään talouden peruskäsitteiden ymmärtämistä. Käsitteiden ymmärtäminen ja matemaattinen käsittely auttavat opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kehittävät opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa tutkitaan muutosnopeutta, jota hyödynnetään niin fysiikassa kuin kemiassa. Muutosnopeuden ymmärtäminen kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa käsitellään erilaisia jakaumia ja muun muassa sitä, miten niiden avulla voidaan tulkita esimerkiksi tutkimustulosten luotettavuutta. Moduuli kehittää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

EG/MAB10 Repetition, 2 op (EGMAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lyhyen matematiikan pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

HYväksytty / hylätty

KBG/MAB10 Fördjupad matematisk analys, 2 op (KBGMAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/MAB10 Kertauskurssi, 2 op (KLMAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija muodostaa opintojakson aikana kuvan siitä, mitä jo osaa ja mitä hänen pitää vielä harjoitella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

MAY1 Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAG1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*

- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaamista tuetaan matematiikan opintojen alussa harjoittelemalla opiskelutaitoja, vastuun ottamista omasta opiskelusta ja yhteistyön tekemistä vertaisten ja opettajan kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden vuorovaikutusosaamista tuetaan kannustamalla heitä oikean matemaattisen kielen käyttämiseen ja rohkaisemalla tekemään yhteistyötä keskenään niin koulussa kuin kotonakin. On tärkeää, että opiskelija kertoo mahdollisista ongelmakohtistaan opettajalle, jotta häntä pystytään tukemaan opinnoissaan mahdollisimman hyvin. Opiskelijat harjoittelevat vuorovaikutustaitojaan myös, kun he ilmaisevat matemaattista osaamistaan esimerkiksi symbolisesti tai kuvaajien avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan kertaaminen tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista, sillä prosentin käsitteen kunnollinen ymmärtäminen auttaa ymmärtämään esimerkiksi mediassa esitettyjä yhteiskunnallisia tiedotuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja tarvittaessa huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet vaarantamatta arvioinnin oikeudenmukaisuutta. Opintojakson arviointi voi pohjautua erilaisiin formatiivisiin arviointimenetelmiin, projekteihin, palautettaviin tehtäviin ja/tai loppukokeeseen.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvyille asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen

yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

MU1 Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja kykyään musisoida. Opintojaksolla harjoitellaan hahmottamaan musiikillisia elementtejä elämysten ja kokemusten avulla. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin merkityksen elämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi opiskelija toimii turvallisen ääniympäristön aikaansaamiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee hahmottamaan musiikillisia elementtejä elämysten ja kokemusten kautta. Opiskelija tarkastelee ja syventää suhtautumistaan musiikin kuuntelemiseen. Vuorovaikutusosaamista syvennetään myös opettelemalla ymmärtämään ja soveltamaan tekniikan mahdollisuuksia musiikissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii uskallusta käyttää musiikkia ilmaisuvälineenä ja tuottaa musikaalisia ideoita. Elämysten ja kokemusten kautta opiskelija oppii hahmottamaan musiikin elementtejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii uskallusta käyttää musiikkia ilmaisuvälineenä ja tuottaa musikaalisia ideoita. Opintojaksolla opiskelija oppii ymmärtämään musiikin merkitystä elämässä ja yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tarkastelee ja syventää suhtautumistaan musiikin kuuntelemiseen. Lisäksi opiskelija toimii turvallisen ääniympäristön aikaansaamiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii uskallusta käyttää musiikkia ilmaisuvälineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita. Opiskelija saa ymmärrystä tekniikan mahdollisuuksista musiikissa ja oppii soveltamaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojakson arvioinnin painotukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU2 Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

252

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää osaamistaan niissä ilmaisumuodoissa, jotka häntä kiehtovat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kykyään musisoida ryhmässä ja taiteellista ilmaisutaitoaan. Hän myös esittää rohkeasti musikaalisia ideoita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään musisoida ryhmässä ja taiteellista ilmaisutaitoaan. Hän myös esittää rohkeasti musikaalisia ideoita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii analysoimaan musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii analysoimaan musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii analysoimaan musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojakson arvioinnin painotukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa omat lähtökohtansa ja ne haasteet ja mahdollisuudet, joita kulttuurien välinen vastavuoroisuus sisältää.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisyyttä sekä tiedostaa itsensä osana globaalia musiikin maailmaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan hahmottamaan musiikillisia elementtejä elämysten ja kokemusten kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskallus käyttää musiikkia ilmaisuvälineenä ja tuottaa musikaalisia ideoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojakson arvioinnin painotukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta. Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opiskelijan syventäessä ymmärrystään musiikin ja vuorovaikutuksen merkityksestä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää luovuuttaan musiikillisessa tai poikkitaiteellisessa prosessissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan ymmärrys musiikin ja muiden taidemuotojen sekä median suhteesta syvenee.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojakson arvioinnin painotukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU5 Ett musikaliskt projekt, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/MU6 Sessions I, 2 op (EGMU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/MU7 Sessions II, 2 op (EGMU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KL/MU6 Vocal - laulamisen ilo, 2 op (KLMU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ääntään monipuolisesti ja kehittyä oman ääni-instrumenttinsa hallinnassa. Opiskelija kehittyä moniäänisen harmonian toteuttamisessa sekä kuulemisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka haluavat kehittää laulutaitoaan tai vain kokoontua laulamaan yhdessä. Opitaan laulutekniikan perusasioita opiskelijan lähtötaso huomioiden. Lauletaan yhdessä yksi- ja moniäänistä musiikkia eri genreistä ja tutustutaan tyylinmukaiseen äänenkäyttöön. Perehdytään myös äänenhuoltoon. Esiintymisiä koulun juhlissa ja tapahtumissa ja mahdollisesti myös koulun ulkopuolisia esiintymisiä. Ei vaadita aiempaa laulutaitoa tai -kokemusta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan ohjelmiston puitteissa yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja musiikin vaikutukseen ajassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii yhteistyössä opettajan ja ryhmän kanssa. Erilaisuuden hyväksyminen. Oman äänen ja erilaisuuden hyväksyminen.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien löytäminen laulussa ja ilmaisussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri kulttuurien mukaisiin äänenkäyttötapoihin tutustuminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Improvisointi ja äänellä leikittely

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä on kurssi sinulle, joka nautit laulamisesta. Opit tuntemaan paremmin oman ääni-instrumenttisi, kehityt laulajana ja tulkitsijana. Saat varmuutta äänen käyttöön eri tyylisissä kappaleissa.

KL/MU7 Coda - bändikurssi, 2 op (KLMU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittyä soittajana/laulajana osana ryhmää
- Kehittää sosiaalisia taitoja ja oppia hyväksymään erilaisuutta
- Kehittyä näyttämötyöskentelyssä ja oppia välittämään musiikin sanoma yleisölle
- Tuntee musiikin tekemisen ilo yhdessä muiden kanssa
- Ottaa enemmän vastuuta konsertin järjestämisestä
- Äänentoistotekniikkaan tutustuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käytännön harjoitteet
- Opiskelijaa ohjataan äänenkäytön kehittämisessä
- Opiskelijaa saa ohjausta soittaessaan muiden kanssa
- Opiskelija saa ohjausta ryhmän jäsenenä toimimiseen
- Kurssi antaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittyä esiintyjänä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Soitettavan ohjelmiston analysointi ja yhdistäminen yhteiskunnallisiin tapahtumiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmän jäsenien kunnioittaminen, kommunikointitaidot.

Hyvinvointiosaaminen

Turvallinen ilmapiiri tunnilla ja esiintymisissä. Musiikin käyttäminen eri elämäntilanteissa ja tunnetiloissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisiin musiikkikulttuureihin tutustuminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Säveltäminen ja sovittaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä kurssi on sinulle, jos nautit soittamisesta muiden kanssa tai haluaisit oppia lisää bändisoitosta. Bändi kaipaa myös laulajia, eli jos olet sielultasi laulaja ja haluaisit kehittyä laulamissa yhdessä bändin kanssa, tämä on sinun kurssisi. Harjoitteleme pääosin opiskelijoiden toivekappaleita ja esiinnyimme koulun juhlissa.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutuslavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

OP1 Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämönhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia.

OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämönhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakoitiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia.

KL/OP3 Tutortoiminta, 2 op (KLOP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija toimii tutorina ja auttaa ensimmäisen vuoden opiskelijoita.
- Opiskelija kehittää kykyään esiintyä, neuvoa ja toimia tiimissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutoroi ensimmäisen vuoden opiskelijoita: neuvoo, osallistuu opotunneille, järjestää läksykerhoja, osallistuu vanhempainiltoihin ja yhteisten tapahtumien suunnitteluun.
- Tutoropiskelijat toimivat tiiminä. Tutorkurssille voi hakea ensimmäisen vuoden keväällä.
- Tutorkurssin laajuus on 1-2 opintopistettä työn määrästä riippuen. Kurssista saa suoritusmerkinnän ja toimintatodistuksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tutoropiskelijat työskentelevät tiiminä. Lisäksi he auttavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita, joten heidän on oltava helposti lähestyttäviä ja luotettavia.

Hyvinvointiosaaminen

Tutoropiskelijat lisäävät yhteishenkeä lukiossa ja erityisesti aloittavien opiskelijoiden hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijoiden työskentelyä ja heidän aktiivisuuttaan. Opintopistemäärä 1 tai 2 määräytyy sen mukaan.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen *näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyyssuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa käsitellään hyvinvointia psyykkisestä, biologisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta. Terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyvät seikat ovat keskeinen osa opintojakson sisältöä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppimispsykologian näkökulma auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa oppimistaan ja kehittämään opiskelutaitojaan sekä kykyään arvioida omaa opiskeluaan. Opintojakson aikana tutustutaan myös psykologiaan tieteenalana sekä tieteellisen tutkimuksen prosessiin ylipäätään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisältöihin kuuluvat perustiedot sosialisatiosta sekä ryhmien toiminnasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, miten mielenterveyden edistäminen ja hoito liittyvät yhteiskunnan toimintaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan tutkimuseetiikkaan ja tieteellisen tutkimuksen peruseriaatteisiin etiikan näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsitellään kulttuurieroja ja kulttuurien vaikutusta yksilöihin esimerkiksi sosiaalistumisen käsitteen ja tunteisiin liittyvien kulttuurierojen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisatiion ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen eri elämänvaiheiden kokemusten tai haasteiden merkityksestä yksilön psykomotoriselle- ja psykososiaaliselle kehitykselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan tietoja kehityspsykologisen tiedon ja tutkimuksen merkityksestä yhteiskunnan hyvinvointia ja toimivuutta lisäävinä tekijöinä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa käsityksen kehityspsykologisen tutkimuksen vaiheista ja tutkimusetiikasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa käsityksen siitä, miten kulttuuriset, sosiaaliset ja etniset erot syntyvät ja vaikuttavat yksilön kehitykseen ja mahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen*

- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen pöörakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa syvennyttään kokeellisiin tutkimusmenetelmiin, tapaustutkimuksiin ja aivotutkimusmenetelmiin, sekä laaditaan oma tutkimussuunnitelma.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen merkityksen ihmisen toiminnalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsitellään kulttuuristen ja yksilöllisten erojen vaikutuksia sisäisiin malleihin, havaitsemiseen ja tiedonkäsittelyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syvenyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja osaa soveltaa oppimaansa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mielenterveyshäiriöitä käsitellään opintojaksossa usean eri tieteenalan näkökulmia hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa käsitellään tunteiden merkitystä ihmisen kognitiivisille toiminnoille, vuorovaikutukselle ja henkiselle hyvinvoinnille. Tavoitteena on, että opiskelija oppii soveltamaan tätä tietoa itsensä ymmärtämisen ja vuorovaikutuksen välineenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään mielenterveyden ja -sairauksien määrittelyä ja siihen liittyvää problematiikkaa sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kulttuurin vaikutuksia tunteisiin, mielenterveyteen ja hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyuden määritelmiä*
- *älykkyuden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyudessa*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyuden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija soveltaa persoonallisuuspsykologista tietoa omien vahvuksiensa ja kehittämiskohteidensa tunnistamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisältöjä ovat muun muassa tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa eli stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen, sekä ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsitellään laajasti kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa esitellään esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan persoonallisuutta psykologian lisäksi muun muassa käyttäytymisgenetiikan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana on käytössä jatkuva arviointi sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opettajan antaman palautteen lisäksi hyödynnetään myös itse- ja vertaisarvointia.

EG/PS6 Repetitionskurs i psykologi, 2 op (EGPS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/PS7 Grupprocesser, kroppsspråk och kommunikation, 2 op (EGPS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/PS8 Interkulturell kommunikation, 2 op (EGPS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/PS6 Psykologian kertauskurssi, 2 op (KLPS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija muodostaa kokonais käsityksen psykologiasta tieteenalana.
- Opiskelija kerta aiempien psykologian kurssien keskeiset sisällöt.
- Opiskelija valmistautuu psykologian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologia tieteenä
- psykologian keskeiset tutkimusmenetelmät
- psykologian suuntauksat ja osa-alueet
- emootiot, motivaatio, hyvinvointi ja mielenterveys
- kognitiiviset toiminnot ja oppiminen
- persoonallisuus, temperamentti, kehitys ja elämäntaari

- sosiaalipsykologian ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

KL/PS7 Sosiaalipsykologia, 2 op (KLPS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Sosiaalipsykologian teemojen syventäminen.
- Yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutussuhteen hahmottaminen.
- Erilaisten ryhmien ja ryhmäilmiöiden ymmärtäminen ja analysointi.
- Sosiaalipsykologian monitieteiseen taustaan ja tutkimusmenetelmiin tutustuminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ryhmät, niiden synty ja kehitys sekä ryhmäilmiöt
- Yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutus
- Stereotypiat, ennakkoluulot, rasismi ja syrjintä
- Yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutus
- Aggressiivisuus ja altruismi
- Sosiaalipsykologinen tutkimus

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatiетоjen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykyinä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniolotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta

edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntyemiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla

- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävästä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

TE1 Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit

- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teorit ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan elintapojen merkityksestä terveyteen. Opiskelija ymmärtää omien terveysvalintojensa seuraukset yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman ja kanssaihmisten terveyskäyttäytymisen yhteyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tuntee keskeiset terveyttä ja elintapoja selittävät sosiaalipsykologiset tekijät, ja ymmärtää, että terveyttä voi tutkia monesta eri näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii miten terveyttä edistetään. Opiskelija ymmärtää miten erilaiset terveydenedistämisen- interventiot vaikuttavat yksilön kautta koko yhteiskuntaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tietää mitä vaikutuksia omalla toiminnalla on ympäristöterveyteen, joka taas vaikuttaa yksilön ja yhteisön terveyteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tietää mitä erilaisia terveyskulttuurisia ilmiöitä on olemassa, ja osaa pohtia/analysoida niiden yhteyksiä terveyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu kriteereihin, jotka on johdettu oppiaineen tavoitteista ja koostuu monipuolisesta oppimisprosessin ja taitojen summatiivisesta arvioinnista sekä itsearvioinnista. Esittelemällä taitovaatimusten kriteerit heti opintojakson alussa ja opintojakson aikana arvioiden ja palautetta antaen autetaan opiskelijaa keskittymään oppimiseensa.

TE2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveystyöskäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveystyöskäytymisen muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystyöskäytymisen merkitystä ihmisten terveystyöskäytymiselle ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveystyöskäytymiselle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveystyö- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveystyöskäytymisen muotoja ja vaikutuskeinoja, terveystyöskäytymisen merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveystyöskäytymis- ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tuntee keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet sekä riippuvuuteen vaikuttavat mekanismit ja tietää riippuvuuksien syitä, haittoja ja ehkäisykeinoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tietää turvallisen, väkivallattoman ympäristön piirteitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hankkia ja arvioida luotettavaa tutkimustietoa. Opiskelija tietää tutkimusprosessin vaiheet, osaa tehdä pienimuotoisen tutkimuksen ja arvioida tutkimuksen luotettavuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle. Opiskelija tietää työhyvinvointiin liittyviä tekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta erilaisista tuotoksistaan, kuten esitelmistä ja tutkielmista.

TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveystalouteen yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveystalouden, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pystyy erittelemään keskeiset riskitekijät ja ehkäisykeinot tarttumattomiin ja tartuntatauteihin sekä arvioimaan tautien ja sairauksien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa ottaa kantaa eettisiin kysymyksiin ja perustella oma näkemyksensä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa analysoida eri tahojen, kuten sosiaali-, terveys- ja yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tietää ja osaa analysoida mitkä tekijät vaikuttavat ja ovat vaikuttaneet historiassa väestön terveyteen. Lisäksi opiskelija osaa tarkastella terveyden tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa arvioida tekijöitä, jotka vaikuttavat terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta erilaisista tuotoksistaan, kuten esitelmistä ja tutkielmista.

EG/TE4 Repetitionskurs i hälsokunskap, 2 op (EGTE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/TE4 Terveystiedon kertauskurssi, 1 op (KLTE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin ja syventää valtakunnallisilla terveystiedon moduuleilla oppimiaan tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan terveystiedon valtakunnallisten moduulien aiheita, harjoitellaan ylioppilaskokeiden tekemistä, käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä sekä opiskelijoiden toiveiden mukaisia aiheita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa tarkastella ja tuottaa aineksia turvalliseen, oikeudenmukaiseen ja kestäväan tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittyä vuorovaikutustaidoissaan sisältöjen ja käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opiskelija käsittelee mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kasvattaa ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista toimintamalleista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää laajemmin terveystieteen ilmiöiden syntyminen ja osaa arvioida niiden merkitystä. Lisäksi opiskelija ymmärtää globaaleja terveystieteiden kysymyksiä ja niihin vaikuttamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää omien kulutustottumusten vaikutuksen sekä pystyy ratkomaan eettisiäkin kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselleen uutta tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

7.18. Toinen kotimainen kieli, suomi (TKFI)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli suomi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Toisen kotimaisen kielen suomen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Suomen kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan suomen kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen suomen opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen suomen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen suomen opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden

väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen suomen opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemusta ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B1.2 (A2.2)
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1

Suomen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkastuu suomen kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa suomen kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään suomea puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää suomen kielen merkityksen kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään suomen kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista suomenkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä suomessa on tukea opiskelijan kehittymistä suomen kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen suomen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen kielten taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen suomen pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen suomen A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen suomen oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan suomen kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Suomi, A-oppimäärä (TKFIA1)

Oppiaineen tehtävä

Opintojaksot

FINA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu käyttämään kieltä
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- syventää kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun välineitä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen

- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitys ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- kieli ja identiteetti, opiskelijan kielellinen repertuaari, kaksikielisyys, monikielisyys, eri kielten ja kielimuotojen suhde

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA1-2, 4 op (FINA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINA1), Pakollinen
- Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu käyttämään kieltä
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- syventää kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun välineitä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa suullista ja kirjallista osaamistaan ja taitoaan toimia vuorovaikutuksessa toisten kanssa sekä vahvistaa kielellistä itsetuntoaan
- syventää kielen rakenteiden hallintaa
- käyttää kieltä aktiivisesti erilaisissa autenttisissa kielenkäyttötilanteissa
- pystyy antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitys ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- kieli ja identiteetti, opiskelijan kielellinen repertuaari, kaksikielisyys, monikielisyys, eri kielten ja kielimuotojen suhde

Ympäristö ja vuorovaikutus

- suulliset ja kirjalliset vuorovaikutusstrategiat
- kielen variantit ja suomen yleiskielen merkitys
- tilanteet ja toiminta arjessa ja lähiympäristössä
- itse- ja vertaisarviointi
- eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa
- vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja itsetunnolle
- opiskeluun ja arkeen liittyvät tekstilajit sekä näiden tehtävät ja yhdistelmät

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA2 Ympäristö ja vaikutus, 3 op (FINA2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINA2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa suullista ja kirjallista osaamistaan ja taitoaan toimia vuorovaikutuksessa toisten kanssa sekä vahvistaa kielellistä itsetuntoaan
- syventää kielen rakenteiden hallintaa
- käyttää kieltä aktiivisesti erilaisissa autenttisissa kielenkäyttötilanteissa
- pystyy antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja vuorovaikutus

- suulliset ja kirjalliset vuorovaikutusstrategiat
- kielen variantit ja suomen yleiskielen merkitys
- tilanteet ja toiminta arjessa ja lähiympäristössä
- itse- ja vertaisarviointi
- eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa
- vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja itsetunnolle
- opiskeluun ja arkeen liittyvät tekstilajit sekä näiden tehtävät ja yhdistelmät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA3 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FINA3)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FINA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa ja syventää lukutaitoaan suomeksi ja oppii käyttämään eri tilanteissa tarkoituksenmukaisia lukustrategioita
- harjaannuttaa taitojaan tulkita löytäänsä tietoa ja esittää sitä edelleen sekä harjaannuttaa erilaisten tekstien tiivistämisen taitojaan
- pystyy osallistumaan aktiivisesti keskusteluihin
- kehittää taitoaan argumentoida ja muotoilla mielipiteitä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- omaa ja globaalia kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot
- kieli tieteellisen tiedon hankinnan, analysoinnin, tulkinnan, jakamisen ja esittämisen työkaluna
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- yleistajuiset tieteelliset tekstit, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA4 Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FINA4)

Opintojakson moduulit

- Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FINA4), Pakollinen

Tavoitteet

Mediat ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitoaan tarkastella kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja erottaa mielipide ja fakta toisistaan sekä ymmärtää erilaisten tekstien arvopainotukset
- kehittää taitoaan ilmaista, muotoilla ja perustella mielipiteitään suullisesti ja kirjallisesti sekä taitoaan viestiä tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Mediat ja yhteiskunta

- media- ja lähdekritiikki, sensuuri, sananvapaus, tiedonhankinta, tekijänoikeudet ja plagiointi
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- kansalaisaktiivisuus yksin ja ryhmässä
- mediassa käytetty kieli ajankohtais- ja asiakysymyksissä

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA5 Koulutus ja työelämä, 2 op (FINA5)

Opintojakson moduulit

- Koulutus ja työelämä, 2 op (FINA5), Pakollinen

Tavoitteet

Koulutus ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa muodollisia tekstejä sekä ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä
- rohkaistuu käyttämään suomea erilaisissa opiskeluun ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- vahvistaa taitoaan käsitellä opiskelu- ja työelämään liittyviä aihepiirejä
- kehittää taitoaan ajatella luovasti, neuvotella ja tehdä yhteistyötä
- syventää tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä jatko-opinto- ja urasuunnitelmille
- pystyy hakemaan ja hyödyntämään viranomaistietoja.

Keskeiset sisällöt

Koulutus ja työelämä

- koulutus, työ ja elinkeinoelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta

- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *tiimityöskentely, yritystoiminta ja innovaatiot*
- *opintoihin, työelämään ja itsenäistyvän nuoren elämään liittyvät vuorovaikutustilanteet sekä aihepiiriin liittyvät erilaiset tekstit*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA6 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää suomen kielen rakenteisiin ja ilmaisuihin liittyvää osaamistaan, erityisesti kaunokirjallisuuteen liittyen*
- *kehittää ymmärrystään suomenkielisen kirjallisuuden ja kulttuurin välittämistä arvoista sekä ymmärtää kirjallisuuden, kulttuurin ja taiteen merkityksen yhteiskunnalle, yhteisölle ja yksilölle*
- *tutustuu eri kaunokirjallisiin ja ei-fiktiivisiin kirjallisuudenlajeihin sekä näille tyypillisiin ilmaisumuotoihin*
- *kehittää taitojaan analysoida ja tulkita eri tieto- ja kaunokirjallisia tekstejä*
- *laajentaa ja kehittää taitoaan lukea suomen kielellä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri

- *kielen, kulttuurin ja kirjallisuuden merkitys identiteetin rakentumiselle*
- *sävy ja tyyli, kieli esteettisen ilmaisun välineenä*
- *sanataide*
- *suomenkielisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA7 Viesti kirjoittaen, 2 op (FINA7)

Opintojakson moduulit

- Viesti kirjoittaen, 2 op (FINA7), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti kirjoittaen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan valita oma näkökulmansa, käsitellä eri aiheita, valita lähteet ja löytää oma tapansa ilmaista itseään*
- *kehittää taitoaan rakentaa loogisesti eteneviä tekstikokonaisuuksia ottaen huomioon tekstin kohderyhmän*
- *etsiä itseään kiinnostavia tekstejä ja käyttää niitä edelleen vuorovaikutustilanteen pohjana.*

Keskeiset sisällöt

Viesti kirjoittaen

- *kirjoittamisen prosessi; yhdessä kirjoittaminen ja tekstien kokoaminen, kirjoitusvastuiden jakaminen sekä tekstien jakaminen*
- *oikeakielisyys*
- *mediatekstit*
- *globaali vastuu*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- kehittää taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet sekä kielelliset käytänteet ja ominaispiirteet*
- *neuvottelu, kokous, väittely, keskustelu ja erityyppinen esiintyminen sekä niissä käytetyt menettelytavat*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/FINA9 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFINA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FINA10 Stadi tutuksi, 2 op (EGFINA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FINA11 Utöka ditt ordförråd, 2 op (EGFINA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/FINA9 Muntlig kommunikation på finska, 2 op (KBGFINA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/FINA10 TOKI, 2 op (KBGFINA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.18.2. Suomi, äidinkielenomainen oppimäärä (TKFIAI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielenomaisen suomen kielen opetuksen tavoitteena on tarjota kaksikielisille ruotsinkielistä lukiota käyville opiskelijoille mahdollisuus kehittää edelleen suomen kielen taitojaan ja vahvistaa omaa monimuotoista kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Lähtökohtana on opiskelijan useammasta äidinkielestä koostuva osaaminen. Moduulit on jäsennetty samojen teemojen alle kuin A-oppimäärän mukaisessa opetuksessa.

Opintojaksot

FIM1 Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen, 1 op (FIM1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FIM1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä ja ymmärtää monikielisyyden merkityksen omalle identiteetille
- ymmärtää keskeiset kielelliset käsitteet ja sen, miten kieli rakentuu, sekä kehittää taitoaan tunnistaa suullisen ja kirjallisen kielen eri vivahteita
- syventää ymmärrystään kielestä ja monimuotoisista teksteistä
- kehittää kielenopiskelustrategioitaan
- soveltaa ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.2.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitys ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- puhekieli, kirjoitettu kieli, murteet ja slang
- kaksikielisyys ja monikielisyys voimavarana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM2 Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FIM2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FIM2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisumuotoja*
- *kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta sekä arvioida omaa puhe- ja kirjoitustaitoaan*
- *kehittää kielellis tä itsetuntoaan ja taitoaan ottaa huomioon muut osapuolet vuorovaikutustilanteessa*
- *syventää ymmärrystään sosiaalisista verkostoista ja eri ympäristöissä toimimisesta*
- *osaa hakea, koota ja antaa itseään koskevaa informaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja vuorovaikutus

- *suulliset ja kirjalliset vuorovaikutusstrategia*
- *tekstikokonaisuuden rakentaminen: tavoitteen asettelu, konteksti, sisältö, rakenne ja näkökulma; kirjoittaminen prosessina*
- *vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja itsetunnolle*
- *eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa*
- *itse- ja vertaisarviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM 1-2, 4 op (FIM1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FIM1), Pakollinen
- Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FIM2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä ja ymmärtää monikielisuuden merkityksen omalle identiteetille
- ymmärtää keskeiset kielelliset käsitteet ja sen, miten kieli rakentuu, sekä kehittää taitoaan tunnistaa suullisen ja kirjallisen kielen eri vivahteita
- syventää ymmärrystään kielestä ja monimuotoisista teksteistä
- kehittää kielenopiskelustrategioitaan
- soveltaa ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.2.

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisumuotoja
- kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta sekä arvioida omaa puhe- ja kirjoitustaitoaan
- kehittää kielellistä itsetuntoaan ja taitoaan ottaa huomioon muut osapuolet vuorovaikutustilanteessa
- syventää ymmärrystään sosiaalisista verkostoista ja eri ympäristöissä toimimisesta
- osaa hakea, koota ja antaa itseään koskevaa informaatiota.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitys ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- puhekieli, kirjoitettu kieli, murteet ja slangit
- kaksikielisyys ja monikielisyys voimavarana

Ympäristö ja vuorovaikutus

- suulliset ja kirjalliset vuorovaikutusstrategiat
- tekstikokonaisuuden rakentaminen: tavoitteen asettelu, konteksti, sisältö, rakenne ja näkökulma; kirjoittaminen prosessina
- vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja itsetunnolle
- eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa
- itse- ja vertaisarviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM3 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FIM3)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (FIM3), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa ja syventää lukutaitoaan suomeksi ja oppii käyttämään eri tilanteissa tarkoituksenmukaisia lukustrategioita
- harjaannuttaa taitojaan hankkia, analysoida, tulkita ja esittää tieteellistä tietoa sekä taitojaan tiivistää erilaisia tekstejä ja haettua tietoa
- pystyy argumentoimaan tieteellisistä aiheista
- kehittää kestävään kehitykseen liittyvää osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- omaa ja globaalia kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatio
- argumentaatiotekniikka
- tieteellisiin teksteihin perustuva suullinen ja kirjallinen tuottaminen
- yleistajuiset tieteelliset tekstit, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM4 Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FIM4)

Opintojakson moduulit

- Mediat ja yhteiskunta, 2 op (FIM4), Pakollinen

Tavoitteet

Mediat ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan käyttää ja lukea kriittisesti lähdemateriaaleja, erityisesti mediatekstejä
- pystyy perustelemaan näkökulmiaan monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- pystyy tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia tekstejä ja ymmärtämään niiden välittämät arvopainotukset
- kehittää taitoaan erottaa mielipide ja fakta toisistaan
- yventää taitoaan ymmärtää yhteiskunnallisista aiheista käytäviä keskusteluita sekä osallistumaan niihin.

Keskeiset sisällöt

Mediat ja yhteiskunta

- sananvapaus, lähdekritiikki, tiedonhankinta, mediakritiikki, tekijänoikeudet ja plagiointi
- kansalaisaktiivisuus yksin ja ryhmässä
- ihmisoikeudet
- vaikuttamisen ja kantaa ottamisen kielelliset strategiat
- kantaa ottavat ja argumentoivat tekstit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM5 Koulutus ja työelämä, 2 op (FIM5)

Opintojakson moduulit

- Koulutus ja työelämä, 2 op (FIM5), Pakollinen

Tavoitteet

Koulutus ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää opiskelu- ja työelämään liittyvää osaamistaan
- vahvistaa taitojaan ilmaista itseään muodollisemmissa yhteyksissä
- syventää taitojaan tulkita ja tuottaa muodollisia tekstejä
- kehittää taitoaan ajatella luovasti, neuvotella ja tehdä yhteistyötä
- pystyy hakemaan ja hyödyntämään viranomaistietoja.

Keskeiset sisällöt

Koulutus ja työelämä

- koulutus, työ, elinkeinoelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten

- opintoihin, työelämään ja itsenäistyvän nuoren elämään liittyvät vuorovaikutustilanteet sekä aihepiiriin liittyvät erilaiset tekstit
- tiimityöskentely, yritystoiminta ja innovaatiot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM6 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FIM6)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri, 2 op (FIM6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää suomen kielen rakenteisiin ja ilmaisuihin liittyvää osaamistaan, erityisesti kaunokirjallisuuteen liittyen
- kehittää taitoaan analysoida ja tulkita erilaisia tekstejä ja ymmärtää kirjallisuuden, kulttuurin ja taiteen merkityksen yhteiskunnalle, yhteisölle ja yksilölle
- tutustuu eri kaunokirjallisiin ja ei-fiktiivisiin kirjallisuudenlajeihin sekä näille tyypillisiin ilmaisumuotoihin
- laajentaa ja kehittää taitoaan lukea suomen kielellä, erityisesti kaunokirjallisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri

- kielen, kulttuurin ja kirjallisuuden merkitys identiteetin rakentumiselle
- sävy ja tyyli, kieli esteettisen ilmaisun välineenä
- sanataide
- suomenkielisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM7 Viesti kirjoittaen, 2 op (FIM7)

Opintojakson moduulit

- Viesti kirjoittaen, 2 op (FIM7), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti kirjoittaen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan valita oma näkökulmansa, käsitellä eri aiheita, valita lähteet ja löytää oma tapansa ilmaista itseään*
- *kehittää taitoaan rakentaa loogisesti eteneviä tekstikokonaisuuksia ottaen huomioon tekstin kohderyhmän*
- *vahvistaa taitoaan tuottaa tekstejä ajankohtaisista aiheista*
- *etsiä itseään kiinnostavia tekstejä ja käyttää niitä edelleen niistä käytävien suullisten tai kirjallisten keskustelujen pohjana.*

Keskeiset sisällöt

Viesti kirjoittaen

- *kirjoittamisprosessi; yhdessä kirjoittaminen ja tekstien kokoaminen, kirjoitusvastuiden jakaminen sekä tekstien jakaminen*
- *kirjoittaminen lähdemateriaalin pohjalta*
- *oikeakielisyys*
- *mediatekstien analysointi ja tuottaminen*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FIM8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FIM8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FIM8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *syventää suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *kehittää taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet sekä kielelliset käytänteet ja ominaispiirteet*
- *neuvottelu, kokous, väittely, keskustelu ja erityyppinen esiintyminen sekä niissä käytetyt menettelytavat*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/FIM11 Stadi tutuksi, 2 op (EGFIM9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FIM9 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFIM10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/FIM10 TOKI, 2 op (KBGFIM10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

7.18.3. Suomi, B1-oppimäärä (TKFIB1)

Oppiaineen tehtävä

Opintojaksot

FINB11 Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen, 1 op (FINB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu käyttämään kieltä
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- syventää kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun välineitä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitys ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- kieli ja identiteetti, opiskelijan kielellinen repertuaari, kaksikielisyys, monikielisyys, eri kielten ja kielimuotojen suhde

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB12 Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINB12)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää suullisia ja kirjallisia vuorovaikutusstrategioita*
- *syventää taitoaan lukea, keskustella aktiivisesti ja kuunnella toisia*
- *käyttää kieltä aktiivisesti erilaisissa tilanteissa vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *pystyy antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja vuorovaikutus

- *vuorovaikutustilanteet ja toiminta arjessa ja lähiympäristössä*
- *itse- ja vertaisarviointi*
- *eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa*
- *ihmissuhteisiin ja hyvinvointiin liittyvät aihepiirit*
- *luontoon, ympäristöön ja turismiin liittyvät tekstit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB11-12, 4 op (FINB11-2)

Opintojakson moduulit

- *Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (FINB11), Pakollinen*
- *Ympäristö ja vuorovaikutus, 3 op (FINB12), Pakollinen*

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu käyttämään kieltä
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- syventää kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun välineitä
- pystyy suhteuttamaan suomen kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Ympäristö ja vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää suullisia ja kirjallisia vuorovaikutusstrategioita
- syventää taitoaan lukea, keskustella aktiivisesti ja kuunnella toisia
- käyttää kieltä aktiivisesti erilaisissa tilanteissa vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- pystyy antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettelu suomen opiskelulle
- laaja tekstikäsitelmä ja suomen kielen opiskelun kannalta oleellisia tekstilajeja sekä erilaisten tekstien analysointiin, tulkintaan ja tuottamiseen tarvittavia strategioita
- kieli ja identiteetti, opiskelijan kielellinen repertuaari, kaksikielisyys, monikielisyys, eri kielten ja kielimuotojen suhde

Ympäristö ja vuorovaikutus

- vuorovaikutustilanteet ja toiminta arjessa ja lähiympäristössä
- itse- ja vertaisarviointi
- eettiset pelisäännöt vuorovaikutuksessa
- ihmissuhteisiin ja hyvinvointiin liittyvät aihepiirit
- luontoon, ympäristöön ja turismiin liittyvät tekstit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB13 Media, yhteiskunta ja kestävä tulevaisuus, 2 op (FINB13)

Opintojakson moduulit

- Media, yhteiskunta ja kestävä tulevaisuus, 2 op (FINB13), Pakollinen

Tavoitteet

Media, yhteiskunta ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitoaan lukea suomeksi ja oppii käyttämään eri tilanteissa tarkoituksenmukaisia lukustrategioita
- analysoi ja tuottaa tekstejä kiinnittäen huomiota eri tekstilajeille ominaisiin kielellisiin piirteisiin
- kehittää taitoaan hakea tietoa yksin ja ryhmässä, esitellä erilaisia tekstejä ja hankkimaansa tietoa sekä keskustella tämän pohjalta
- harjoittelee erilaisten tekstien tiivistämistä
- kehittää taitoaan ilmaista omia mielipiteitään vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Keskeiset sisällöt

Media, yhteiskunta ja kestävä tulevaisuus

- media- ja lähdekritiikki, sensuuri, sananvapaus, tiedonhankinta, tekijänoikeudet ja plagiointi
- kieli tiedon hankinnan, analysoinnin, tulkinnan, jakamisen ja esittämisen työkaluna
- kansalaisaktiivisuus yksin ja ryhmässä
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot sekä erilaiset tulevaisuudenvisiot
- tekniikkaa, yhteiskuntaa ja kestävää kehitystä käsittelevät tekstit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB14 Koulutus ja työelämä, 2 op (FINB14)

Opintojakson moduulit

- Koulutus ja työelämä, 2 op (FINB14), Pakollinen

Tavoitteet

Koulutus ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa lyhyitä muodollisia tekstejä sekä ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä
- rohkaistuu käyttämään suomea erilaisissa opiskeluun ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- vahvistaa taitoaan käsitellä opiskelu- ja työelämään liittyviä aihepiirejä
- kehittää taitoaan ajatella luovasti, neuvotella ja tehdä yhteistyötä
- syventää tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä jatko-opinto- ja urasuunnitelmille
- pystyy hakemaan ja hyödyntämään viranomaistietoja.

Keskeiset sisällöt

Koulutus ja työelämä

- *koulutus, työ ja elinkeinoelämä opiskelijan näkökulmasta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *tiimityöskentely, yritystoiminta ja innovaatiot*
- *opintoihin, työelämään ja itsenäistyvän nuoren elämään liittyvät vuorovaikutustilanteet sekä aihepiiriin liittyvät erilaiset tekstit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB15 Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINB15)

Opintojakson moduulit

- **Kieli ja kulttuuri, 2 op (FINB15), Pakollinen**

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää suomen kielen rakenteisiin ja ilmaisuihin liittyvää osaamistaan, erityisesti kaunokirjallisuuteen liittyen*
- *syventää ymmärrystään kirjallisuuden ja taiteen välittämistä arvoista sekä ymmärtää niiden merkityksen yhteiskunnalle, yhteisölle ja yksilölle*
- *tutustuu erilaisiin tieto- ja kaunokirjallisiin teksteihin ja kehittää taitoaan ymmärtää, analysoida ja tulkita niiden eri ilmaisumuotoja*
- *laajentaa ja kehittää taitoaan lukea suomen kielellä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri

- *kielen, kulttuurin ja kirjallisuuden merkitys identiteetin rakentumiselle*
- *sävy ja tyyli, kieli esteettisen ilmaisun välineenä*
- *suomenkielisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB16 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (FINB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *kehittää taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *kehittää suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet sekä kielelliset käytänteet ja ominaispiirteet*
- *dialogisuus*
- *kulttuurisidonnaiset, erityisesti suomen kielen suulliseen vuorovaikutukseen liittyvät piirteet*
- *autenttinen kielenkäyttö ja autenttiset kielenkäyttöympäristöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

FINB17 Viesti kirjoittaen, 2 op (FINB17)

Opintojakson moduulit

- Viesti kirjoittaen, 2 op (FINB17), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti kirjoittaen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan valita oma näkökulmansa, käsitellä eri aiheita, valita lähteet, ajatella itsenäisesti ja löytää oma tapansa ilmaista itseään*
- *kehittää taitoaan rakentaa loogisesti eteneviä tekstikokonaisuuksia ottaen huomioon tekstin kohderyhmän*
- *kehittää taitojaan käsitellä ajankohtaisia aiheita*
- *etsii itseään kiinnostavia tekstejä ja hyödyntää niitä edelleen vuorovaikutuksen pohjana.*

Keskeiset sisällöt

Viesti kirjoittaen

- *kirjoittamisen prosessi; yhdessä kirjoittaminen ja tekstien kokoaminen, kirjoitusvastuiden jakaminen sekä tekstien jakaminen*

- *oikeakielisyys*
- *globaali vastuu*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FINB18 Förberedelse för studentexamen, 2 op (EGFINB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FINB19 Utöka ditt ordförråd, 2 op (EGFINB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FINB111 Stadi tutuksi, 2 op (EGFINB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.19. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen,

harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kielenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kielenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtauksissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

RUA1-2, 4 op (RUA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta
- tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit eri medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään varsinkin suullista kielitaitoa arkipäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Vuorovaikutusosaamista kehitetään luomalla kieliprofiili, jolloin opiskelija muodostaa käsityksen omasta kieli-identiteetistään ja asettaa pitkäntähtäimen tavoitteita kielelliselle kehitykselle sekä työstää opiskelustrategioita omiin vahvuuksiin ja mielenkiinnon kohteisiin perustuen. Opiskelija kartoittaa oman kielitaitonsa kehityskohteet.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen sisältyy opintojakson teemoihin: perhe, koulu, ystävyys ja vapaa-aika. Opiskelijat oppivat kertomaan omasta arjestaan ja hyvinvoinnistaan ja kuuntelemaan toisia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kielioppia kerrataan ja sanavarastoa syvennetään, jotta tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä kommunikointikyky kehittyisivät. Käytetään monipuolisia, opiskelijakeskeisiä ja luovia oppimismenetelmiä. Voidaan tehdä oma luova työ, jonka avulla vahvistetaan uteliaisuutta ja mielenkiintoa ruotsinkielistä kulttuuria kohtaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan paikalliseen ruotsinkieliseen kulttuuritarjontaan ja mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä yhteistyötä paikallisten taiteilijoiden kanssa. Tässä opintojaksossa voidaan myös tehdä yhteistyötä ruotsinkielisen lukion kanssa, jotta voidaan syvällisemmin tutustua ruotsinkieliseen kulttuuriin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy tulkitsemalla erilaisia tekstejä, keskustelemalla eri kulttuuri-ilmiöistä ja ruotsinkielisistä medioista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta
- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy tustustumalla moduulin teemoihin ihmisoikeudet, demokratia ja politiikka sekä globaalista että paikallisesta näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat kehittävät vuorovaikutusosaamistaan keskustelemalla ja väittelemällä itselleen merkityksellisistä yhteiskunnallisista aiheista. Kielitietoisuus kehittyy huomioimalla millaista kieltä yhteiskunnallisessa keskustelussa käytetään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyvät kun tarkastellaan tieteellisiä ilmiöitä ja huomioidaan niiden merkitys kestäväälle tulevaisuudelle sekä paikallisesta että globaalista näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, tiivistämään ja referoimaan tieteellisiä tekstejä eri lähteistä sekä pitämään esityksen itseään kiinnostavasta tieteenalasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy esimerkiksi keskusteluissa kulutuksesta ja eri tulevaisuuden visioista. Opintojaksoon voi sisältyä opintokäyntejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tehdään CV, video-CV ja työhakemus. Opintojaksossa voidaan tehdä opintokäyntejä sekä kutsua vierailijoita työelämään tutustumiseen liittyen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aiheita työelämä ja jatko-opinnot käsitellään monipuolisesti erilaisin suullisin harjoituksin, esim. harjoittelemalla työhaastatteluja. Opiskelijoiden tulee osata kertoa nykyisistä ja tulevista opinnoistaan. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ruotsinkieltä ja näkemään sen arvo työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa tarkastellaan globaalista näkökulmasta erilaisia tekstejä ja materiaaleja hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee käyttämään eri lähteitä saadakseen tietoa ja löytääkseen ratkaisuja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa, yhdessä muiden kanssa. Kuluttamista käsitellään eri näkökulmista sekä paikallisesti että globaalisti, mutta myös henkilökohtaisella tasolla arkipäiväisissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri varianteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa
- dialogisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa suullista kielitaitoaan osallistumalla vapaisiin ja ohjattuihin keskusteluihin sekä valmistelemalla ja pitämällä erilaisia suullisia esityksiä. Opintojaksoon voi sisältyä yhteistyötä ruotsinkielisen lukion kanssa.

Opiskelijaa rohkaistaan arvioimaan omaa edistymistään kielessä. Tämä voidaan toteuttaa kieliprofiilia täydentämällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

KL/RUA9 Johdanto lukio-opintoihin, 1 op (KLRUA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tukea ja rohkaista opiskelijaa ruotsin kielen opinnoissa lukion alussa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tukea ja kertausta lukion alkuun.
- Sanaston ja keskeisten rakenteiden monipuolista kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kerrataan ja syvennetään varsinkin suullista kielitaitoa arkipäiväisissä kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

KL/RUA10 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLRUA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on valmistella opiskelijoita ylioppilastutkintoa varten.
- Tutustutaan ylioppilastutkinnon eri osiin ja harjoitellaan eri tehtävätyyppejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kielen monipuolista kertaamista erilaisten harjoitusten avulla.
- Kerrataan kielioppia ja sanastoa sekä harjoitellaan kuullun- ja tekstinyymmärtämistä sekä kirjoitelman tekoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaisia uutisaiheita käsitellään opintojaksossa eri medioita hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

Opintojakson kokeena on preliminäärikoe. Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

7.19.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

RUB11-2, 4 op (RUB11-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieli-profiiliin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen sisältyy opintojakson teemoihin: perhe, koulu, ystävyys ja vapaa-aika. Opiskelijat oppivat kertomaan omasta arjestaan ja hyvinvoinnistaan ja kuuntelemaan toisia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään varsinkin suullista kielitaitoa arkipäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Vuorovaikutusosaamista kehitetään luomalla kieliprofiili, jolloin opiskelija muodostaa käsityksen omasta kieli-identiteetistään ja asettaa pitkäntähtäimen tavoitteita kielelliselle kehitykselle sekä työstää opiskelustrategioita omiin vahvuuksiin ja mielenkiinnon kohteisiin perustuen. Opiskelija kartoittaa oman kielitaitonsa kehityskohteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

RUB13 Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan paikalliseen ruotsinkieliseen kulttuuritarjontaan ja mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä yhteistyötä paikallisten taiteilijoiden kanssa. Tässä opintojaksossa voidaan myös tehdä yhteistyötä ruotsinkielisen lukion kanssa, jotta voidaan syvällisemmin tutustua ruotsinkieliseen kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kielioppia kerrataan ja sanavarastoa syvennetään, jotta tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä kommunikointikyky kehittyisivät. Käytetään monipuolisia, opiskelijakeskeisiä ja luovia oppimismenetelmiä. Voidaan tehdä oma luova työ, jonka avulla vahvistetaan uteliaisuutta ja mielenkiintoa ruotsinkielistä kulttuuria kohtaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy tulkitsemalla erilaisia tekstejä, keskustelemalla eri kulttuuri-ilmiöistä ja ruotsinkielisistä medioista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUB14 Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa tarkastellaan globaalista näkökulmasta erilaisia tekstejä ja materiaaleja hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee käyttämään eri lähteitä saadakseen tietoa ja löytääkseen ratkaisuja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa, yhdessä muiden kanssa . Kuluttamista käsitellään

eri näkökulmista sekä paikallisesti että globaalisti, mutta myös henkilökohtaisella tasolla arkipäiväisissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUB15 Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tehdään CV ja video-CV. Opintojaksossa voidaan tehdä opintokäyntejä sekä kutsua vierailijoita työelämään tutustumiseen liittyen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aiheita työelämä ja jatko-opinnot käsitellään monipuolisesti erilaisin suullisin harjoituksin, esim. harjoittelemalla työhaastatteluja. Opiskelijoiden tulee osata kertoa nykyisistä ja tulevista opinnoistaan. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ruotsinkieltä ja näkemään sen arvo työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa suullista kielitaitoaan osallistumalla vapaisiin ja ohjattuihin keskusteluihin sekä valmistelemalla ja pitämällä erilaisia suullisia esityksiä. Opintojaksoon voi sisältyä yhteistyötä ruotsinkielisen lukion kanssa.

Opiskelijaa rohkaistaan arvioimaan omaa edistymistään kielessä. Tämä voidaan toteuttaa kieliprofiilia täydentämällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

RUB17 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa tarkastellaan globaalista näkökulmasta erilaisia tekstejä ja materiaaleja hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee käyttämään eri lähteitä saadakseen tietoa ja löytääkseen ratkaisuja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa, yhdessä muiden kanssa . Kuluttamista käsitellään eri näkökulmista sekä paikallisesti että globaalisti, mutta myös henkilökohtaisella tasolla arkipäiväisissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

KL/RUB18 Johdanto lukio-opintoihin, 1 op (KLRUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tukea ja rohkaista opiskelijaa ruotsin kielen opinnoissa lukion alussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tukea ja kertausta lukion alkuun.
- Sanaston ja keskeisten rakenteiden monipuolista kertaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kerrataan ja syvennetään varsinkin suullista kielitaitoa arkipäiväisissä kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Lisäksi opiskelijat pohtivat omaa edistymistään itsearvioinnin avulla.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

KL/RUB19 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLRUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on valmistella opiskelijoita ylioppilastutkintoa varten.
- Tutustutaan ylioppilastutkinnon eri osiin ja harjoitellaan eri tehtävätyyppejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kielen monipuolista kertaamista erilaisten harjoitusten avulla.
- Kerrataan kielioppia ja sanastoa sekä harjoitellaan kuullun- ja tekstinyymmärtämistä sekä kirjoitustehtävien tekoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaisia uutisaiheita käsitellään eri medioita hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden tuotoksia ja työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

Opintojakson kokeena on preliminäärikoe. Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

7.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

KBG/TS2 Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi, 2 op (KBGTS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/KBG/TS1 Vardagskompetens, 2 op (EGKBGTS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

7.21. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden

eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kielyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiategstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sociolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimmalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan

asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan

hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.21.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija luo itselleen kieliprofiilin, jonka avulla hän muodostaa käsityksen omasta kieli-identiteetistään, asettaa pitkän tähtäimen tavoitteita kielelliselle kehitymiselleen sekä kehittää opiskelustrategioita omien vahvuksiensa ja kiinnostuksen kohteidensa pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suullista vuorovaikutusta ja puhutun englannin kielen ymmärtämistä. Itsearviointi sisältyy kieliprofiilin luomiseen.

Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

ENA2 Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan englannin kielen eri variantteihin ja kielen rooliin lingua francana. Opiskelevat harjoittelevat huomioimaan keskustelukumppanin kielellisen ja kulttuurisen taustan sekä ratkomaan haasteita, joita erilaiset taustat voivat aiheuttaa kommunikaatiotilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen toteutuu opintojaksolla siten, että käsiteltävät aihealueet ovat perhe, koulu, ystävyys ja vapaa-ajan harrastukset sekä näitten merkitys oman identiteetin kehittymiselle ja tasapainoiselle elämälle. Opiskelijat oppivat kertomaan omasta hyvinvoinnistaan, kuuntelemaan muita ja tuntemaan empatiaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan työskentelyä ja suorituksia monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suullista kielitaitoa sekä puhutun englannin ymmärtämistä.

ENA1-2 Opiskelutaidot sekä englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelija luo itselleen kieliprofiilin, jonka avulla hän muodostaa käsityksen omasta kieli-identiteetistään, asettaa pitkän tähtäimen tavoitteita kielelli

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan englannin kielen eri variantteihin ja kielen rooliin lingua francana. Opiskelevat harjoittelevat huomioimaan keskustelukumppanin kielellisen ja kulttuurisen taustan sekä ratkomaan haasteita, joita erilaiset taustat voivat aiheuttaa kommunikaatiotilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen toteutuu opintojaksolla siten, että käsiteltävät aihealueet ovat perhe, koulu, ystävyys ja vapaa-ajan harrastukset sekä näitten merkitys oman identiteetin kehittymiselle ja tasapainoiselle elämälle. Opiskelijat oppivat kertomaan omasta hyvinvoinnistaan, kuuntelemaan muita ja tuntemaan empatiaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suullista vuorovaikutusta ja puhutun englannin kielen ymmärtämistä. Itsearviointi sisältyy kieliprofiiliin luomiseen.

Opintojakso ei sovellu itsenäiseen opiskeluun.

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan englanninkielisen maailman kulttuurin tuotantoon eri muodoissa ja pohditaan niiden välittämää arvomaailmaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat tutustuvat kulttuurin ilmiöihin liittyviin teksteihin ja oppivat itse tuottamaan sellaisia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat harjoittelevat tekemään omia tulkintoja teksteistä sekä saavat mahdollisuuden omaan luovaan tuotantoon, mikä toimii työkaluna oman identiteetin luomiselle sekä kielen oppimiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan työskentelyä ja suorituksia monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kykyä tulkita tekstejä. Jaksolle voi sisältyä myös luovaa työskentelyä ja itsereflektiota.

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri teemoihin jotka liittyvät ihmisoikeuksiin, demokratiaan, hyvinvointiin ja poliittiseen vaikuttamiseen sekä paikallisesta että globaalista näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitietoisuutta kehitetään harjoittelemalla yhteiskunnalliseen keskusteluun soveltuvia ilmaisutapoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat harjoittelevat tutkimaan eri lähteitä kriittisesti sekä tunnistamaan kirjoittajan näkökulman ja mahdollisen puolueellisuuden. He oppivat myös keskustelemaan ja väittelemään itselleen merkityksellisistä yhteiskunnallisista aiheista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan työskentelyä ja suorituksia monipuolisesti. Erityisesti huomioidaan kyky käyttää erilaisia tietolähteitä ja perustella mielipiteitään sekä suullisesti että kirjallisesti.

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat tutustuvat tieteellisiin teksteihin ja harjoittelevat sellaisten tuottamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat harjoittelevat etsimään ja tiivistämään tietoa sekä arvioimaan lähteitten luotettavuutta. Lisäksi he kehittävät ongelmanratkaisukykyään ja yhteistyötaitojaan etsimällä ratkaisuja monitahoisiiin ongelmiin yksin ja yhdessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan tieteen ilmiöitä ja pohditaan niiden merkitystä kestäväälle tulevaisuudelle sekä paikallisesta että globaalista näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suoriutumista arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan ongelmanratkaisukykyä sekä taitoa tuottaa tieteelliseen tyyliin soveltuvaa tekstiä.

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Osaaminen kehittyy kun opiskelijat tutustuvat ja harjoittelevat tuottamaan tekstejä jotka liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana painotetaan työelämätaitoja sekä kykyä ymmärtää ja osallistua talousaiheiseen keskusteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla huomioidaan opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksia globaalisti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijat arvioivat omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan harjoitellessaan ansioluettelon tai hakemuksen kirjoittamista tai työhaastattelukysymyksiin vastaamista. Suunnitellessaan tulevia uravalintojaan ja päivittäessään kieliprofiiliaan opiskelijat tarkentavat käsitystään omasta osaamisestaan ja oppivat suunnittelemaan kielenoppimistaan lukion jälkeen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan tilanteita ja tekstityyppejä, jotka liittyvät työelämään ja jatko-opintoihin. Itsereflektio sisältyy kieliprofiilin päivittämiseen.

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan ympäristökysymyksiä paikallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan kansainvälisiin sopimuksiin ja sopimusneuvotteluihin soveltuvaa kielenkäyttöä, erityisesti painottaen kestävää kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat harjoittelevat koostamaan tietoa monenlaisista lähteistä ja etsimään ratkaisuja kestävä elämäntavan haasteisiin sekä itsenäisesti että yhteistyönä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativan tason kielitaitoa, jota tarvitaan esimerkiksi kansainvälisissä organisaatioissa.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat harjoittelevat erilaisia suullisia viestintätilanteita ja oppivat valitsemaan kuhunkin tilanteeseen soveltuvan kielen rekisterin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat syventävät ymmärrystään puhujan kieli- ja kulttuuritaustan vaikutuksesta viestintätilanteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Arviointiin sisältyy erilaisia suullisia viestintätilanteita.

Opintojakso ei sovellu itsenäisesti opiskeltavaksi.

EG/ENA9 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/ENA9 Förberedelse inför studentprovet och fortsatta studier, 2 op (KBGENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KL/ENA9 Kertaus ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (KLENA9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.21.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (FRB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

RAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (FRB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin erityispiirteisiin ja erityisesti ruokakulttuuriin. Opiskelija syventää ymmärrystään osaamiensa kielten samankaltaisuuksista ja eroista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten onnellisuutta, vapaa-aikaa ja matkustusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

RAB22 Perustaso 1, 2 op (FRB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

346

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija reflektoi omaa kulttuuri-identiteettiään harjoitellessaan puhumaan Suomesta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

RAB23 Perustaso 2, 2 op (FRB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään terveyttä ja eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä, sekä kykyä ilmaista oma mielipiteensä.

RAB24 Perustaso 3, 2 op (FRB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä omaa luovaa toimintaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuuria ja taidetta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kulttuuriin liittyvän puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä. Jaksoon saattaa sisältyä myös omaa luovaa toimintaa.

RAB25 Perustaso 4, 2 op (FRB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vertaillaan opintojärjestelmiä eri maissa. Lisäksi keskustellaan työskentelystä ja uramahdollisuuksista kansainvälisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opinto- ja urasuunnitelmien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä sekä työelämään ja opintoihin liittyvien tekstien tuottamista kirjallisesti tai suullisesti.

RAB26 Perustaso 5, 2 op (FRB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin ja monipuolisiin teksteihin kohdekielellä. Opintojaksolle sisältyy lähdekritiikin harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativammassa kommunikaatiotilanteissa tuotettavaa kieltä niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

RAB27 Perustason jatko 1, 2 op (FRB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

350

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristöön ja asumiseen liittyviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativampien ympäristöaiheisten tekstien ymmärrystä.

RAB28 Perustason jatko 2, 2 op (FRB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan lukion jälkeisiä kielen opintoja varten.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää osaamistaan kohdekielen käytössä kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suoriutumista vaativammissa kielenkäyttötilanteissa.

EG/FRB29 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGFRB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FRB210 Språkresa, 1 op (EGFRB210)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.21.3. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (FRB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

RAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (FRB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielen kulttuuripiiriin ja sen erityispiirteisiin. Lisäksi kiinnitetään huomiota kielten välisiin eroihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omia kielenopiskelutaitojaan. Opintojakso sisältää vuorovaikutuspainotteisia harjoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan rutiininomaisia vuorovaikutustilanteita sekä puhutun kielen ymmärtämistä.

RAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (FRB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon sisältyy kommunikatiivisia harjoitteita. Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa sosiaalisia taitojaan ja oppii kertomaan omasta lähipiiristään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

RAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (FRB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin erityispiirteisiin ja erityisesti ruokakulttuuriin. Opiskelija syventää ymmärrystään osaamiensa kielten samankaltaisuuksista ja eroista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten onnellisuutta, vapaa-aikaa ja matkustusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

RAB34 Perustaso 1, 2 op (FRB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija reflektoi omaa kulttuuri-identiteettiään harjoitellessaan puhumaan Suomesta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

RAB35 Perustaso 2, 2 op (FRB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään terveyttä ja eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä, sekä kykyä ilmaista oma mielipiteensä.

RAB36 Perustaso 3, 2 op (FRB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuuria ja taidetta kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä omaa luovaa toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kulttuuriin liittyvän puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä. Jaksioon saattaa sisältyä myös omaa luovaa toimintaa.

RAB37 Perustaso 4, 2 op (FRB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä

- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vertaillaan opintojärjestelmiä eri maissa. Lisäksi keskustellaan työskentelystä ja uramahdollisuuksista kansainvälisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opinto- ja urasuunnitelmien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä sekä työelämään ja opintoihin liittyvien tekstien tuottamista kirjallisesti tai suullisesti.

RAB38 Perustaso 5, 2 op (FRB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin ja monipuolisiin teksteihin kohdekielellä. Opintojaksolle sisältyy lähdekritiikin harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativammassa kommunikaatiotilanteissa tuotettavaa kieltä niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

RAB39 Perustason jatko 1, 2 op (FRB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 1
- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristöön ja asumiseen liittyviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativampien ympäristöaiheisten tekstien ymmärrystä.

RAB310 Perustason jatko 2, 2 op (FRB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 2
- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan lukion jälkeisiä kielen opintoja varten.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää osaamistaan kohdekielen käytössä kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suoriutumista vaativammissa kielenkäyttötilanteissa.

EG/FRB29 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGFRB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/FRB312 Språkresa, 1 op (EGFRB312)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.21.4. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (TYB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

SAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (TYB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin erityispiirteisiin ja erityisesti ruokakulttuuriin. Opiskelija syventää ymmärrystään osaamiensa kielten samankaltaisuuksista ja eroista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten onnellisuutta, vapaa-aikaa ja matkustusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

SAB22 Perustaso 1, 2 op (TYB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija reflektoi omaa kulttuuri-identiteettiään harjoitellessaan puhumaan Suomesta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

SAB23 Perustaso 2, 2 op (TYB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään terveyttä ja eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä, sekä kykyä ilmaista oma mielipiteensä.

SAB24 Perustaso 3, 2 op (TYB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*

- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä omaa luovaa toimintaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuuria ja taidetta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kulttuuriin liittyvän puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä. Jaksoon saattaa sisältyä myös omaa luovaa toimintaa.

SAB25 Perustaso 4, 2 op (TYB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vertaillaan opintojärjestelmiä eri maissa. Lisäksi keskustellaan työskentelystä ja uramahdollisuuksista kansainvälisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opinto- ja urasuunnitelmien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä sekä työelämään ja opintoihin liittyvien tekstien tuottamista kirjallisesti tai suullisesti.

SAB26 Perustaso 5, 2 op (TYB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin ja monipuolisiin teksteihin kohdekielellä. Opintojaksolle sisältyy lähdekritiikin harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativammassa kommunikaatiotilanteissa tuotettavaa kieltä niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

SAB27 Perustason jatko 1, 2 op (TYB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristöön ja asumiseen liittyviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativampien ympäristöaiheisten tekstien ymmärrystä.

SAB28 Perustason jatko 2, 2 op (TYB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan lukion jälkeisiä kielen opintoja varten.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää osaamistaan kohdekielen käytössä kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suoriutumista vaativammassa kielenkäyttötilanteissa.

EG/TYB9 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGTYB9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/TYB210 Språkresa, 1 op (EGTYB210)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.21.5. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (TYB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

SAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (TYB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiinomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielen kulttuuripiiriin ja sen erityispiirteisiin. Lisäksi kiinnitetään huomiota kielten välisiin eroihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omia kielenopiskelutaitojaan. Opintojakso sisältää vuorovaikutuspainotteisia harjoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan rutiininomaisia vuorovaikutustilanteita sekä puhutun kielen ymmärtämistä.

SAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (TYB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon sisältyy kommunikatiivisia harjoitteita. Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa sosiaalisia taitojaan ja oppii kertomaan omasta lähipiiristään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

SAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (TYB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin erityispiirteisiin ja erityisesti ruokakulttuuriin. Opiskelija syventää ymmärrystään osaamiensa kielten samankaltaisuuksista ja eroista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten onnellisuutta, vapaa-aikaa ja matkustusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

SAB34 Perustaso 1, 2 op (TYB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija reflektoi omaa kulttuuri-identiteettiään harjoitellessaan puhumaan Suomesta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

SAB35 Perustaso 2, 2 op (TYB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään terveyttä ja eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä, sekä kykyä ilmaista oma mielipiteensä.

SAB36 Perustaso 3, 2 op (TYB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuuria ja taidetta kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä omaa luovaa toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kulttuuriin liittyvän puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä. Jaksoon saattaa sisältyä myös omaa luovaa toimintaa.

SAB37 Perustaso 4, 2 op (TYB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vertaillaan opintojärjestelmiä eri maissa. Lisäksi keskustellaan työskentelystä ja uramahdollisuuksista kansainvälisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opinto- ja urasuunnitelmien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä sekä työelämään ja opintoihin liittyvien tekstien tuottamista kirjallisesti tai suullisesti.

SAB38 Perustaso 5, 2 op (TYB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin ja monipuolisiin teksteihin kohdekielellä. Opintojaksolle sisältyy lähdekritiikin harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativammassa kommunikaatiotilanteissa tuotettavaa kieltä niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

SAB39 Perustason jatko 1, 2 op (TYB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 1 tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 1
- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristöön ja asumiseen liittyviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativampien ympäristöaiheisten tekstien ymmärrystä.

SAB310 Perustason jatko 2, 2 op (TYB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 2
- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan lukion jälkeisiä kielen opintoja varten.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää osaamistaan kohdekielen käytössä kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan suoriutumista vaativammassa kielenkäyttötilanteissa.

EG/TYB311 Förberedelse inför studentexamen, 2 op (EGTYB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/TYB312 Språkresa, 1 op (EGTYB312)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.21.6. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

EAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omia kielenopiskelutaitojaan. Opintojakso sisältää vuorovaikutuspainotteisia harjoitteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielen kulttuuriin ja sen erityispiirteisiin. Lisäksi kiinnitetään huomiota kielten välisiin eroihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan rutiininomaisia vuorovaikutustilanteita sekä puhutun kielen ymmärtämistä.

EAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon sisältyy kommunikatiivisia harjoitteita. Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa sosiaalisia taitojaan ja oppii kertomaan omasta lähipiiristään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

EAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin erityispiirteisiin ja erityisesti ruokakulttuuriin. Opiskelija syventää ymmärrystään osaamiensa kielten samankaltaisuuksista ja eroista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten onnellisuutta, vapaa-aikaa ja matkustusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

EAB34 Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija reflektoi omaa kulttuuri-identiteettiään harjoitellessaan puhumaan Suomesta kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä.

EAB35 Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään terveyttä ja eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä, sekä kykyä ilmaista oma mielipiteensä.

EAB36 Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuuria ja taidetta kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä omaa luovaa toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan kulttuuriin liittyvän puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä. Jaksoon saattaa sisältyä myös omaa luovaa toimintaa.

EAB37 Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vertaillaan opintojärjestelmiä eri maissa. Lisäksi keskustellaan työskentelystä ja uramahdollisuuksista kansainvälisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opinto- ja urasuunnitelmien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtämistä sekä työelämään ja opintoihin liittyvien tekstien tuottamista kirjallisesti tai suullisesti.

EAB38 Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu kommunikatiivisiin harjoitteisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin ja monipuolisiin teksteihin kohdekielellä. Opintojaksolle sisältyy lähdekritiikin harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan työskentelyä ja suorituksia arvioidaan monipuolisesti. Erityisesti painotetaan vaativammassa kommunikaatiotilanteissa tuotettavaa kieltä niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

7.22. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakoulu yhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävä kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoisiksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenynteitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomalaisen yhteiskunnan moninaisuus

Yhteiskuntaoppi ohjaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän kannalta sekä tarkastelemaan yhteiskunnan järjestämisen ja yksilön hyvinvoinnin välistä yhteyttä hyvinvointiyhteiskunnan toiminta, yhteisvastuu, erilaisia hyvinvointivaltiomalleja.

Yhteiskunnan ja talouden toiminnan ymmärtäminen edistää yksilön omaa hyvinvointia :

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaopin opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aktiivinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian ja yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntaan (Muutos ja jatkuvuus).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

YH2 Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan ja talouden toiminnan ymmärtäminen edistää yksilön omaa hyvinvointia (verotus, säästäminen, oman talouden ymmärtäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aktiivinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskuntaoppi vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävästä elämäntavasta. (talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset)

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian ja yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntaan (Muutos ja jatkuvuus).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä ja opiskelijat saavat opintojakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuushat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa. (eurooppalainen identiteetti/globaali kansalaisuus)

Hyvinvointiosaaminen

Historian ja yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin (Muutos ja jatkuvuus). Eurooppalaisen yhdentymisen historia ja globaali kehitys.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntaoppi tarkastelee keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan, turvallisuuden ja talouden näkökulmista. (globalisaation synty, hyödyt ja haitat, vaikutukset turvallisuuteen yksilöllisellä, yhteiskunnallisella ja globaalilla tasolla)

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aktiivinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti opiskelijoiden työskentelyä. Opiskelijat saavat jakson aikana eri muodoissa annettavaa palautetta.

YH4 Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*

- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitetyjä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuusoikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa (Suomen oikeusjärjestelmän tuntemus)

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomen oikeusjärjestelmään tutustuminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskuntaoppi vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävä elämäntavan. Oppiaineena yhteiskuntaoppi painottaa kestävä kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja poliittisten päätösten yhteyttä kestävä yhteiskunnan rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijoiden työskentelyä monipuolisesti. Opiskelijat saavat opintojakson aikana muodoissa annettavaa palautetta.

EG/YH5 Samhällslära inför studentexamen, 2 op (EGYH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

390

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/YH6 Politik i praktiken, 2 op (EGYH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/YH7 Aktuella samhällsfrågor, 2 op (EGYH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/YH8 Den globala och den lokala ekonomin, 2 op (EGYH8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/YH9 Ung företagsamhet, 2 op (EGYH9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/YH5 Politik i praktiken, 2 op (KBGYH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/YH6 Ekonomi i praktiken, 2 op (KBGYH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/YH7 Just nu, 2 op (KBGYH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

KL/YH5 Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 1 op (KLYH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan yhteiskuntaopin yo-kokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla valmistaudutaan yhteiskuntaopin reaalikokeeseen syventämällä ja kertaamalla aikaisempien opintojaksojen sisältöjä ja teemoja. Reaalikokeen erilaiset tehtävätyypit ja niihin vastaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaan vaikuttavien asioiden kokonaisvaltainen ymmärtäminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tulkitsemaan ja soveltamaan kriittisesti erilaista yhteiskunnallista tutkimustietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

suositusmerkintä (S). Opiskelijat saavat opintojakson aikana monipuolista palautetta työskentelystään.

KL/YH6 Nuori yrittäjyys- projekti, 2 op (KLYH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käytännössä, miten yritys perustetaan ja miten sitä hoidetaan, hoitaa yritykseen liittyvät käytännön asiat, kuten rahaliikenteen, saa valmiuksia oman yrityksen

perustamiseen, pystyy muuttamaan taloustiedon teorioita käytäntöön, esim. myynnin suunnittelu ja kohdentaminen, oppii markkinointia ja viestintää ja pystyy kehittämään niitä.

- Opiskelija tutustuu yrittäjyyteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija keksii liikeidean ja toteuttaa sen perustamalla yksin tai ryhmässä yrityksen lukuvuoden ajaksi.
- Opiskelija tutustuu yritystoimintaan käytännössä, hoitaa sähköisesti rahaliikennettä ja kirjanpitoa, oppii tekemään itse (learning by doing), seuraa ja raportoi yrityksen toiminnasta säännöllisesti.
- Kurssilla tehdään opintoretki tai tutustutaan muulla tavoin (esim. etäyhteydet) yritystoimintaan.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä ja siitä saa 1-2 opintopistettä. Arviointiperusteena on liikeidean toimivuus ja toteutus, oppimispäiväkirja tai muu raportointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjyyteen tutustuminen, oman yrityksen perustaminen ja siinä työskentely.

Vuorovaikutusosaaminen

Yrityksen viestinnän ja markkinoinnin suunnittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

arvosana S (suoritettu) tai numero 4-10

KL/YH7 Opiskelijakunnan toiminta, 2 op (KLYH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunnan hallitus toimii linkkinä opiskelijakunnan ja opettajakunnan välillä, lisää toiminnallaan opiskelijoiden viihtyvyyttä ja nostaa esille epäkohtia ja parannusehdotuksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunta valitsee syksyn yleiskokouksessaan hallituksen. Hallituksen jäsenet toimivat 1-2 lukuvuotta.
- Opiskelijakunnan hallitus valitsee opiskelijakunnan edustajia eri paikkoihin, mm. opettajainkokoukseen. Hallitus myös osallistuu tapahtumien suunnitteluun ja järjestää omia tapahtumia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijakunnan toimintaan osallistuminen tarjoaa kokemusta yhteisiin asioihin vaikuttamisesta ja demokraattisesta päätöksenteosta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijakunnan toiminnassa harjoitellaan kokouskäytäntöjä ja tiedottamiseen ja viestintään liittyviä taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijakunnan hallitus pyrkii toiminnallaan edistämään opiskelijoiden hyvinvointia ja lukion viihtyisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijakunnan hallituksen jäsen saa 1-2 opintopistettä ja toimintatodistuksen, mikäli hän on toiminut aktiivisesti hallituksessa yhden tai kahden lukuvuoden ajan.

7.23. Delaktighet i skolvardagen (DIS)

Opintojaksot

EG/DIS1 Tutorverksamhet, 2 op (EGKBGDIS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/DIS2 Elevkärsverksamhet, 2 op (EGKBGDIS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/DIS3 Teamverksamhet, 2 op (EGDIS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/DIS4 Grupphandledning, 2 op (EGDIS4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

7.24. Draama (DRA)

Opintojaksot

EG/DRA1 Drama och improvisation, 2 op (EGDRA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

EG/DRA2 Fördjupad drama och improvisation, 2 op (EGDRA2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

7.25. Tekninen työ (TEK)

Opintojaksot

Tekninen työ 1, 1 op (TEK1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena teknisen työn opetuksessa on ohjata opiskelijoita suoriutumaan omatoimisesti kokonaisesta käsityöprosessista. Prosessi koostuu tuotteen suunnittelusta, valmistuksesta ja arvioinnista. Oppimisen tavoitteena suunnitteluvaiheessa on kyky huomioida mm. tuotteen toimivuus, ulkonäkö, elinkaari sekä materiaalivalinnat. Tavoite tuotteen valmistusvaiheessa on löytää toimivimmat työmenetelmät ja -tekniikat sekä työturvallisuusmääräysten ymmärtäminen ja noudattaminen. Arvioinnin tavoite on niin ikään opiskelijan omien käsityötaitojen ja tulosten kriittisen itsearvioinnin kehittyminen. Opiskelu on sekä itsenäistä että yhteistoiminnallista ja tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosesseissa hyödynnetään niin perinteistä kuin uutta teknologiaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin tarkoitus on kerrata ja syventää peruskoulun teknisen työn oppimäärien sisältöä. Opiskelijat saavat itse suunnitella ja toteuttaa projektiluontoisia töitä esim. puusta, metallista, elektroniikasta, muovista tai nahasta. Myös kunnostus- ja entisöintityöt ovat mahdollisia. Työskennellä voi myös parin kanssa. Materiaalit jokainen kustantaa itse. Koulu voi olla apuna hankinnoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa sovelletaan ja yhdistetään eri oppiaineista sovellettua tietoa ja osaamista ja luovaa ajattelua.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssitöiden suunnittelussa ja valmistuksessa mietitään materiaalivalintojen ja suunnitteluratkaisujen vaikutusta ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssitöiden suunnitteluvaiheessa tutustutaan muiden maiden käsityötapoihin ja erityispiirteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssityöt on mahdollista tehdä pareittain tai ryhmissä. Ryhmissä sovitaan työn eri vaiheiden oikeudenmukaisesta jakamisesta.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssien arviointi: suoritettu/hylätty. Arvioinnissa otetaan huomioon koko prosessi suunnittelusta valmiiksi tuotteeksi sekä portfolio.

Tekninen työ 2, 1 op (TEK2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena teknisen työn opetuksessa on ohjata opiskelijoita suoriutumaan omatoimisesti kokonaisesta käsityöprosessista. Prosessi koostuu tuotteen suunnittelusta, valmistuksesta ja arvioinnista. Oppimisen tavoitteena suunnitteluvaiheessa on kyky huomioda mm. tuotteen toimivuus, ulkonäkö, elinkaari sekä materiaalivalinnat. Tavoite tuotteen valmistusvaiheessa on löytää toimivimmat työmenetelmät ja -tekniikat sekä työturvallisuusmääräysten ymmärtäminen ja noudattaminen. Arvioinnin tavoite on niin ikään opiskelijan omien käsityötaitojen ja tulosten kriittisen itsearvioinnin kehittyminen. Opiskelu on sekä itsenäistä että yhteistoiminnallista ja tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosesseissa hyödynnetään niin perinteistä kuin uutta teknologiaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin tarkoitus on kerrata ja syventää peruskoulun teknisen työn oppimäärien sisältöä. Opiskelijat saavat itse suunnitella ja toteuttaa projektiluontoisia töitä esim. puusta, metallista, elektroniikasta, muovista tai nahasta. Myös kunnostus- ja entisöintityöt ovat mahdollisia. Työskennellä voi myös parin kanssa. Materiaalit jokainen kustantaa itse. Koulu voi olla apuna hankinnoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa sovelletaan ja yhdistetään eri oppiaineista sovellettua tietoa ja osaamista ja luovaa ajattelua.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssitöiden suunnittelussa ja valmistuksessa mietitään materiaalivalintojen ja suunnitteluratkaisujen vaikutusta ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssitöiden suunnitteluvaiheessa tutustutaan muiden maiden käsityötapoihin ja erityispiirteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssityöt on mahdollista tehdä pareittain tai ryhmissä. Ryhmissä sovitaan työn eri vaiheiden oikeudenmukaisesta jakamisesta.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssien arviointi: suoritettu/hylätty. Arvioinnissa otetaan huomioon koko prosessi suunnittelusta valmiiksi tuotteeksi sekä portfolio.

7.26. Kotitalous (KOT)

Opintojaksot

Ruoka ja etiketti maailmalla, 1 op (KLKOT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan eri maiden tyypillisiin ruokalajeihin ja ruokailutapoihin
- opitaan valmistamaan eri raaka-aineita ja erilaisia ruuanvalmistusmenetelmiä käyttäen muiden maiden ruokia yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opetellaan valmistamaan eri ruokakulttuureiden tyypillisiä ruokalajeja ja tutustutaan niiden ruokailutapoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa käsitellään monipuolisen ruuan merkitystä hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa työskennellään käytännön ruuanvalmistustehtävien parissa pareittain ja ryhmissä, joissa työn jakamisesta oikeudenmukaisesti sovitaan yhdessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan mahdollisuuksien mukaan omien valintojen vaikutusta ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tutustuttaa opiskelijaa eri ruokakulttuureihin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa yhdistellään ja sovelletaan eri oppiaineista sovellettua tietoa ja osaamista ja luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan antaman suullisen palautteen lisäksi hyödynnetään myös mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Opintojakson suorittamiseksi opiskelijan on osallistuttava aktiivisesti tuntityöskentelyyn ja tehtävä osansa asianmukaisesti vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Opiskelijan ateriat, 1 op (KLKOT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osata tehdä valintoja, jotka edistävät monipuolisia, tasapainoisia ja säännöllisiä ruokatottumuksia
- osata valita edullisia, terveyttä edistäviä ruoka-aineita
- osata käsitellä erilaisia elintarvikkeita mahdollisimman taloudellisesti
- tuntea erilaisia ruuanvalmistusmenetelmiä ja osata soveltaa niitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetellaan valmistamaan edullisia, yksinkertaisia ja maittavia aterioita opiskelijaelämän resurssit huomioiden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa käsitellään monipuolisen ruuan merkitystä hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa työskennellään käytännön ruuanvalmistustehtävien parissa pareittain ja ryhmissä, joissa työn jakamisesta oikeudenmukaisesti sovitaan yhdessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan mahdollisuuksien mukaan omien valintojen vaikutusta ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa vahvistaa toimimista suomalaisessa ruokakulttuurissa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa yhdistellään ja sovelletaan eri oppiaineista sovellettua tietoa ja osaamista ja luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan antaman suullisen palautteen lisäksi hyödynnetään myös mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Opintojakson suorittamiseksi opiskelijan on osallistuttava aktiivisesti tuntityöskentelyyn ja tehtävä osansa asianmukaisesti vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

7.27. Raaseporin urheiluakatemia (RIA)

Oppiaineen tehtävä

Raaseporin urheiluakatemian toiminta on suunnattu tavoitteellisesti harjoitteleville urheilijoille, jotka pyrkivät määrätietoisesti kehittymään urheilijoina. Osallistuminen edellyttää, että olet hakenut paikkaa RIA:ssa ja hallitus on hyväksynyt hakemuksesi.

Opintojaksot

RIA 1, 2 op (RIA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää lajinsa taitoja Raaseporin Urheiluakatemiassa oman lajin valmentajan opastuksessa.
- Akatemia on tarkoitettu opiskelijoille, jotka harjoittelevat tavoitteellisesti lajissaan. Akatemiaan on erillinen haku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä oman lajin erikoisharjoittelu, jossa valmennusta antavat oman lajin valmentajat. Akatemia on suunnattu urheilussa tavoitteellisesti harjoitteleville opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen omaan terveyteensä ja tärkeyden yhteisön toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kannustaa muita ja arvostaa jokaista liikkujaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee pitkäjänteisesti. Hän ymmärtää kestäväen kehityksen harjoitusjaksojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä työskentelynä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RIA 2, 2 op (RIA2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää lajinsa taitoja Raaseporin Urheiluakatemiassa oman lajin valmentajan opastuksessa.
- Akatemia on tarkoitettu opiskelijoille, jotka harjoittelevat tavoitteellisesti lajissaan. Akatemiaan on erillinen haku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä oman lajin erikoisharjoittelu, jossa valmennusta antavat oman lajin valmentajat. Akatemia on suunnattu urheilussa tavoitteellisesti harjoitteleville opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen omaan terveyteensä ja tärkeyden yhteisön toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kannustaa muita ja arvostaa jokaista liikkujaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee pitkäjänteisesti. Hän ymmärtää kestäväen kehityksen harjoitusjaksojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä työskentelynä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RIA 3, 2 op (RIA3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää lajinsa taitoja Raaseporin Urheiluakatemiassa oman lajin valmentajan opastuksessa.
- Akatemia on tarkoitettu opiskelijoille, jotka harjoittelevat tavoitteellisesti lajissaan. Akatemiaan on erillinen haku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä oman lajin erikoisharjoittelu, jossa valmennusta antavat oman lajin valmentajat. Akatemia on suunnattu urheilussa tavoitteellisesti harjoitteleville opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen omaan terveyteensä ja tärkeyden yhteisön toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kannustaa muita ja arvostaa jokaista liikkujaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee pitkäjänteisesti. Hän ymmärtää kestäväen kehityksen harjoitusjaksojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä työskentelynä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RIA 4, 2 op (RIA4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää lajinsa taitoja Raaseporin Urheiluakatemiassa oman lajin valmentajan opastuksessa.
- Akatemia on tarkoitettu opiskelijoille, jotka harjoittelevat tavoitteellisesti lajissaan. Akatemiaan on erillinen haku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä oman lajin erikoisharjoittelu, jossa valmennusta antavat oman lajin valmentajat. Akatemia on suunnattu urheilussa tavoitteellisesti harjoitteleville opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen omaan terveyteensä ja tärkeyden yhteisön toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kannustaa muita ja arvostaa jokaista liikkujaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee pitkäjänteisesti. Hän ymmärtää kestäväen kehityksen harjoitusjaksojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä työskentelynä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RIA 5, 2 op (RIA5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää lajinsa taitoja Raaseporin Urheiluakatemiassa oman lajin valmentajan opastuksessa.
- Akatemia on tarkoitettu opiskelijoille, jotka harjoittelevat tavoitteellisesti lajissaan. Akatemiaan on erillinen haku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä oman lajin erikoisharjoittelu, jossa valmennusta antavat oman lajin valmentajat. Akatemia on suunnattu urheilussa tavoitteellisesti harjoitteleville opiskelijoille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen omaan terveyteensä ja tärkeyden yhteisön toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kannustaa muita ja arvostaa jokaista liikkujaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee pitkäjänteisesti. Hän ymmärtää kestävän kehityksen harjoitusjaksojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä työskentelynä.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.28. Henkilökohtainen valmennus (PTR)

Oppiaineen tehtävä

Aineen opinnot edellyttävät, että opiskelijalla on henkilökohtainen valmentaja, että hän harjoittelee lähellä huipputasoa, ja että hänellä on henkilökohtainen valmennusohjelma. Harjoittelu tapahtuu oppituntien ulkopuolella ja on niin vaativaa, että se vaikuttaa opintojen edistymiseen. Opiskelijalta vaaditaan portfolio, joka sisältää harjoituspäiväkirjan, valmennusohjelman sekä valmentajan lausunnon.

Opintojaksot

PTR1 Henkilökohtainen valmennus 1, 2 op (PTR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää fyysistä kuntoaan ja henkistä kestävyyttään
- opiskelija parantaa oman urheilulajinsa vaatimia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lajiharjoittelua
- fyysisiä harjoituksia, joissa kehitetään voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja koordinaatiota
- opiskelija kokoaa portfolion, joka sisältää harjoituspäiväkirjan ja valmennusohjelman

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

Opintojakson vapaa kuvaus

PTR2 Henkilökohtainen valmennus 2, 2 op (PTR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää fyysistä kuntoaan ja henkistä kestävyyttään
- opiskelija parantaa oman urheilulajinsa vaatimia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lajiharjoittelua
- fyysisiä harjoituksia, joissa kehitetään voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja koordinaatiota
- opiskelija kokoaa portfolion, joka sisältää harjoituspäiväkirjan ja valmennusohjelman

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

Opintojakson vapaa kuvaus

PTR3 Henkilökohtainen valmennus 3, 2 op (PTR3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää fyysistä kuntoaan ja henkistä kestävyyttään
- opiskelija parantaa oman urheilulajinsa vaatimia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lajiharjoittelua
- fyysisiä harjoituksia, joissa kehitetään voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja koordinaatiota
- opiskelija kokoaa portfolion, joka sisältää harjoituspäiväkirjan ja valmennusohjelman

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiivisuus ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyä opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

Opintojakson vapaa kuvaus

PTR4 Henkilökohtainen valmennus 4, 2 op (PTR4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää fyysistä kuntoaan ja henkistä kestävyyttään
- opiskelija parantaa oman urheilulajinsa vaatimia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lajiharjoittelua
- fyysisiä harjoituksia, joissa kehitetään voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja koordinaatiota
- opiskelija kokoaa portfolion, joka sisältää harjoituspäiväkirjan ja valmennusohjelman

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

Opintojakson vapaa kuvaus

PTR5 Henkilökohtainen valmennus 5, 2 op (PTR5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää fyysistä kuntoaan ja henkistä kestävyyttään
- opiskelija parantaa oman urheilulajinsa vaatimia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lajiharjoittelua
- fyysisiä harjoituksia, joissa kehitetään voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja koordinaatiota
- opiskelija kokoaa portfolion, joka sisältää harjoituspäiväkirjan ja valmennusohjelman

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.29. Hurja Piruetti (HUP)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaine on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat tanssin perusopetukseen Hurja Piruetti-tanssikoulussa.

Tavoitteet

Hurja Piruetin opetussuunnitelman mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Hurja Piruetin opetussuunnitelman mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

HUP1 Tanssin perusopinnot 1, 3 op (HUP1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii eri tansseja ja parantaa tanssitaitojaan
- opiskelija saa tietoa tanssista moniulotteisena taidemuotona
- opiskelija harjoittelee esiintymistä ja tanssinäytöksiin osallistumista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri tanssimuotojen harjoittelua
- sosiaalisten taitojen opettelua pari- ja ryhmätansseissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

HUP2 Tanssin perusopinnot 2, 3 op (HUP2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii eri tansseja ja parantaa tanssitaitojaan
- opiskelija saa tietoa tanssista moniulotteisena taidemuotona
- opiskelija harjoittelee esiintymistä ja tanssinäytöksiin osallistumista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri tanssimuotojen harjoittelua
- sosiaalisten taitojen opettelua pari- ja ryhmätansseissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyi opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

HUP3 Tanssin perusopinnot 3, 4 op (HUP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii eri tansseja ja parantaa tanssitaitojaan
- opiskelija saa tietoa tanssista moniulotteisena taidemuotona
- opiskelija harjoittelee esiintymistä ja tanssinäytöksiin osallistumista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri tanssimuotojen harjoittelua
- sosiaalisten taitojen opettelua pari- ja ryhmätansseissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiivisuus ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehittyä opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

HUP4 Tanssin syventävät opinnot 1, 3 op (HUP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii eri tansseja ja parantaa tanssitaitojaan
- opiskelija saa tietoa tanssista moniulotteisena taidemuotona
- opiskelija harjoittelee esiintymistä ja tanssinäytöksiin osallistumista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri tanssimuotojen harjoittelua
- sosiaalisten taitojen opettelua pari- ja ryhmätansseissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehitty opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen, ja siinä käytetään arvosanoja hyväksyty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

HUP5 Tanssin syventävät opinnot 2, 3 op (HUP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii eri tansseja ja parantaa tanssitaitojaan
- opiskelija saa tietoa tanssista moniulotteisena taidemuotona
- opiskelija harjoittelee esiintymistä ja tanssinäytöksiin osallistumista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri tanssimuotojen harjoittelua
- sosiaalisten taitojen opettelua pari- ja ryhmätansseissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää että liiketaidot ja fyysinen aktiviteetti ovat toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan tulee pitkäjänteisesti kehittää itseään, käyttää lihasvoimaansa ja osoittaa kunnioitusta muille. Tällä tavoin kehitty opiskelijan eettinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiiviseen arviointiin käytetään jatkuvaa palautetta, joka edistää opiskelijan oppimista ja työskentelyä. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen,

ja siinä käytetään arvosanoja hyväksytty/hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisenä opiskeluna.

7.30. Raaseporin Musiikkiopisto (MURAS)

Opintojaksot

Musiikin perusopinnot 1, 3 op (MURAS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Taitotaso 1, määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Musiikin perusopinnot 2, 3 op (MURAS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Taitotaso 2, määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Musiikin perusopinnot 3, 4 op (MURAS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Taitotaso 3, määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Musiikin syventävät opinnot 1, 3 op (MURAS4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Musiikin syventävät opinnot 2, 3 op (MURAS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

määritellään Raaseporin Musiikkiopiston omassa opetussuunnitelmassa

7.31. Internationalisering (INT)

Opintojaksot

EG/INT1 Tematisk exkursion, 1 op (EGINT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/INT2 Interkulturell kommunikation, 2 op (EGINT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

EG/INT3 Känn Kina, 2 op (EGINT3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

7.32. Integraatio-opintojaksot

EG/KE9/BI9 Laborationer, 2 op (EGKE8BI9)

Oppiaineet

- Biologia
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

KE1/FY1 Luonnontieteiden perusteet, 2 op (FY1KE1)

Oppiaineet

- Fysiikka
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*

- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyi pyrkimyksenä käyttää oikeaoppisella tavalla terminologiaa, kun luonnontieteellistä tietoa esitetään. Lisäksi sama osaaminen kehittyi myös esim. ryhmälaboratoineissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan vahvuutensa. Kun käsitellään arkipäivän kemikaalien turvallisuus (elintarvikkeet, lisäaineet etc.) hyvinvointiosaaminen vahvistuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen kehittyi, kun opiskelija oppii eri oppiaineiden käsitteistöä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitlemällä kemian ja fysiikan merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä kehittyi yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin ja sitä tehdään sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan ja se sisältyy opintojakson arvosanaan. Arviointi on monipuolista ja tapahtuu kurssin aikana arvosteltavien suullisten, kirjallisten ja käytännön tehtävien kautta sekä kurssin päättyessä mahdollisessa kokeessa tai kuulustelussa. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

KBG/MO13/YH8 Snilleblixten, 2 op (KBGMO13YH8)

Oppiaineet

- Ruotsin kieli ja kirjallisuus
- Yhteiskuntaoppi

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

KE2/FY2 Kestävä tulevaisuus, 2 op (KE2FY2)

Oppiaineet

- Fysiikka
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävästi energiatalouden näkökulmasta.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestäväen elämäntavan edistämiseksi
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestäväen elämäntavan edistämiseksi luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen näkökulma otetaan esiin vertailtaessa eri energiamuotoja mm. maankäytössä, liikenteessä ja päästöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettiset ja ympäristöystävälliset valinnat otetaan esiin, samoin kuin kysymykset, jotka koskevat voimalaitoksia ja lämpöarvoja. Opiskelija pohtii energiankäyttöä arjessa, mm. suihkussa käynti, ruoanlaitto ja lämmityskulut.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemia ja fysiikka yhteistyössä muiden luonnontieteiden kanssa auttaa meitä löytämään ratkaisuja ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviin ongelmiin ja haasteisiin ja antaa mahdollisuuksia uusiin innovaatioihin. Keskustelemalla kehitty monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin ja sitä tehdään sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan ja se sisältyy

opintojakson arvosanaan. Arviointi on monipuolista ja tapahtuu kurssin aikana arvesteltavien suullisten, kirjallisten ja käytännön tehtävien kautta sekä kurssin päättyessä mahdollisessa kokeessa tai kuulustelussa. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean
Kehittyvä alkeiskielitaito					

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kiellessiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.
Toimiva alkeiskielitaito					
Peruskielitaidon alkuvaihe					

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppanin ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussääntönsä. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko
Kehittyvä peruskielitalo					
Toimiva peruskielitalo					

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussääntöimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan huomioon tärkeitä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietao sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo erilaisten kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumpunkunnioittaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemukspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla ja tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa ilmeisesti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunteita, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähköä, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoa saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaiseeseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämässä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetetavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄ18 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Paikalliset liitteet

8.6.1.

8.6.2.

8.6.3.